

ΑΘΗΝΑΙ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΑ: 18, ΟΔΟΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ Α'. — ΤΕΥΧΟΣ 12.

31 ΜΑΡΤΙΟΥ 1901

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ: Είκοστή πέμπτη Μαρτίου.

ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΗΜΗΡΙΩΤΟΥ: Ίούδας (ποίημα).

ΚΩΝΣΤ. Γ. ΖΗΣΙΟΥ: Ἑθνικαὶ σελίδες.

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ: Ὑπὸ τὴν βασιλικὴν δρῦν (διήγημα).

ΑΛΕΞ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ: Τὸ γυναικεῖον ἔνδυμα.

Γ. Σ. ΦΡΑΓΚΟΥΔΗ: Ἡ Κύπρος (ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Κυπριακῆς Ἐκθέσεως).

ΑΓΓΕΛΟΥ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ: Ὁ μέγας ἡθοποιὸς Γκάρρικ καὶ ἡ ἀναβίωσις τοῦ Σαίκσπηρ.

GULIELMO FELICE DAMIANI: Ἐπιστολὴ ἐκ Νεαπόλεως (ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐν Ἰταλίᾳ).

ΠΑΡΟΔΙΤΟΥ: Τὰ τιμημένα ὀνόματα.

Ν. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ: Γερμανικὰ τραγούδια (Τὸ παιδάκι 'πέθανε).

Γράμματα — Τέχνη — Ἐπιστήμη.

Πινακίδες.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἀπρίλιος, σύνθεσις ὑπὸ ΦΡ. ΑΡΙΣΤΕΩΣ.

Ίούδας, σκαρίφημα ὑπὸ ΦΡ. ΑΡΙΣΤΕΩΣ.

Ὁ δικέφαλος αἰετὸς (ἐξ ἀναγλύφου ναοῦ ἐν Καλαβρύτοις).

Πόρταις 'ς τοῦ Βαγνῆ.

Ἡ Σημαία τῆς Λαύρας.

Ὁ Αἰώνιος Πατὴρ ὑποβαστάζων νεκρὸν τὸν θεῖον Υἱόν του, ἑλαιογραφία Δ. ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΥ.

Κεντρικὴ ὁδὸς Λευκωσίας.

Ἅγιος Νικόλαος Ἀμμοχώστου.

Κυπρία χωρική.

Τερεὶ Μονὴ Κύκκου.

Ἡ οἰκία ἐν τῇ ᾗ ἐγεννήθη ὁ Σαίκσπηρ.

Ἀναθηματικὴ στήλη τῶν πεσόντων φοιτητῶν κατὰ τὸ 1897.

Ἀσκήσεις μαθητῶν τῆς «Ἐνώσεως τῶν Ἑλληνίδων».

ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ

Θ. ANNINOY, Ζ. ΦΡΥΔΑ.

ΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΟΙ: Meisenbach Riffarth et Co, Μόναχον — Ἑλ. Καζάνης, Ἀθήναι.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΙ: Σπυρ. Κοδόλης (φιλότεχνος) — Κ. Δημητρίου — Κ. Μπεριγγερ, Ἀθήναι.

Τὰ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ», πωλοῦνται κατὰ φυλλάδια πρὸς δρ. 1.20 ἕκαστον, ἐν Ἀθήναις εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα Ἑστίας, Βίβλυπεργ, Μπὲκ καὶ Ι. Κορτέση καὶ τὰ περίπτερα τῶν πλατειῶν. Ἐν Πειραιεῖ, εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα Ἀντ. Χούλιτα καὶ Γ. Ἀλεξάκη.

Ἐν Ἀθήναις Τυπογραφεῖον «Ἑστία» Κ. Μάισερ καὶ Ν. Καργαδούρη — 2853.

ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΕΜΠΤΗ ΜΑΡΤΙΟΥ

Αἱ μεγάλοι ἀμφιετηρίδες εἶνε σταθμοὶ μνη-
μόσυνοι, καθ' οὓς τὰ ἔθνη ὀφείλουσι νάνα-
μετρῶσι μὲν τὸ παρελθόν, νὰ μελετῶσι δὲ τὸ
μέλλον.

Τοιαύτη μεγάλη ἡμέρα εἶνε διὰ τοὺς Ἕλλη-
νας ἡ εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου. Καὶ εἶνε μὲν
ἀληθές, ὅτι ἡ ἐκρηξίς τῆς ἐπαναστάσεως προη-
γήθη τῆς εἰκοστῆς πέμπτης Μαρτίου κατὰ τινὰς
ἡμέρας καὶ ὅτι ἄλλως ἢ ἐν Ἐπιδαύρῳ πρώτη
ἐθνικὴ συνέλευσις ὡς ἐπέτειον τῆς ἐθνικῆς παλιγ-
γενεσίας καθώρισε τὴν 1 Ἰανουαρίου. Ἀλλ'
ἀφ' ἑτέρου τὸ ἔθνος ἀπὸ μακροῦ ἤδη χρόνου
συνείθισε νὰ συνδέῃ τὰς μεγάλας τοῦ ἱεροῦ ἀγῶ-
νος ἀναμνήσεις πρὸς τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελ-
ισμού, ἥτις ὠρίσθη διὰ Βασιλικοῦ Διατάγμα-
τος τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως Ὁθωνος πρὸς
πανηγυρισμὸν τοῦ εὐτυχοῦς τῆς ἀπελευθερώσεως
γεγονότος.

Οὐδ' εἶνε μοναδικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὸ φαινό-
μενον τοῦ ἑορτασμοῦ μεγάλης τινὸς νίκης ἐν
ἡμέρᾳ διαφόρῳ ἐκείνης καθ' ἣν ἐτελέσθη ἡ μάχη
ἡ ἀγαθοῦσα εἰς τὴν νίκην. Κατὰ περίεργον μά-
λιστα σύμπτωσιν αὐτῶν τῶν μαχῶν τοῦ Μαρα-
θῶνος καὶ τῆς Σαλαμίνος τὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις
Ἀθηναίοις ἐπινίκια δὲν ἐτελοῦντο ἀκριβῶς καθ' ἃς
ἡμέρας εἶχον πολεμηθῇ αἱ ἐνδοξαί ἐκείναι μάχαι.
Ἀλλὰ τί ἑορτάζομεν, πανηγυρίζοντες τὴν
εἰκοστὴν πέμπτην Μαρτίου;

Ἄν ἀναμετρήσωμεν τὴν καθ' ὅλου ἱστορίαν
τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, ἐπὶ αἰῶνας μακροὺς ἀγῶ-
νισθέντος χάριν τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτι-
σμοῦ πρὸς βαρβάρους πολυωνύμους, τέσσαρες
πρὸ πάντων μεγάλοι περίοδοι συγκεντροῦσι τὴν
ἡμετέραν προσοχήν. Εἶνε δὲ αὗται οἱ περσικοὶ
πόλεμοι, αἱ στρατεῖαι τοῦ Ἀλεξάνδρου, οἱ πρὸς
τοὺς Βουλγάρους ἀγῶνες Βασιλείου τοῦ Βουλγα-
ροκτόνου καὶ ὁ ὑπὲρ παλιγγενεσίας ἀγὼν.

Τῶν τεσσάρων τούτων μεγάλων ἀνδραγαθιῶν
τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους κοινὸς εἶνε ὁ χαρακτήρ. Ὁ
ἐλληνισμὸς ἀγωνίζεται μετ' ἐθελουσίας καὶ νικη-
φόρος, ἐν ἀμύνῃ ἢ ἐν ἐπιθέσει, πρὸς τοὺς βαρ-
βάρους, καὶ νικῶν διασώζει τὴν ἐλευθερίαν ἢ
ἐπιβάλλει καὶ διαδίδει τὸν ἐλληνικὸν πολιτισμὸν.

Ἀλλ' ὅμως τῶν παρεμφερῶν τούτων ἀνδρα-
γαθιῶν εἶνε οὐχ ἥττον μεγάλοι αἱ πρὸς ἀλλήλας
διαφοραί. Πρὸς μὲν τοὺς Πέρσας ὑπὲρ τῆς ἰδίας
πατρίδος ἀμυνόμενοι οἱ Ἕλληνες ἔχουσι γῆν

ἐλευθέραν, ὑπὲρ ἧς ἀγωνίζονται, καὶ ἀφορμῶνται
ἀπὸ πατρίδων οὐ μόνον ἐλευθέρων, ἀλλὰ καὶ
ἀκμαζουσῶν. Ἦρκει δὲ μόνον ἡ κοινὴ σύμπραξις
καὶ ὁ περὶ τὸ μάχεσθαι ἥρωισμός, ὅπως ἀπο-
κρουσθῇ ὁ βάρβαρος ὁ διανοηθεὶς καὶ ἀποτολ-
μήσας νὰ χαλεύσῃ τὰ δεσμὰ τῆς Ἑλλάδος.
Καίτοι δὲ ἡ ἐννοια τῆς ἐνότητος τοῦ Ἑλληνι-
κοῦ, ἣν εἶπερ τις καὶ ἄλλη διατρανώνει ἡ πόλις
τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν πίεσιν τοῦ
κινδύνου μέχρι τινὸς μόνον ἀνεπτύχθη, οὐδ' ἐξυ-
φάνθη τελεία, αἱ πολιτικαὶ ἀρεταὶ τῶν Ἀθηνῶν
καὶ τῆς Σπάρτης, αἵτινες πόλεις καὶ πρωταγω-
νιστοῦσιν ἐν τῷ ἀγῶνι, καὶ ἡ ἐθελουσία τῶν
πολιτῶν αὐτῶν ἡγαγον εἰς τὴν μεγάλην νίκην
ἐν τῷ δυσαναλόγῳ ἀγῶνι.

Ἡ δὲ ἀνὰ τὴν Ἀσίαν καὶ μέχρις Αἰγύπτου
νικηφόρος προέλασις τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου
καὶ ἡ κατάλυσις τοῦ περσικοῦ βασιλείου καὶ ἐπὶ
τῶν ἐρείπιων αὐτοῦ ἱδρυσις ἐλληνικῶν πολιτειῶν
καὶ καταπληκτικὴ διάδοσις τοῦ ἐλληνικοῦ πολι-
τισμοῦ συνετελέσθη διὰ συνδρομῆς θαυμασίας
περιστάσεων εὐνοϊκῶν. Τὰς ἐξηντημένους καὶ
ἐξανθούσας ἤδη πόλεις τῆς νοτιωτέρας Ἑλλάδος
ἔχει ἐκνικήσει καὶ καταβάλλει νέα ἐλληνικὴ δύνα-
μις ἀπὸ βορρᾶ, νέος γενναῖος λαὸς εὐρισκόμενος
ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἀναπτύξεως, ἡ κραταιὰ ἐλλη-
νικὴ δυναστεία τῆς Μακεδονίας, ἐπωφελουμένη
τά τε ἀγαθὰ τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὰ
πταίσματα τῶν Ἑλλήνων. Ὁ δ' ἐλληνισμὸς ὑπὸ
τὸν νέον ἐκείνον πολιτειακὸν τύπον μετὰ τὴν
ἀναδιοργάνωσιν τῶν μακεδονικῶν καὶ ἐλληνικῶν
δυνάμεων ὑπὸ τοῦ Φιλίππου θαυματουργεῖ ἀλη-
θῶς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἥρωικοῦ αὐτοῦ υἱοῦ καὶ
ἐκδικεῖ διὰ τῆς ἐκνικήσεως τῶν Περσῶν μέχρις
αὐτῆς αὐτῶν τῆς κοιτίδος τὴν πυρπόλησιν τῶν
ἐλληνικῶν ἱερῶν ὑπὸ τοῦ Ξέρξου καὶ τοῦ Μαρ-
δονίου. Οὕτω θριαμβεῖ ἐπιφανῶς ὁ ἐλληνισμὸς
ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῆς Μακεδονίας καὶ ἐκτελεῖται
τότε πρῶτον ἡ ἐπαγγελία καὶ ὁ ὅρκος τῶν
Ἑλλήνων ὃν ὤμοσαν τὴν ὑστεραίαν τῆς μάχης
τῶν Πλαταιῶν, ἀλλ' ὃν δὲν ἡδυνήθησαν νὰ
ἐκπληρώσωσιν ἐπὶ ἑνα ὅλον αἰῶνα καὶ ἡμῖς, ὑπὸ
ὁμοφύλων συνεχόμενοι κακῶν. Καὶ ὅμως ἡ
συμμετοχὴ τῆς ἐντεῦθεν Ἑλλάδος εἰς τὸ μέγα
ἔργον εἶνε μικρὰ, καὶ ἐν ταῖς ἐλληνίσιν πόλεσιν
ἀπηχεῖ ἐν ἐθνικῇ παραφωνίᾳ ἡ δυσμένεια ἢ καὶ
αὐτὴ ἡ βοή τῆς στάσεως ἐναντίον τοῦ νικηφόρου

παμβασιλέως τῶν Ἑλλήνων τοῦ ἀγοντος ὑπε-
ρήφανα μέχρι τῶν ἐσχατιῶν τῆς Ἀσίας τὰ σύμ-
βολα τοῦ νικῶντος ἐλληνισμοῦ.

Τελευτῶντος δὲ τοῦ δεκάτου μετὰ Χριστὸν
αἰῶνος καὶ ἀρχομένου τοῦ δωδεκάτου νικᾷ τέλος
μετ' ἀγῶνας τριάκοντα ἐτῶν καὶ ὑπερέκεινα τοὺς
Βουλγάρους ὁ Βασίλειος καὶ ἐκδικεῖται τὴν νίκην
τοῦ Κρούμμου, μεθυσκομένου ἀπὸ τοῦ ἀργυροδέ-
του κρανίου τοῦ ἡττηθέντος βασιλέως Νικηφό-
ρου. Ὁ μέγας βασιλεὺς περιφέρει ἀνὰ τὴν Ῥο-
δόπην καὶ τὸν Αἴμον, παρὰ τὸν Ὀρβηλον καὶ
τὸν Ἰστρον τὸ σῶμά του τὸ γιγάντειον, ὅπερ
δὲν ἡδυνήθη νὰ κάμψῃ τὸ βάρος ὑπερεξήκοντα
ἐτῶν, καὶ αἱ στρατιαὶ αὐτοῦ καὶ τῶν μεγάλων
του στρατηγῶν νικῶσι τέλος μετὰ μυρίας κακου-
χίας, μετ' ἀγῶνας ὑπερανθρώπους, μετὰ μάχας
πολυέκρους τοὺς ἐπιδρομῆς τοὺς ἐγκαθιδρυθέντας
ἐν ταῖς βορειοτέρας ἐλληνικαῖς χώραις ἀπὸ τῶν
ἀκτῶν τοῦ Ἀδρίου μέχρι τῆς Πιερίας καὶ τῶν
Σερρών, τελευτῶν δὲ καταλύει ὁ νικηφόρος αὐ-
τοκράτωρ τὴν βουλγαρικὴν βασιλείαν καὶ θύει
τὰ εὐχαριστήρια ἐπὶ τε τοῦ Παρθενῶνος εἰς
τὴν Παναγίαν καὶ ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ. Ἀλλ'
αἱ μεγάλοι νῖκαι τοῦ Βουλγαροκτόνου ἐπε-
τεύχθησαν ὑπὸ αὐτοκράτορος βασιλείου μεγά-
λου, ἐπεκτεινομένου ἐπὶ ἅπασαν τὴν χερσόνη-
σον τοῦ Αἴμου καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ
εἰς μέγα μέρος τῆς Ἀσίας, ἔχοντας δὲ πόρους
παμπληθεῖς καὶ κεκτημένου παρ' ὅλας τὰς ἐπὶ
προγενεστέρων βασιλείων ἀτυχίας δύναμιν μεγί-
στην καὶ τοιαύτην, ὥστε νὰ νικᾷ μὲν συγχρόνως
τοὺς Ἀραβας, νὰ διαμφισβητῇ δὲ τὰ νότια
τῆς Ἰταλίας εἰς τὸν γερμανικὸν αὐτοκρατορικὸν
οἶκον.

Ἀλλὰ τίς ἦτο ἡ θέσις τοῦ Ἑλληνικοῦ, ὅτε
ἀνυψώθη κατὰ τὴν τετάρτην περίοδον τῶν
ἀνδραγαθιῶν τοῦ ἐλληνισμοῦ ἡ σημαία τῆς
ἐλευθερίας; Ἑλλὰς δὲν ὑφίστατο, ἀλλ' ὑπῆρχον
μόνον Ἕλληνες. Πέπλος δουλείας τετρακοσίων
ἐτῶν εἶχε καταβάλλει τὰ πάντα. Ἀπανταχοῦ
ἐρείπια καὶ διωγμὸς καὶ ταλαιπωρία καὶ κατ-
αίσχυνη. Πᾶς ἀπόπειρ' ἀποτινάξεως τοῦ ἀλγει-
νοῦ ζυγοῦ διὰ τῶν πικρῶν ἐκείνων αἰώνων εἶχε
ναυαγήσει. Πᾶσα προσδοκία τοῦ ἔθνους ἐφαίνετο
ἐκλιποῦσα. Ἀλλ' ὑπὸ τὰ ἐρείπια καὶ τὴν τέφραν
διεσώζετο ὁ σπινθὴρ τῆς ἐλευθερίας, ὃν ὑπεδαύ-
λιζον οἱ στρατιῶται τὸ πρῶτον οἱ φυγόντες μετὰ

τὴν μοιραίαν δούλωσιν τοῦ ἔθνους καὶ διατηρή-
ραντες τὴν ἔξιν τοῦ μάχεσθαι ὑπὸ ἡγεμόνας
ἀλλοφύλους ἐν τοῖς πεδίοις μαχῶν ξένων, οἱ κλέ-
ρται δὲ καὶ ἀρματωλοὶ κατόπιν. Ὑπεδαύλιζον
τὸν σπινθῆρα ἐκείνον πλὴν αὐτῶν οἱ διακεκρι-
μένοι τῶν Φαναριωτῶν διερμηνέων τῆς Πύλης
καὶ ἡγεμόνων τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας, ὁ
ἐλληνικὸς κληρὸς κρύπτων ὑπὸ τὸ ράσον τὴν
ἐλληνικὴν ιδεάν καὶ συνδυάζων τὴν λατρείαν
τοῦ ἐσταυρωμένου Ἰησοῦ πρὸς τὴν ἀγάπην τοῦ
ἐσταυρωμένου ἔθνους, οἱ Ἕλληνες διδάσκαλοι,
οἱ θεματοφύλακες τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων τῶν
ἡμερῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εὐκλείας ἐν ἡμέ-
ραις δυσμοίροις, οἱ Ἕλληνες ἔμποροι οἱ χάριν
κέρδους φοιτῶντες εἰς ἀκμαίας τῆς Ἑσπερίας
καὶ τῆς Ἀρκτοῦ πόλεις ἢ παροικούντες ἐν αὐταῖς
καὶ βρέχοντες τὸν χρυσὸν ὃν ἀπεκόμιζον ἐν ταῖς
πεπολιτισμέναις ἐκείναις χώραις μὴ τὸ δάκρυ τοῦ
θρηνοῦντος τὴν δουλείαν, εἰς ἣν ἦσαν βεβυθισμέ-
ναι αἱ γενέτειραι αἱ ἀτυχεῖς.

Ἀπαντες ἐκείνοι οἱ παράγοντες ὑπῆρξαν οἱ
ἐνωθέντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τὴν ἱερὰν ἡμέραν,
ἣν ἀντιπροσωπεύει ἡ εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου.
Διὰ τῆς συνεργίας ἀπάντων ἐκείνων ἐδημιούρ-
γηθη ἡ ἐλευθερία ἐν μέσῳ ἀγῶνων μακρῶν καὶ
ὑπερανθρώπων. Ὡς οὐδέποτε ἄλλοτε παρουσιά-
σθη ἐκ τοῦ μέσου τῶν ἐρειπίων καὶ τῆς τέφρας,
ἀπὸ τῶν κατακομβῶν τῆς δουλείας καὶ τῆς συμ-
φορᾶς ἀναθρώσκουσα Ἑλλὰς ἡνωμένη, μεγάλη,
μαχομένη ἐκεῖ ὅπου πρότερον δὲν ὑπῆρχεν
Ἑλλὰς, ἀλλὰ μόνον ἐλληνικαὶ ἀναμνήσεις,
ἐλληνικαὶ παραδόσεις, ἐλληνικοὶ βραχίονες, ἐλλη-
νικοὶ νόες, ἐλληνικαὶ καρδίαι. Καὶ ὁ θεὸς, ὁ
μέγας τῆς Ἑλλάδος θεὸς ἐπέτρεψε τὴν θαυμα-
σίαν ἀληθῶς ἐκείνην νεκρανάστασιν ἔθνους λακ-
πατηθέντος, ἔθνους λησμονηθέντος, ἔθνους θεω-
ρουμένου νεκροῦ. Καὶ ἡ θεὰ Ἐλευθερία ἐπέχυσεν
καὶ πάλιν τὸ μεδίματά της, τὸ μεδίματά της τὸ
θεσπέσιον, ἐπὶ τὴν χώραν τοῦ σκότους καὶ τῶν
αἱμάτων. Καὶ ἀπὸ τῆς χώρας τῶν λατρευτῶν
τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς σοφίας καὶ τέχνης κατήλθε
τοῦ φιλέλληνος Λουδοβίκου ὁ ξανθὸς γόνος ὡς
πρῶτος τοῦ μικροῦ ἐλληνικοῦ βασιλείου βασι-
λεὺς, ὡς πρῶτος ἀναξ τῆς Ἑλλάδος ἐκείνης, ἧς
ἐπιβολὴ ἦτο καὶ εἶνε νὰ γείνη ὁ πυρὴν τῆς ἐνω-
σεως τῶν Πανελλήνων.

Εὐλογημένη ἡ εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου.

ΙΟΥΔΑΣ ΣΚΑΡΙΦΗΜΑ Φ. ΑΡΙΣΤΕΩΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ Σ. ΚΟΚΟΛΗ

ΙΟΥΔΑΣ

Καὶ βάραυνεν ἡ Νύχτα, ἡ θλιβερή,
σὰ σιδερένιο σάβανο στήν πλάση,
ἄναστρον νύχτα, νύχτα φοβερή,
ποῦ γύρνεε τὸν κόσμον νὰ χαλάσῃ.

Φυγή, τρομάρα, κοσμοχάλασμός!
Ξοπίσω του, σὰ νὰ γκορεμνοῦσε ἡ πλάσι,
τὸν ἔδιωχνε τοῦ στήθους του ὁ σεισμός,
ποῦ νᾶθελε σὰν πύργο τὸν χαλάσῃ!

“Ὅλα μαζὺ τοῦ ζόφου τὰ θεριά,
τὰ σύννεφα κυλοῦσαν στὰ αἰθέρια,
κι’ ἀπὸ τοὺς τάφους ἔβγαιναν βαρειά,
φαντάσματα χλωμά, σὰ θειαφοκέρια.

—Δὲν εἶμ’ ἐγώ... — Μπροστά του, τοῦ Ναοῦ
σκοτεινιασμένο φάνηκε τὸ σχῆμα,
κι’ εἶδεν ἀπὸ ’κεῖ μέσα τοῦ Θεοῦ
τὸ χέρι καὶ τὸν σκέπαζε σὸ κοῦμα.

Στοῦ Γολγοθᾶ, γυρμένοι, τὴν κορφή,
οἱ τρεῖς σταυροὶ ἐτρίζαν σιὸν ἀγέρα,
οἱ σταυρωμένοι κάτω ἀπ’ τὸ καρφὶ
εἶχαν πεθάνει! — καταχθόνια ἡμέρα!

Κ’ ἔφυγε, πάει ὁ Ἰσκιος πτερωτός
βαστῶντας τῶν σπιτιῶν τὸ πλάϊ-πλάϊ.
«—δὲν εἶμ’ ἐγώ, μουρμούριζεν, Αὐτός...»
«—Ἰούδα, ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάῃ!»

Παρέκει, μέσ’ στήν πόλι τὴν ἱερὰ,
ἀγνώριστη βασίλευε τρομάρα,
ἢ θύρες ἦταν σφαλιχτὲς γερά,
μὴν τύχη κι’ ἔμπ’ ἡ θεϊκὴ κατάρρα.

βραχνὰ - βραχνὰ τοῦ φώναξε ἡ φωνή,
κι’ ὁ Ἰσκιος ἔφυγ’ ἔφυγε καὶ πάλι,
νεκροὶ σὰ νὰ τὸν ἔδιωχναν ἀγροί,
στῆς μαύρης τοῦ φουγῆς τὴν παραζάλη.

Ὡστόσο μέσ’ στήν κλίνη τὴ ζεστή
κανένα δὲν σφαλοῦσε Ἑβραίου μάτι,
τοῦ Σαβαώθ ἡ πόλις ἡ πιστή,
γεμᾶτο φόνους ἔμοιαζε παλάτι.

Μιὰ πύλη ἐκεῖ κάτω,
Σὰν πύλη θανάτου,
μανορίζει ἀνοιχτή,
ᾧς μπόρει νὰ φτάσῃ,
Ἰαβέ, νὰ περάσῃ
καὶ νὰ πεταχθῇ!

Μιὰ θύρα ξάφνου μέσ’ στὴ σκοτεινὰ
ἀνοίχτηκε κλεφτάτα κι’ Ἰσκιος ἕνας
ἐγλίστρωσε στοῦ δρόμου τὴ γωνιά.
«—Τί μὲ ζητᾷς; δὲν εἶμ’ ἐγὼ κανένας,

Γιατί μεγαλόνει,
πτερὰ σὰν ἀπλόνει
μεγάλὰ γοργά,
ὁ Ἰσκιος, ποῦ ἔχει
τὸ φόβο καὶ τρέχει,
καὶ τρέχει — ἀργά!

«Ἐγὼ δὲν εἶμ’ ὁ Ἰούδας, ἡ φωνή
μουρμούρισε τοῦ Ἰσκιου, ὁ Ἰούδας, πάει...»
κι’ ἄλλη φωνὴ τοῦ ἀπήντησε βραχνή,
«—Ἰούδα, ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάῃ!»

—Ίαβέ, μεθυσμένος,
Ίαβέ, κοιμισμένος,
ἄχ! νᾶναι ὁ σκοπός,
ποῦ πάντα ἐκεῖ πέρα,
καὶ νύχτα καὶ μέρα,
φυλάει ἀγριωπός!

Γιατὶ ἂν τονε νοιώσῃ,
θενὰ τοῦ καρφώσῃ
ματιὰ φονική,
καὶ σπᾶγρια τὰ σκότῃ,
θὰ σκούξῃ — Προδότῃ,
μὴν πᾶς κατὰ κεί!

—Τὶ τὸν ἀπαντέχει;
καὶ δός του καὶ τρέχει
ὁ Ἰσκιος, πετᾷ,
ποῦ χέρια τὸν σπρώχνουν,
θαρρεῖς, καὶ τὸν διώχνουν
ἀγρίμια λυτά!

Μὲ ἂν σώσῃ καὶ φτάσῃ
στὸν κάμπο, ἂν περάσῃ
τὴν πύλῃν αὐτή,
θὰ λείβουν οἱ κρότοι,
ποῦ ἀκούει στὰ σκότῃ,
οἱ κρότοι, οἱ φριχτοί!

Καὶ δός του καὶ πάει,
καὶ δός του πετάει,
καὶ δός του περνᾷ,
γεμᾶτος τρομάρα,
ἢ πύλῃ — λαχτάρα!
ἄχ! νά τῃνε! νά!

Μὴ τάχα σιἀλήθεια
τοῦ στέρνει βοήθεια
θεὸς ζοφερός; —
—ὁ κάμπος μπροστά του
ξαπλώνεται ὡς κάτου,
βαθύς, σκιαχερός.

Καὶ βάραινε ἡ Νύχτα, ἡ θλιβερή,
σὰ σιδερένιο σάβανο στὴν πλάσῃ,
ἄναστρε νύχτα, νύχτα φοβερή,
ποῦχε ὁ ἀγέρας ξαφνικὰ κοπάσει.

Καὶ στάθηκε λιγάκι ἀνασασμὸς
νὰ πάρῃ ὁ φτωχὸς ὁ κολασμένος,
ἀπ' τῆς φυγῆς τὸν κοσμοχαλασμό,
στὸν κάμπον, ὅπου ἦτανε φτασμένος.

μὰ σὰ μαχαῖρι τοῦρθε στὴν καρδιά
ἢ ἀκοίμητῃ ἢ φωνῇ ἀπὸ πλάϊ,
μέσ' στὸν τριγμὸ, ποῦ ἀφῆκαν τὰ κλαδιά.
«—Ίούδα, ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάῃ!»

*

Καὶ νά τονα πάλι
στὴ μαύρῃν ἀγκάλῃ
τοῦ κάμπου ἀρχινᾷ
ὁ Ἰσκιος καὶ τρέχει,
φτερὰ ποῦ λὲς ἔχει
στὰ πόδια, τρανά.

Καὶ μέσ' στὴ φυγὴ του,
ὁ ἀγέρας μαζὺ του
ἐπῆρε, ὁ φριχτός,
ὁ ἀγέρας φυσάει
κι' ὁ Ἰσκιος πετάει,
ἀγέρας κι' αὐτός.

Καὶ μέσ' στὸν ἀγέρα,
τῶν δέντρων — φοβέρα!
οἱ κλάδ' οἱ γυρτοί,
ἀπάνω του ἀπλόνουν,
σὰ φεῖδια τὸν ζώνουν
σὲ μαύρῃ γιορτή.

Ὁ φόβος τὸν πνίγει...
—Νὰ φύγῃ! νὰ φύγῃ!
καὶ ν' ἀφανιστῇ!
Ἡ Νύχτα, ἂν θελήσῃ,
μπορεῖ νὰ τὸν σβύσῃ,
νὰ τὸν σπλαχνιστῇ!

Πηδάει ὅ,τι λάχῃ,
παρέκει μονάχῃ
καλύβα περνᾷ,
—Κατάρατε! φεύγα!
καὶ πέρνει μὴ λενῶνα,
καὶ πίσω γυρνᾷ.

Παρόμοια, στὴ φτέρῃ,
σὰ στήνῃ καρτέρι
κανεῖς κυνηγὸς
κ' οἱ σκύλοι χυμίζουν,
στοὺς σκύλους ποῦ ἀφρίζουν,
γυρίζει ὁ λαγός!

Μὰ νά! στὸ σκοτάδι,
στὴ νύχτα, στὸν ἔδῃ,
μὲ μάτι νεκρό,
ξανοίγει ἐκεῖ κάτου,
ὁ Ἰσκιος, μακρὸνὰ του,
βουνὸ φαλακρό.

Πηδᾷ κατὰ κεῖνο
κι' ὥσάν ἓνα κρόνο,
δροσᾶτο, λευκό,
στὴ νύχτα, ποῦ ἀσπρίζει,
ἀπόκρυφ' ἀνθίζει,
μὲ φῶς μυστικό.

παρόμοια ἐκεῖ πέρα,
στὸ μαῦρον αἰθέρα,
ξασπρίζει ἡ κορφή,
ποῦ ὁ Ἰσκιος κυττάζει,
χωρὶς νὰ τρομάξῃ,
μ' ἐλπίδα κρυφή!

Καὶ βάραινε ἡ Νύχτα, ἡ θλιβερή,
σὰ σιδερένιο σάβανο στὴν πλάσῃ,
ἄναστρε νύχτα, νύχτα φοβερή,
ποῦ γύρευε τὸν κόσμον νὰ χαλάσῃ.

Τὰ μάτια καρφωμένα στὸ βουνό,
πηγαίνει ὁ Ἰσκιος μέσ' στὴν τρικυμία
κανένα ἀστέρι, ἀπὸ τὸν οὐρανό,
δὲν ἔχυνε στὴ γῇ λάμψι καμμία!

Ἐμπρός, ὀπίσω του, ξερβά, δεξιά,
ὅλα εἶναι νύχτα, θλίψη καὶ φοβέρα
κάτι, ποῦ τρίζει ἐκεῖ στὴ μοναξιά,
σιγὰ παραπονιέται στὸν αἰθέρα.

Κι' ἀγνώριστες, κατάμαυρες μορφές,
σηκώνονται στὸ κάθε πάτημά του,
κι' ἀσώματες τὸν ἀκλουθοῦν κρυφές
στὸ μονοπάτι μέσα τοῦ θανάτου.

Κρυμμένη τώρα ἡ λάμψι ἀπ' τὸ βουνό,
δὲν ἔφεγγε τὰ πλάνα βήματά του,
μὴ κεφαλὴ μονάχα φῶς ἀχνό,
σὰ νεκροφάναρο, ἔχυνε μπροστά του.

Ποτές, ἀφ' οὔτου μέσ' στὸν οὐρανὸ
γυρίζει τὸ φεγγάρι, ἀνθρώπου μάτι
δὲν εἶδε νὰ τοῦ φέγγῃ ὅμοιο φανό,
σὲ τέτοια νύχτα, τέτοιο μονοπάτι.

Κ' ἡ κεφαλὴ τὸν κύτταξε, κι' αὐτὸς
σὰν τὴν ἀνέμη, ποῦ τὸ γῆμα μπλέξῃ,
τὸ μονοπάτι ἀνέβαινε σφυγτός,
χωρὶς ὁ δόλιος νὰ μπορῇ νὰ τρέξῃ.

Γιατὶ στὸ φοβερόν ἀνεβασμό,
στὸ πέρασμά του, ἡ κεφαλὴ πληθαίνει,
κ' ἔτοιωθε μέσ' στὸν κοσμοχαλασμό,
ὅλες μαζὺ στὰ πόδια του κ' ἐμπαῖναν.

Τὰ πόδια του μπερδεύανε μαζί,
κ' ἡ καθεμιὰ στὴ νύχτα, ποῦ ξεγνοῦσε,
μὲ δόντι, πᾶνωιωθε πικρὰ νὰ ζῇ,
τὴ φτέρνα του ὡς στὸ κόκκαλο ἔδαγκοῦσε.

Καὶ μιὰ στιγμὴν — ὦ δίκαιοι οὐρανοί! —
ποῦ σὲ μιᾶς πέτρας στάθηκε τὸ πλάϊ,
τὸν ράπισε ἓνα χέρι κ' ἡ φωνὴ
τοῦ φώναξε «—Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάη!»

Κ' ἔφυγε ὁ Ἰσκιος, πέταξε δροῖά,
αἰώνια ἀπὸ τὰνάθεμα φτιασμένος,
κ' εἶδε στὴν κορυφὴ τοῦ Γολγοθᾶ
πῶς ἦταν τὴ φοιχτὴν ἀνεβασμένος.

*

Σὰν ἓνα κρίνο ποῦ σκορπᾷ κρυφὴ,
μυρόβολη ὀλοτρόγυρά του ἀχνάδα
ξάσπριζε στὸ σκοτάδι ἡ κορυφὴ,
μὲ μυστικὴ κι' ἀνέκφραστη λαμπρόδα.

Κ' οἱ σταυρωμένοι ἐκρέμουνταν νεκροί,
οἱ δυὸ λησταὶ μὲ τὸ Χριστὸ στὴ μέση,
κ' εἶδε τὸν Ἰούδα ἡ Νύχτα ἡ φοβερὴ,
ἀργὰ στὸ μεσιανὸ νὰ προχωρῆση.

Στάθηκε ἔμπρός του κ' εἶπε «—Σὲ μισῶ!
τώρα, ποῦ σὲ κντιάζω, δὲ φοβοῦμαι,
ἂν καὶ σκορπᾷς τριγύρω φόβο περισσό,
γινεῖ τῆς Μαρίας, μήτε σὲ λυποῦμαι.

Ἡ τύψις, ποῦ στὰ σπλάγχνα μου, βαθεῖα,
φαρμακερὸ τὸ δόντι τῆς μοῦ χώνει,
εἶναι στοῦ Ἰούδα ξένη τὴν καρδιά,
ἂπ' τὴν καρδιά τοῦ Ἰούδα δὲ φυτρώνει!

Ἀδυναμία μόνο ἀνθρωπινή,
ἀδυναμία, ποῦ μπροστά σου ἀρνοῦμαι,
ἔδὲς τὴν ψυχὴ μου, ἔδὲς τὴν ζωντανή,
κ' ὥστερ' ἀλήθεια, πές, ἂν σὲ φοβοῦμαι!

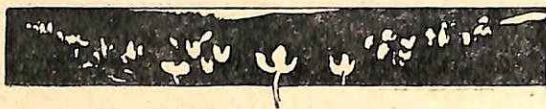
Εἶμαι τὰρχαῖο μῦθος, τὸ τρανὸ,
στὰ πρῶτα χρόνια τῆς δημοιοργίας,
θαροῶ πῶς ἔχω πρῶτος, μ' αἶμα ἀγνό,
τῆς πρώτης ράνει τὸν βωμὸ θυσίας.

Καὶ μέσ' στοῦ Κάιν τότε τὸ κορμί,
τὰνάθεμά σου πάλιν εἶχα νοιώσει,
ποῦ στὴ μοιραία τῆς ψυχῆς μου δομῇ,
τὸν Ἀβελ—τὸ θυμᾶσαι;—εἶχα σκοτώσει.

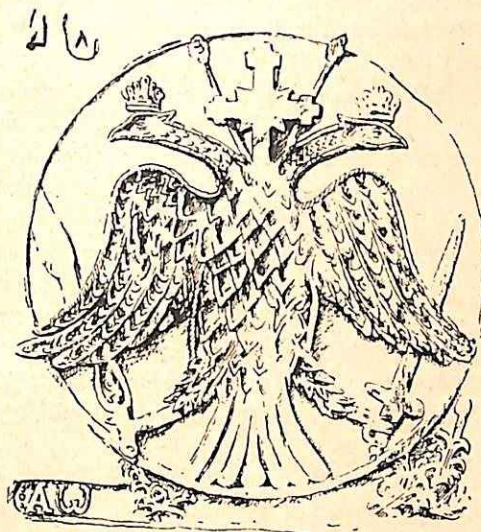
Τοῦ μίσους ὅλες πῆρα τίς μορφές,
ὁ πρῶτος εἶμαι τοῦ κακοῦ κι' ὁ μόνος,
ποῦ ἀνέβηκα τίς μαῦρές του κορφές,
καὶ μούλειπε νὰ γείνω θεοκτόνος.

Καὶ θεοκτόνος ἔγινα!—Ὡσαννά
στὰ κάτω, στὰ βουβά, στὰ καταχθόνια!
Ἐσὺ στὰ ὕψη, ἐγὼ στὰ σκοτεινά,
θὰ βασιλεύουμε στὸν κόσμον αἰώνια!

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

Ο ΔΙΚΕΦΑΛΟΣ ΑΕΤΟΣ

Τὸν τέταρτον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα μεταμόρφωσις ἐγένετο ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς. Ἡ Ῥώμη, ἡ Αἰωνία πόλις, δὲν εἶναι πλέον τὸ πρῶτον ἄστυ τοῦ κόσμου, δὲν καίουσι πλέον θυμιάματα εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Καπιτωλίνου Διὸς καὶ ὁ αἰετός, τοῦ κράτους τὸ σύμβολον, καταλιπὼν τὴν Δύσιν ἔπτη πρὸς Ἀνατολάς. Ἐκεῖ παρὰ τὰ ὕδατα τῆς Προποντίδος, τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Κερατίου ἱδρυται ἡ νέα καθέδρα τῶν αὐτοκρατόρων ἡ ἄσσειτος. Οὗτοι ἀντὶ διωκτῶν ἐγένοντο τοῦ χριστιανισμοῦ προστάται καὶ χριστιανοί· ἀπὸ Ῥωμαίων μετεβλήθησαν εἰς Ἑλληνας· ἀντὶ δὲ τῶν εἰδώλων λιβανωτὸς καίεται εἰς νέαν θείαν δύναμιν, τὴν τοῦ Θεοῦ Ἀγίαν Σοφίαν· καὶ ὁ αἰετός, ὁ ἐνταῦθα καταπτάς, δὲν εἶναι ὁ ἐγωῖστος ῥωμαϊκὸς ὁ εἰς ἑαυτὸν μόνον ἀφορῶν, διότι ἡ αὐτοκρατορία δὲν εἶναι ἡ ῥωμαϊκὴ ἡ φίλαυτος. Ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀνατολὴν καὶ εἰς τὴν δύσιν, ἑλληνισ καὶ χριστιανή. Ἀρχεὶ τῆς οἰκουμένης διὰ τοῦ ξίφους, ἀλλὰ καὶ ἐκχριστιανίζει αὐτήν.

Εἰκονίσθη λοιπὸν ὁ αἰετός τοῦ τοιοῦτου κράτους δικάρητος, ρίπτων τὸ ὄξυ βλέμμα του εἰς τὰς δυσμικὰς καὶ τὰς πρὸς τὴν ἀνατολὴν χώρας, δύο ἔχων ἀνασπούσας ἐν ἑαυτῷ ιδέας, τὸν πολιτισμὸν τὸν ἑλληνικὸν καὶ τὸν χριστιανισμὸν. Κρατεῖ εἰς τὰς χεῖρας ξίφος καὶ τὴν γῆν φέρου-

σαν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τὸν σταυρόν, ἐν δὲ στέμμα κοινὸν στεφανοῖ ἀμφοτέρως τὰς ἀγερῶχως αἰρομένους κεφαλὰς του.

Ἐπὶ χιλίοις ἐνιαυτοῦς οὕτως εἰκονίζετο.

Ἀλλ' ἐγήρασεν ὁ θεῖος ὄρνις καὶ ἔπεσε τῇ 29 Μαΐου 1453 παρὰ τὴν Πύλιν τοῦ Ῥωμανοῦ.

Ἡ ἀνάμνησίς του ὅμως δὲν ἀπέθανεν. Ἐμείνεν ὁ αἰετός σύμβολον ὅχι πλέον κράτους, ἀλλὰ τῆς ἐθνότητος τῆς ἑλληνικῆς. Ἀλλ' ὅμως πόσον εἶναι διάφορος ἐκείνου! Αἱ κεφαλαὶ του δὲν αἰρονται πλέον ὑπερήφανοι, ἀλλὰ ταπειναὶ κλίνουσι πρὸς τὴν γῆν· δάκνουσιν ἐνίοτε τὰς πτέρυγας τίλλουσαι τὰ πτερὰ· δὲν κρατοῦσι πλέον τὴν γῆν σφαιραν μετὰ τοῦ σταυροῦ ἐπ' αὐτῆς, τὴν κυριαρχίαν τῆς ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας ἐπὶ τῆς γῆς χριστιανικῆς σημαίνουσας, ἀλλ' ἡ οὐδὲν φέρουσι πλέον ἢ ξίφος καὶ λόγχην, τὰ ὅπλα τῶν κλεφτῶν τοῦ Κατσαντώνη καὶ τῶν ναυδατῶν τοῦ Σταθᾶ. Στέμμα φέρουσιν ἐνίοτε. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ἀλλ' ἢ ἀκάνθινος στέφανος περιβάλλον τὴν κεφαλὴν τοῦ λαοῦ τοῦ περιβαλόντος τὸν κόσμον διὰ τοῦ ἱεροῦ φωτός τῆς ἡμερώσεως. Ἐνίοτε δὲ ἄνευ στέμματος οὐδενός, ἄνευ ὀπλων, μὲ συνεσταλμένας τὰς πτέρυγας, χαμαὶ νεύων εἰκονίζεται ὁ ἄλλοτε ὑπερνήφελος.

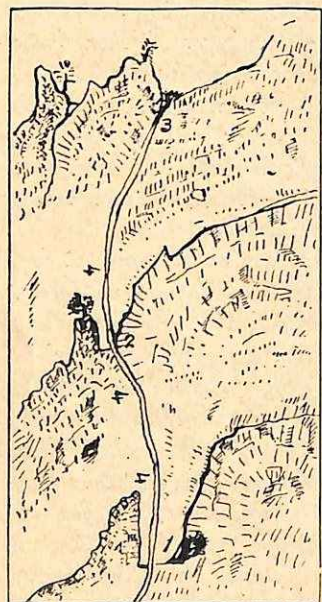
Ἐπάρχει ὅμως καὶ τίς ὅσον σοφὴ τοσοῦτον καὶ ὀδυνηρὰ παράστασις τοῦ δικεφάλου αἰετοῦ μας. Ἐπὶ τῆς προσόψεως τοῦ ἐν Καλαβρύτοις ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου εἶναι ἐντεταγμένοι ἐκ πῶρου ἀνάγλυφον ποιητὴν τῷ 1800.

Εἴκοσι πέντε μόλις εἶχον παρέλθῃ ἐνιαυτοί, ἀφ' οὗ χρόνου εἶχον συντρίψῃ ὑπὸ τοὺς πόδας των οἱ Ἀλβανοὶ τὴν ἀνθοῦσαν τοῦ Μωρέως γῆν, καὶ ὁκτῶ γοργὰ διήλθον ἔτη, ἀφ' ἧς ἡμέρας τὰ λείψανα τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Κατσώνη, ἡ ἀθάνατος φάλαγξ τῶν κλεφτῶν τοῦ Ἀνδρίτσου, τεσσαράκοντα ἡμερονύκτια ἀνὰ τὴν Πελοπόννησον μαχομένη, παρῆλθε παρὰ τὰ Καλάβρυτα ὑπὲρ τὸν τραχὺν Ἐρύμανθον πρὸς τὴν θάλασσαν κατευθυνομένη. Δὲν ἤκούοντο πλέον τὰ κοῦφα αὐτῶν πατήματα, δὲν ἀντήχουν πλέον τὰ κεραυνοβολήματα τῶν τουφεκίων, δὲν ἤστραπτον τῆς δαμασκηνῆς σπάθης αἱ ἀνάλαμπαί, δὲν ἐβρόντουν τῶν ἐφορμώντων τάργυρά τσαπαρτζία καὶ τὰ χαίμαλιά. Διεπεραιώθησαν τὰ συντρίμματα αὐτῶν εἰς τὴν Ῥούμελην καὶ διεσκορπίσθησαν, σταγό-νες δρόσου διασκεδασθεῖσαι εἰς ἀτμίδας κακάς,

ἐλπίδες ἐθνικῆς ἀναστάσεως εἰς οἰμωγὰς μεταβληθεῖσαι.

Παρέστησε λοιπὸν ὁ σοφὸς τεχνίτης—θρηνῶν ἴσως καὶ μὲ δάκρυα βρέχων τὴν παρίνην πλάκα—τὸν ἀετὸν κρατοῦντα μὲν λόγχην καὶ ξίφος καὶ στέμματα εἵρωνα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν, μετὰ ἀτονίας νευουσῶν πρὸς τὸ ἔδαφος. Ἄλλ' ἐκεῖ, ὅπου ἐτίθετο ἄλλοτε τὸ ἀκτινοβόλον στέμμα τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐνότητος μεταξὺ τῶν δύο κεφαλῶν, ὕψωσεν ἐπὶ τῶν τραχήλων τὸ σημεῖον τοῦ μαρτυρίου, τὸν σταυρὸν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔμεινε τέσσαρας σχεδὸν αἰῶνας καρφωμένον τὸ γένος τὸ ἡμέτερον. Ὑψοῦται αἰμοσταγῆς δεξιᾷ ἡ λόγχη ἡ πλήξασα τὴν σταυρωθεῖσαν πατρίδα καὶ ἀριστερᾷ ὁ ἐπὶ τοῦ καλάμου σπόγγος, δι' οὗ ἐποτίσθη χολὴν καὶ ὄξος ἡ τάξασα τὴν ψυχὴν αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ ἡμέρου βίου, ἡ Ἑλλάς ἡ σώτειρα.

Η ΠΡΩΤΗ ΕΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΩΙ ΤΟΥΦΕΚΙΑ

Πόρταις ὅς τοῦ Βαγνή.

τῆς ὁσμаниκῆς κυριαρχίας, ὁ Νικόλαος Σολιώτης. Ὑπὸ τοῦ ἀκατασχέτου Παπαρλέσσα παροξυνθεὶς, ὀλίγους ἄγων ἐκ Σόλου, Βαρβάρας, Περιστεράς καὶ τῶν ἄλλων ἐκεῖ χωριδίων, βαδίζει πρὸς τὰ βορειοδυτικά. Κατὰ τὸ χωρίδιον Ἀγρίδι ἐνοῦται μετ' αὐτοῦ ἐλαχίστων ἡγούμενος ὁ Ἀναγνώστης Κορδῆς. Τὸ μικρὸν στίφος προβαίνει μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν εἰσέτι πρὸς

δυσμᾶς, εἴτα πρὸς βορρᾶν. Μετὰ βραχεῖαν ἀνωφέρειαν ἴστανται.

Ἀριστερὰ αὐτῶν ἐκτείνεται κατάντης κλιτὺς φθάνουσα μέχρι τῆς ὄχθης τοῦ ἰσχυρῶς κάτω ροχθοῦντος Κράθιος, ἀντικρὺ ἐπὶ τῆς ἐτέρας τοῦ ποταμοῦ ὄχθης ἀνέρχεται ἔδαφος κατάφυτον, ἐν μέσῳ αὐτοῦ τὸ χωρίδιον Τσιβλὸς καὶ ὑπὲρ αὐτὸ πέραν αἱ ἀπότομοι πλευραὶ τοῦ τελευταίου κλάδου τῶν Ἀροανίων. Δεξιᾷ, ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς σχεδὸν αὐτῶν, βουνὸς οὐχὶ ὑψηλὸς οὐδὲ πολὺ κρημνώδης αἶρεται· ἀλλ' ἐνώπιόν των πρὸς δυσμᾶς (ΒΔΔ 300') ἡ ὁδὸς σχεδὸν φράσσεται στενουμένη δι' ἀπορραγέντων ἀπὸ τοῦ βουνοῦ βράχων. Τοιαῦται ἀπορρωγάδες εἶναι τρεῖς εἰς διάστημα ὀγδοήκοντα βημάτων σχηματίζουσαι, ἀπὸ τῆς ὀρεινῆς γῆς πρὸς τὸν Κορινθιακὸν Κόλπον, διαβάσεις στενὰς πύλας. Διὰ τοῦτο καὶ ὑπὸ τῶν πέριξ οἰκούντων ἐκλήθησαν πόρταις—Πόρταις ὅς τοῦ Βαγνή.

Ἐνταῦθα ἐτάχθησαν οἱ ὀλίγοι, οἱ ἄσπλοι καὶ ἀπόλεμοι στρατιῶται τοῦ Σολιώτη· καὶ οἱ μὲν κατέλαβον τὴν στενωπότητα πρὸς δυσμᾶς παρόδον ἐντὸς τῶν θάμνων κρυβέντες καὶ τῶν χθαμαλῶν δένδρων, εἰς δὲ τὴν πλατυτέραν πρὸς ἀνατολὰς ἰσχυρῶς ὠχυρώθη ὁ Σολιώτης. Ἴδου φαίνονται ἤδη ἐρχόμενοι ἐπὶ πολυτελῶς κεκοσμημένων ἡμιόνων οἱ Τοῦρκοι τῆς ἐπαρχίας εἰσπράκτορες (γυφτοχαρατζήδες) ὑπὸ ἱκανοῦ περιστοιχούμενοι ἀποσπάσματος στρατιωτῶν. Βαδίζουσι πλέον μεταξὺ τῶν δύο ἄκρων πυλῶν, ἀχρεῖον γέλωτα γελῶντες, εὐθυμοὶ διὰ τὴν γύμνωσιν καὶ τὴν ὕβριν πρὸς τοὺς χριστιανούς. Περὶ τὸν Σολιώτην σιγὴ ἐρημίας ὑπὸ τῶν ἀνέμων μὴ ταρασσομένης· οἱ ὀφθαλμοὶ μόνον τῶν πολεμιστῶν μῖσος βάλλουσι καὶ ἐκδικήσεως σφοδρὸν πόθον. Πυροβολισμοὶ βροντοῦσιν, οἱ Μουσουλμᾶνοι πίπτουσι νεκροί.

Οἱ πρῶτοι αὐτοὶ τουφεκισμοὶ ἀντηχοῦσιν εἰς τὰς πέριξ κρημνώδεις κλιτῦς. Ὑπεράνω δὲ αὐτῶν ὡς βροντὴ χαλκόςτομος φερόμενοι ἀπλοῦσι φλογίνας πτέρυγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν χερσόνησον, εἰς τρομερὸν ἐκραγέντες κεραυνόν, κήρυγμα τῆς ἐξεγέρσεως ἐνὸς ἔθνους.

Η ΣΗΜΑΙΑ ΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ

Πεποικιλμένη διὰ χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ μετάξης εἰκονίζεται τῆς Θεοτόκου ἡ κοίμησις. Ἀλλὰ δὲν κοιμάται τὸν ἀνέγερτον ὕπνον. Λαοὶ ὅμως περὶ αὐτὴν θρηνοῦσι, νεκρὰν ὑπολαμβάνοντες τοῦ Ἀθανάτου τὴν μητέρα. Ἀπόστολοι περιστοι-

χοῦσιν αὐτὴν ὕμνους μελωδοῦντες, καίοντες λιθανωτόν. Ὁ δυσσεβὴς ὤρεξεν ἐπὶ τὸ ἄχραντον σῶμα τὰς ἀκαθάρτους χεῖρας αὐτοῦ, ὁ δὲ ἄγγελος τῆς ἀγιότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης πλήττων διὰ τοῦ ξίφους ἀποκόπτει αὐτάς. Καὶ ὁ Αἰώνιος, ἀγγέλων διακονούντων, παρίσταται γαλήνιος παραλαμβάνων τὴν ψυχὴν αὐτῆς. Ἄνω δὲ εἰς τὰ ὑπερκόσμια διὰ τῶν ἀναπεπταμένων πυλῶν τοῦ οὐρανοῦ φέρεται ἐπὶ τοῦ Γαλαξίου καθημένη ἡ τοῦ ἀνάρχου καὶ ἀτέρμονος φωτὸς μήτηρ, Ἀγίων δὲ καὶ ἀγγέλων χοροὶ ἄδουσιν «Ἄρατε πύλας καὶ ταύτην ὑπερκοσμίως ὑποδέξασθε τὴν τοῦ ἀενάου φωτὸς μητέρα».

Κοιμᾶται ἡ Ἑλλάς λίθινον ὕπνον. Ἀλλὰ δὲν ἐκλείσθησαν κατὰ τὰ νῶτα αὐτῆς αἱ χάλκεαι τοῦ θανάτου πύλαι. Οἱ λαοὶ ὅμως οἰμώζουσι νεκρὰν νομίζοντες τῶν Μουσῶν καὶ τῶν Χαρίτων τὴν μητέρα. Ἀπόστολοι καὶ κήρυκες τῆς ἀναστάσεως αὐτῆς ἄδοντες ὕμνον χαρμόσυνον καὶ λιθανωτόν καίοντες περιστοιχοῦσιν αὐτήν. Ὁ μιὰρὸς ἔβαλε τοὺς λάγνους ὀφθαλμούς αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἐλεφάντινον αὐτῆς σῶμα καὶ ὤρεξε τὰς χεῖρας αὐτοῦ τὰς λεπρὰς ἐπὶ τὴν χιονεᾶν περιβολὴν τῆς πανάγνου. Ὁ ἄγγελος τῆς δικαιοσύνης, ὁ πολιτισμὸς, πλήττει καὶ καταβάλλει τὸν δυσσεβῆ. Καὶ ὁ Αἰώνιος, τὸ ἀένανον φῶς, τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας τὸ ἀδαμάντινον, ἦν πρώτη ἐγέννησε καὶ ἐξέθρεψε πρώτη ἡ Ἑλλάς, σφάζει τὴν ψυχὴν αὐτῆς τὴν ἀθάνατον. Ἄνω δὲ πρὸς τὸν ἰστέφανον οὐρανὸν φέρεται ἐπὶ τοῦ Γαλαξίου τῆς δόξης καθημένη ἡ τοῦ ἀνεσπερου φωτὸς μήτηρ Ἑλλάς. Ἡρώων δὲ καὶ μαρτύρων χοροὶ

Η Σημαία τῆς Λαύρας.

ἄδουσιν «Ἄρατε πύλας καὶ ταύτην ὑπερκοσμίως ὑποδέξασθε τὴν τοῦ ἀενάου φωτὸς μητέρα».

Όταν παιδίον διηρχόμεν ἐκεῖ πλησίον, ἐπὶ ὄναριον ὁρούμενος, διὰ νὰ υπάγω νὰ ἀπολαύσω τὰς ἀγροτικές μας πανηγύρεις, τῶν ἡμερῶν τοῦ Πάσχα, τοῦ Ἀγίου Γεωργίου καὶ τῆς Πρωτομαγιάς, ἐρρέμβάζον γλυκὰ μὴ χορταίνων νὰ θαυμάζω περικαλλεῖς δένδρον, μεμονωμένον, πελώριον, μίαν βασιλικὴν δρύν. Ὅποιον μεγαλεῖον εἶχεν! Οἱ κλάδοι τῆς χλωρόφαιοι, κατὰ μεστοί, κραταίοι· οἱ κλωνές τῆς, γαμψοὶ ὡς ἡ κατατομή τοῦ ἀετοῦ, οὐλοὶ ὡς ἡ χαίτη τοῦ λέοντος, προεῖχον ἀναδεδημένοι, εἰς βασιλικά στέμματα. Καὶ ἦτον ἐκεῖνη ἀνασσα τοῦ δρυμοῦ, δέσποινα ἀγρίας καλλονῆς, βασίλισσα τῆς δρόσου...

Ἀπὸ τὰ φύλλα τῆς ἐστάλαζε κ' ἔρρεεν ὁλόγυρά τῆς «μάννα ζωῆς, δρόσος γλυκασμοῦ, μέλι τὸ ἐκ πέτρας». Ἐθαλίπον οἱ ζωηφόροι ὁποῖ τῆς ἔρωτα θείας ἀκμῆς, κ' ἔπνεεν ἡ θεσπεσία φυλλάς τῆς ἡμερον τρυφῆς ἀκηράτου. Καὶ ἡ κορυφή τῆς βαθύκομος ἠγείρετο ὡς στέμμα παρθενικόν, διάδημα θεῖον.

Ἡσθάνομην ἄφατον συγκίνησιν νὰ θεωρῶ τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐκεῖνο δένδρον. Ἐφάνταζεν εἰς τὸ ὄμμα, ἔμελεν εἰς τὸ οὖς, ἐψιθύριζεν εἰς τὴν ψυχὴν φθόγγους ἀρρήτου γοητείας. Οἱ κλώνες, οἱ ῥάμνοι, τὸ φύλλωμα τῆς, εἰς τοῦ ἀνέμου τὴν σείσιν, ἐφαίνοντο ὡς νὰ ψάλλωσι μέλος ψαλμικόν, τὸ «Ὡς ἐμεγαλύνθη». Μ' ἔθελε, μ' ἐκάλει, μ' ἐκάλεῖ ἐγγύς τῆς. Ἐπόθουν νὰ πηδήσω ἀπὸ τοῦ ὑποζυγίου, νὰ τρέξω πλησίον τῆς, νὰ τὴν ἀπολαύσω· νὰ περιπτυσθῶ τὸν κορμὸν τῆς, ὅστις θὰ ἦτον ἀγκάλιασμα διὰ πέντε παιδιὰ ὡς ἐμέ, καὶ νὰ τὸν φιλήσω. Νὰ προσπαθῶ ν' ἀναρριχηθῶ εἰς τὸ πελώριον στέλεχος, τὸ ἄδρον καὶ ἀμαυρόν, ν' ἀναβῶ εἰς τὸ σταύρωμα τῶν κλάδων τῆς, ν' ἀνέλθω εἰς τοὺς κλώνας, νὰ ὑψωθῶ εἰς τοὺς ἀκραίμους... Καὶ ἂν δὲν μ' ἐδέχετο, καὶ ἂν μ' ἀπέβαλλεν ἀπὸ τὸ σῶμά τῆς καὶ μ' ἔρριπτε κάτω, ὥς ἐπιπτον νὰ κυλισθῶ εἰς τὴν γλῶσση τῆς, νὰ στεγασθῶ ὑπὸ τὴν σκιά τῆς, ὑπὸ τὰ ἀετώματα τῶν κλώνων τῆς, τὰ ὅμοια μὲ στέμματα Δαυὶδ θεολήπτου.

Ἐπόθουν, ἀλλ' ἡ συνοδίᾳ τῶν οικείων μου, μεθ' ὧν ἐτέλουν τὰς ἐκδρομὰς ἐκείνας ἀνὰ τὰ ὄρη, δὲν θὰ ἤθελε νὰ μοι τὸ ἐπιτρέψῃ. Καὶ μίαν χρονίαν, ἦτο κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ σωτηρίου ἔτους 186... καθὼς εἶχομεν διέλθῃ πλησίον

τοῦ δένδρου, ἐφθάσαμεν εἰς τὸ Μέγα Μανδρί.— ἦτο δὲ τὸ Μέγα Μανδρί μικρὸς συνοικισμὸς, θερινὸν σκῆνωμα τῶν βοσκῶν τοῦ τόπου. Ἐκατοῖκουν ἐκεῖ ἐπτὰ ἢ ὀκτὼ οἰκογένειαι ἀγροτῶν. Δύο ἐκ τῶν οἰκογενειῶν τούτων συνεδέοντο πρὸς τοὺς γονεῖς μου διὰ δεσμῶν βαπτίσματος, κοληγοσύνης, κτλ. καὶ ὅλοι ἦσαν φίλοι καὶ συμπατριῶταί μας.

Κατηρχόμεθα ἐκεῖ συνήθως τὰς ἡμέρας τοῦ Πάσχα, εἴτα πάλιν τοῦ Ἀγίου Γεωργίου ἢ τὴν Πρωτομαγιά, ἄλλοτε δὲ τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου ἢ τῆς Ἀναλήψεως. Ἐπὶ τερπνοῦ λόφου ὑπῆρχε τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὅπου ἐλειτουροῦμεθα.

Ἦγοντο ἐκεῖ χοροὶ καὶ πανηγύρεις· δρόσος καὶ ἀναψυχὴ καὶ χάριμα ἐβασίλευεν. Ἐθύοντο ἀρνία καὶ ἐρίφια, καὶ σπονδαὶ ἐγίνοντο πυροξάνθου ἀνθοσμίου. Ἐτελοῦντο ἀγῶνες ἀμιλλῆς, δισκοβολαίαι καὶ ἄλματα. Ἐπληττε τὰς πραεῖας ἡχοὺς ὁ φθόγγος τοῦ αὐλοῦ καὶ τῆς λύρας, συνοδεύων τὸ ἔρρυθμον βῆμα τῶν παρθένων πρὸς κύκλιον χορόν. Καὶ ξανθαί, ἐρυθρόπεπλοι βοσκοπούλαι ἐπήδων, ἐπέτων, ἐκελάδουν.

Καθὼς εἶχομεν φθάσει ἐκεῖ, τὴν χρονίαν ἐκείνην, μὲ εἶχε κυριεύσει ζωηρότερον ἢ ἐντύπωσις ἡ μαγικὴ τῆς δρυός. Διηρχόμεθα ἐκάστοτε οὐχὶ μακρὰν τοῦ δένδρου, ἀπέχοντος ἡμισείας ὥρας ὁδὸν ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Μανδρί. Ὁ δρόμος μας ἦτον ἐπὶ τῆς κλιτύος, ὀλίγον ὑψηλότερον τῆς θέσεως ὅπου ἴστατο τὸ δένδρον, ἔτεμνε δὲ πλαγίως τὸ βουνόν... καὶ ἡ δρὺς ἡ μαγικὴ, καθὼς ἐξηκολούθουν νὰ τὴν βλέπω ἐπὶ ἱκανὴν ὥραν, μὲ ἐγοήτευε καὶ μὲ ἐκάλει, ὡς νὰ ἦτο πλάσμα ἐμψυχον, κόρη παρθενικὴ τοῦ βουνοῦ.

Κατὰ τὰς ποικίλας κυμάνσεις τῆς ὁδοῦ, σύμφωνα μὲ τὰ κοιλώματα ἢ τὰς προεξοχὰς τοῦ ἐδάφους, καὶ κατὰ τὰς κινήσεις τοῦ ὄναριου τὰς ἰδιοτρόπους καὶ πείσμονας—καθὼς ἐξάνοιγα τὸ πρῶτον τὴν δρύν, καθόσον ἐπλησίαζα ἢ ἀπεμακρυνόμην ἀπ' αὐτῆς, τόσας θεάς, ἀπόψεις καὶ φάσεις ἐλάμβανε τὸ δένδρον. Ἐκ πλαγίου καὶ μακρόθεν εἶχεν ὄψιν λιγυρὰς χάριτος· ἐγγύθεν καὶ κατὰ μέτωπον, προέκυπτεν ὅλη μεστή καὶ ἀμφιλαφὴς, βαθύχλωρος, ἐπιβάλλουσα ὡς νύμφη. Ὅλην τὴν νύκτα, κοιμώμενος καὶ ἀγρυπνῶν,

ὄνειρευόμην τὴν δρύν, τὴν θεσπεσίαν καὶ ὑψηλήν... Τὴν πρωίαν ἐκείνην τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, καθὼς εἶχεν εὐωδιάσει ὁ ναῖσκος ἀπὸ δάφνας καὶ λιθανωτίδας, καὶ εἶχε κρουσθῇ τρελλὰ ἀπὸ παιδικὰς χεῖρας ὁ μικρὸς κώδων ὁ ὑπεράνω τοῦ γείσου τῆς στέγης τῆς πλακοσκεποῦς, χαίρετιζων τὸ «Ἀνάστα ὁ Θεός», τὸ ὅποιον ἔφαλλεν ὁ παπᾶς ῥαίνων τοὺς πιστοὺς μὲ πέταλα ῥόδων καὶ ἴων... εἴτα, πρὶν ἀπολύση ἡ λειτουργία, ἐγὼ ἔγεινα ἄφαντος.

Διὰ πλαγίου, κρυφοῦ δρομίσκου τὸν ὅποιον εἶχον ἀνακαλύψει τὴν προτεραιάν, ἤρχισα νὰ ἀνέρχωμαι τὴν ῥάχιν τοῦ βουνοῦ... διευθυνόμενος πρὸς τὸ μέρος ὅπου εὕρισκετο ἡ βασιλικὴ δρὺς. Ἐπίστευον ὅτι ἐγνώριζα καλὰ τὸν δρόμον.

Ἦτον ὅλη ἡ ὁδὸς ἀνωφερῆς, κ' ἐγὼ ἔτρεχον, ἔτρεχον διὰ νὰ φθάσω ταχέως, ν' ἀσπασθῶ τὴν ἐρωμένην μου—ἐπειδὴ ἡ δρὺς ὑπῆρξεν ἡ πρώτη παιδικὴ μου ἐρωμένη καὶ ταχέως πάλιν νὰ ἐπιστρέψω· φανταζόμενος ὅτι ἡ ἀπουσία μου τότε δὲν θὰ παρετρεῖτο, καὶ δὲν θὰ εἶχον ν' ἀκούσω ἐπιπλήξεις ἀπὸ τοὺς οικείους.

Πρὸ ἐμοῦ εἶχον ἀναχωρήσει ἀπὸ τὸ ποιμενικὸν σκῆνωμα ὀλίγοι ἐκ τῆς τάξεως τῶν βοσκῶν, ἀπερχόμενοι εἰς τὴν πολίχνην, διὰ νὰ κομίσωσιν ἄρνια καὶ τυρίον εἰς τοὺς κολλήγας, ἀποφέρουσι δὲ ἄλλα ὀψώνια ἐκ τῆς πόλεως. Οὗτοι θὰ ἐπέστρεφον πρὸς ἐσπέραν, καὶ δὲν ἦτο πιθανόν νὰ συναντήσω τινὰς καθ' ὁδόν. Πλὴν παρ' ἐλπίδα εἶδον μακρόθεν ἄλλους ἐρχομένους πρὸς τὰ ἐδῶ, ἐν συνοδίᾳ γυναικῶν καὶ παιδῶν καὶ ὑποζυγίων· οὗτοι ἤρχοντο ἐκ τῆς πόλεως διὰ νὰ συνεορτάσωσιν ἐν τῇ ἐξοχῇ πλησίον τῶν συγγενῶν τῶν, τῶν βοσκῶν.

Πάραυτα ἐξετράπην τῆς ὁδοῦ, κ' ἔσπευσα νὰ κρυβῶ ὀπισθεν πυκνῶν θάμνων. Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἂν μὲ συνήντων, μεμονωμένον, μακρὰν τῶν γονέων μου, πορευόμενον ἄγνωστον ποῦ, θὰ ἐπαραξενεύοντο, καὶ ἂν δὲν μ' ἐπειθον νὰ κατέλθω μετ' αὐτῶν εὐθὺς ὀπίσω, ἐξ ἁπαντος θὰ μὲ κατήγγελλον εἰς τοὺς γονεῖς μου, τοὺς ὁποῖους θὰ εὕρισκον κάτω εἰς τὸ Μέγα Μανδρί. Ἦμην ἑνδεκα ἐτῶν παιδίον.

Ἐκεῖνοι ταχέως ἀντιπαρῆλθον, κ' ἐγὼ ἀνέλαβα τὸν δρόμον μου, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὸν ἔχασα. Εἰς ἓν σταυροδρόμιον ὅπου ἐφθασα, ἐπῆρα τὸν δρόμον ἀριστερά, τὸν ὑψηλότερον, καὶ ἀσθμαίνων ἐφθασα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ. Πλὴν ἡ μεγάλη δρὺς ὑπῆρξεν εὐεργέτις μου καὶ κηδεμών μου. Αὕτη μ' ἐξήγαγεν ἐκ τῆς ἀπάτης, ἐφαίνετο δὲ ὡς νὰ μοι ἔνευε μακρόθεν, καὶ μὲ ὠδήγει νὰ ἔλθω πλησίον τῆς.

Καθὼς τὴν εἶδα χαμηλότερα, δεξιόθεν, ἀρκετὰ μακρὰν, ἄφησα τὸν δρομίσκον εἰς τὸν ὅποιον ἔτρεχα, καὶ στραφείς πρὸς δυσμὰς ἤρχισα νὰ κατέρχωμαι, μέσῳ τῶν ἀγρῶν, ὑπερπηδῶν αἱμασίας, χάνδακας, φραγμοὺς θάμνων καὶ βάτων, σχίζων τὰς σάρκας μου, αἱμάσσων χεῖρας καὶ πόδας... Τέλος ἐφθασα πλησίον τῆς ποθητῆς νύμφης τῶν δασῶν.

Ἦμην κατάκοπος, κἀθιδρος καὶ πνευστιῶν. Ἀμα ἐφθασα, ἐρρίφην ἐπὶ τῆς χλόης, ἐκυλίσθην ἐπάνω εἰς παπαροῦνες καὶ χαμολούλουδα. Ἀλλ' ὅμως ἡσθάνομην κρυφὴν εὐτυχίαν, ὄνειρώδη ἀπόλαυσιν. Ἐρρέμβάζον ἀναβλέπων εἰς τοὺς κλώνους τῆς τοὺς κραταίους, καὶ ἡνοιγόκλειον ἡδυπαθῶς τὰ χεῖλη εἰς τὴν πνοὴν τῆς αὔρας τῆς, εἰς τὸν θροῦν τῶν φύλλων τῆς. Ἐκατοντάδες πουλιῶν ἀνεπαύοντο εἰς τοὺς κλώνους τῆς, ἔμελπον τρελλὰ τραγουδία... Δρόσος, ἄρωμα καὶ χαρμονὴ ἐθώπευον τὴν ψυχὴν μου...

Ἦμην ἀποσταμένος, καὶ δὲν εἶχον κοιμηθῇ καλὰ τὴν νύκτα. Ὁ ὕπνος μοῦ ἔλειπεν. Εἰς τὴν σκιά τῶν πελωρίων δένδρου, ἐν μέσῳ τῶν μηκώνων τοῦ τῶν κατακοκκίων, ὁ Μορφεὺς ἦλθε καὶ μ' ἐβαυκάλησε, καὶ μοι ἔδειξεν εἰκόνας, ὡς εἰς περίεργον παιδίον.

Μοῦ ἐφάνη ὅτι τὸ δένδρον—ἔσωζον καθ' ὕπνον τὴν ἔννοιαν τοῦ δένδρου—μικρὸν κατὰ μικρὸν μετέβαλλεν ὄψιν, εἶδος καὶ μορφήν. Εἰς μίαν στιγμὴν ἡ ρίζα τοῦ μοῦ ἐφάνη ὡς δύο ὠραῖαι εὐτοργοὶ κνημαὶ, κολλημένοι ἡ μία ἐπάνω εἰς τὴν ἄλλην, εἴτα κατ' ὀλίγον ἐξεκόλλησαν κ' ἐχωρίσθησαν εἰς δύο· ὁ κορμὸς μοῦ ἐφάνη ὅτι διεπλάσσετο καὶ ἐμορφοῦτο εἰς ὄσφυν, εἰς κοιλίαν καὶ στέφνον, μὲ δύο κόλπους γλαφυροὺς, προέχοντας· οἱ δύο παμμέγιστοι κλάδοι μοῦ ἐφάνησαν ὡς δύο βραχίονες, χεῖρες ὀρεγόμεναι εἰς τὸ ἄπειρον, εἴτα κατερχόμεναι συγκαταβατικῶς πρὸς τὴν γῆν, ἐφ' ἧς ἐγὼ ἐκείμην· καὶ τὸ βαθύφαιον, ἀειθαλὲς φύλλωμα μοῦ ἐφάνη ὡς κόμη πλουσία κόρης, ἀναδεδημένη πρὸς τάνω, εἴτα λυομένη, κυματίζουσα, χαλαρομένη πρὸς τὰ κάτω.

Τὸ πῶριμά μου, τὸ ἐν ὄνειρῳ ἐξαχθέν, καὶ εἰς λῆρον ἐν εἰδει συλλογισμοῦ διατυπωθέν, ὑπῆρξε τοῦτο· «Ἄ! δὲν εἶνε δένδρον, εἶνε κόρη· καὶ τὰ δένδρα, ὅσα βλέπομεν, εἶνε γυναῖκες!»

Ὅταν μετ' ὀλίγον ἐξύπνησα, ὡς συνέβαιεν τοῦ ὄνειρου ἔσχον ἐν νῷ τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἱστορίας τοῦ τυφλοῦ, τὸν ὅποιον ὁ Χριστὸς ἐθεράπευσε, καθὼς εἶχον ἀκούσει τὸν διδάσκαλόν μας εἰς τὴν Ἱερὰν Ἱστορίαν. «Κατ' ἀρχὰς μὲν εἶδε

τοὺς ἀνθρώπους ὡς δένδρα· δεύτερον δὲ τοὺς εἶδε καθαρά...»

Πλὴν δὲν ἐξύπνησα ἀκόμη, πρὶν ἀκούσω τί ἔλεγε τὸ φάσμα· ἡ κόρη—ἡ δρῦς, εἶχε λάβει φωνὴν καὶ μοὶ ἔλεγεν·

—Εἰπέ νὰ μοῦ φεισθοῦν, νὰ μὴ με κόψουν... διὰ νὰ μὴ κάμω ἀκουσίως κακόν. Δὲν εἶμ' ἐγὼ νύμφη ἀθάνατος· θὰ ζήσω ὅσον αὐτὸ τὸ δένδρον...

Ἐξύπνησα ἔντρομος, καὶ ἔφυγον... Ἦτο ἡδὴ μεσημβρία, καὶ ὁ ἥλιος ἔμεσουράνει... Ἐκαίεν ὑψηλά, ὑπεράνω τῆς κορυφῆς τῆς δρυός, ἥτις ἦτο σκιὰ ἀδιαπέραστος... Ἀπὸ τὸν ἀντικρυνὸν λόφον ἤκουσα φωνὴν νὰ μὲ καλῇ ἐξ ὀνόματος.

Ἦτον εἰς μικρὸς βοσκός, μὲ τὴν κάππαν του, μὲ τὴν στραβολέκαν του, καὶ μὲ δέκα αἴγας, τὰς ὁποίας ὠδήγει. Μοῦ ἐφώναζεν ὅτι ὁ πατήρ μου μὲ ἀνεζήτει ἀνήσυχος, καί, νὰ τρέξω, νὰ φθάσω ταχέως ἐκεῖ κάτω...

Δὲν ἐνόησα τίποτε ἀπὸ τὸ μαντικὸν ὄνειρον. Ἀργότερα ἐδιδάχθην ἀπὸ ἐγγχειρίδιον Μυθολο-

γίας ὅτι ἡ Ἀμαδρυὰς συναποθνήσκει μὲ τὴν δρῦν, ἐν ἣ εὐρίσκεται ἐνσαρκωμένη...

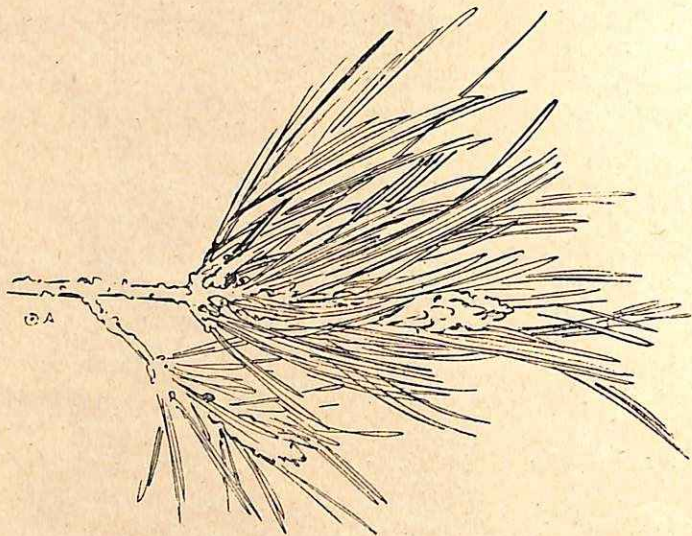
Μετὰ πολλὰ ἔτη, ὅταν ξενιτευμένος ἀπὸ μακροῦ ἐπέστρεψα εἰς τὸ χωρίον μου, καὶ ἐπεσκέφθην τὰ τοπία ἐκεῖνα, τὰ προσκυνητήρια τῶν παιδῶν ἀναμνήσεων, δὲν εὗρον πλέον οὐδὲ τὸν τόπον ἐνθα ἤτο ποτε ἡ Δρῦς ἡ Βασιλική, τὸ πάγκαλον καὶ μεγαλοπρεπὲς δένδρον, ἡ νύμφη ἡ ἀνάσσουσα τῶν δρυμῶνων.

Μία γραῖα μὲ τὴν ρόκαν τῆς, μὲ δύο προβάτινας τὰς ὁποίας ἔβασκεν ἐντὸς ἀγροῦ πλησίον, εὐρίσκετο ἐκεῖ, καθημένη ἐξωθεν τῆς μικρᾶς καλύβης τῆς.

Ὅταν τὴν ἠρώτησα τί εἶχε γείνη τὸ «Μεγάλο Δέντρο», τὸ ὁποῖον ἦτον ἕνα καιρὸν ἐκεῖ, μοὶ ἀπήντησεν·

—Ὁ σχωρεμένος ὁ Βαργένης τὸ ἔκοψε... μὰ καὶ ἐκεῖνος δὲν εἶχε κάμη νισάφι μὲ τὸ τσεκούρι του· ὅλο θεώρητα δέντρα, τόσα σημάδια πλάμματα... Σὰν τῶκοψε καὶ ὕστερα, δὲν εἶδε χαίρι καὶ προκοπή. Ἀρρώστησε, καὶ σὲ λίγαις μέραις πέθανε... Τὸ Μεγάλο Δέντρο ἦτον στοιχειωμένο.

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΤΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΝ ΕΝΔΥΜΑ

Τί ἐθνικόν, τί ἑλληνικὸν ἔχει ὁ ἡμέτερος κοινωνικὸς βίος; Ποῦ ἔχνος ἐγχωρίου χαρακτήρος; Ποῦ τὸ ἐλάχιστον διακρίνει ἡμᾶς ὡς φυλὴν, ὡς λαόν, ὡς ἔθνος; Αἱ οἰκίαι μας ἔσωθεν τε καὶ ἔξωθεν εἶνε κακῶς ἀντιγεγραμμέναι ἐκ τῶν τῶν βαρέων κλιμάτων, ἡ διαίρεσις καὶ κάτοψις αὐτῶν ἔλειπται καὶ ἄνευ λογικῆς, τὰ δὲ ἐπιπλά μας ἐξ ἀπασῶν τῶν ἐποχῶν καὶ χωρῶν.

Οὐδεμία εὐρυθμία, οὐδεμία καλαισθησία καὶ ἀπλότης διέπει τὸ ἐσωτερικὸν τῶν ἐστιῶν μας.

Μόνον πλοῦτος, πολυτέλεια καὶ ἐπίδειξις!

Ἐὰν ὑπάρχῃ ρυθμὸς ἀρχιτεκτονικὸς σύμφωνος καὶ ἀρμονικώτατος πρὸς τὸ κλίμα καὶ τὸν χαρακτήρα ἡμῶν, ρυθμὸς ἐπιβαλλόμενος διὰ τὰς Ἀθήνας ἰδίως, οὗτος εἶνε ὁ γνησιώτατος ἑλληνικὸς, ὁ ἐξόχως γοητευτικὸς καὶ ἀπαράμιλλος Πομπηϊανός. Εἶπατέ μου ποῦ εἶδετε ποτε τοιοῦτόν τινα ἐν Ἀθήναις; Τίς οἰκία, ποῖον μέγαρον ἢ δημόσιον κτίριον ὠκοδομήθη κατὰ τὸν θαυμάσιον τοῦτον καὶ ἑλληνικώτατον ρυθμόν; Καὶ εἶνε ἐντούτοις ὁ στύλος ἐκεῖνος ὅστις τὰ μάλιστα ἀρμόζει πρὸς τὸ εὐκραὲς ἡμῶν κλίμα.

Ἐὰν κατακοῦμεν καὶ εἰργαζόμεθα εἰς κτίρια καὶ μέγαλα κατὰ τὸν ρυθμόν τοῦτον ὠκοδομημένα, θὰ εἴμεθα πάντες ῥόδινοι καὶ εὐχάριτες, εὐθυμοὶ καὶ ζωηροί, ἡ δὲ ὠχρότης θὰ ἦτο ἄγνωστος καὶ ἡ μελαγχολία γνωστὴ μόνον ἀπὸ τὰ μυθιστορήματα τοῦ Βορρᾶ καὶ τὰ ποιήματα τοῦ Λαμχρτίνου... Πνιγόμεθα σήμερον ὑπὸ τὸ βάρος καὶ τὴν σκυθρωπότητα τῶν κεράμων, σκιατράφοιμεν δ' ἐντὸς ὑγρῶν καὶ ἀδιαφανῶν τοίχων. Τὸ φῶς, τὸ φῶς τὸ θεῖον καὶ ζωογόνον, τὸ φῶς τὸ δημιουργήσαν τὴν Ἑλλάδα, τὸ φῶς, ὅπερ ὡς Ἀπόλλων καὶ Ἀρτεμις ἐλατρεύθη ὑπὸ τῶν προγόνων μας, ἡμεῖς ἐξωρίσαμεν ἐκ τῶν οἰκιῶν μας καὶ τὸ περιωρίσαμεν μόνον εἰς τοὺς κονιορτοβριθεῖς δρόμους καὶ τὰ πάλλευκα, ἐκφυλικά μας πεζοδρόμια, τὸ δὲ διαπλαστικὸν ὑπαίθριον, ὅπερ ἐξέτρεφε καὶ ἀνέπτυσσεν ὅλην τὴν θελκτικὴν καὶ παρθένον ἐκείνην νεότητα τὸ πάλαι, καὶ ὅπερ ἐνέπνεε τοὺς μεγάλους ποιητὰς καὶ φιλοσόφους, οἵτινες πάντοτε ὑπὸ τὸν ἀνέφελον κυανοῦν οὐρανὸν τῆς κλασικῆς ταύτης γῆς συνελάμβανον τὰ ὕψιστα διανοήματα καὶ τὰς εὐγενεστάτας ιδέας, ἥδη ἀπεκλείσαμεν τελείως, τρέμομεν δὲ αὐτὸ ὡς κακοποιὸν στοιχεῖον, αἱ δὲ γυναῖκές μας, ὅταν ἐξέρχωνται εἰς περίπατον,

ὀπλίζονται ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ὡς ἀστακοὶ καὶ ὡς οἱ σιδηρόφρακτοι τοῦ Μεσαίωνος ἱππῶται. Ἀλλοίμονον ἐὰν τὰς ἰδῇ καὶ ἀπαξ ἀκτὶς ἡλίου! Δυστυχία ἐὰν καὶ ἀμυδρῶς πως τὰς ψαύσῃ ὁ γλυκὺς Ζέφυρος ἡ ὁ ῥωστικώτατος καὶ χαλυβδίνους τοὺς μυῶνας ποιῶν Βορρᾶς! Καὶ τυλίσσονται οὕτως ὡς κρόμμυα μὲ βέλα καὶ βόας καὶ ὄλας τὰς γούνας καὶ τριχεράς ἐπιδερμίδας πάντων τῶν τετραπόδων τοῦ Ζωολογικοῦ Κήπου! Καὶ τί δὲν φέρουσιν ἐφ' ἑαυτῶν. Οὐδὲ οἱ κάτοικοι τῆς Γῆς τοῦ Πυρός καὶ τῆς Σενεγαμβίας φέρουν τόσα δέρματα, πτερὰ καὶ σίδηρα ἐπάνω των!

Τὸ δὲ νοστιμώτατον εἶνε ὅτι αὐταὶ αἱ οὕτω καμικῶς δι' ὅλων τῶν εἰδῶν ἐνὸς φυσιογραφικοῦ Μουσείου τεθωρακισμέναι κυρίαί, ἐξανίστανται καὶ φοβοῦνται μὴ γελοιοποιηθῶσιν ἐὰν τυχὸν φορέσωσι τὸ σεμνότερον καὶ ἀπλούστατον ἀρχαῖον ἐνδύμα, ἂν καὶ οὐδεὶς ποτε τοιοῦτόν τι προέτεινεν.

Ἀλλὰ φθάνει νὰ τὸ ἐπιτάσῃ ὁ συρμός, ἡ μέγαιρα Μόδα, διὰ νάσπασθῶσι καὶ τὰ μᾶλλον ἀλλόκοτα καὶ τερατώδη ἐνδύματα. Τοιαύτη τυφλὴ δουλεία πρὸς τὸν ξένον πολιτισμὸν δὲν κολακεύει ποσῶς οὔτε τὴν καλαισθησίαν οὔτε τὴν νοημοσύνην ἡμῶν. Ἐὰν δὲ διὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἀπεδείξαμεν πόσον ὀλεθρία εἶνε ἡ ἐξωθεν καὶ ὀθνεῖα ἐπίδρασις, πόσον μᾶλλον ἐπικίνδυνος καὶ βλαβερὰ καθίσταται ἡ τοῦ ἐνδύματος, ὅπερ ἀρρήκτως καὶ στενῶς συνέχεται καὶ συνδέεται μετὰ τοῦ σώματος καὶ μετ' αὐτῆς, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, τῆς ψυχῆς μας;

Ἀλλὰ πρόκειται περὶ ἐπαναφορᾶς τοῦ ἀρχαίου ἐνδύματος; — Μηδαμῶς! Καὶ πέρυσιν μεγαλοφάνως καὶ ἐντόνως διεμαρτυρήθη ὅτι δὲν ἐννοοῦμεν ποσῶς νὰ σὰς μεταβάλλωμεν εἰς χλαίνοφορους καὶ φαινομηρίδας. Πρόκειται νὰ ἀπλοποιηθῇ, νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὸ κλίμα καὶ τὰ ποιητῇ, ἡ γυναικεῖα περιβολὴ καὶ πρὸς βαλλάντιά μας ἡ γυναικεῖα περιβολὴ καὶ πρὸς τοῦτο ἀνάγκη νὰ πόδβλέψωμεν ἀπλῶς, ὡς πρὸς τέλειον ὑπόδειγμα, πρὸς τὸ ἀρχαῖον ἐνδύμα, ὅπερ δὲν εἶνε ποσῶς τὸ συνήθως ἐν τοῖς ἀγάλμασι παριστάμενον, ἀλλ' ἕτερόν τι, ὅλως διάφορον, ἐν πολλοῖς ὁμοιάζον τὸ καθ' ἡμέραν σήμερον. Ὅσοι ἀνήλθετε ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ εἶδετε τὰς ἐν τῷ Μουσείῳ κόρας ἢ ἱερεῖας καλουμένας, θὰ κατεπλάγητε ἐκ τῆς ὁμοιότητος πρὸς πλείστα σημερινά. Ἐκεῖνα ἔχουσι καὶ χεῖριδας καὶ ὀσφύν

καὶ ἐν γένει ὅ,τι ζητεῖ σήμερον ἡ γυνὴ ἵνα ἐνδυθῇ ἄνευ φόβου ἀποψύξεως.

Ἄλλ' οἷα ἀπλότης καὶ κομψότης ἅμα ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἐκείνοις προτύποις! Αἱ ξένοι ἐπὶ ὥρας τάποθαυμάζουσιν. Ἐάν, ἔλεγέ τις αὐτῶν, τὰ εἶχον ἐν Παρισίοις, αἱ μοδίσται μας θὰ ἔκαμνον τὴν τύχην των!

Ἄς μιμηθῶμεν λοιπὸν ἐκεῖνα, ἀποσκορακίζοντες πάντα τὸν γελοῖον καὶ τραγελαφικὸν φόρτον, τὰ περὶ τοὺς ὤμους μπαλόνια καὶ τὰ λοιπὰ δεξιά καὶ ἀριστερά φουσκώματα, ἐξαρτήματα, τὰ σφιζήματα, κρεμασιδία, τοὺς φιδόγους, τὰ ὅποια μεταβάλλουσι τὰς γυναῖκας εἰς ἰνδικὰς παγόδας, εἰς παγώνια, εἰς πετούνιας καὶ εἰς ὅ,τι παράδοξον ὃν δύναται νὰ συλλάβῃ ἡ φαντασία σας.

Ἰδίως κοσμήματα ἄπειρα παρέχει ἡμῖν ἡ ἀρχαία τέχνη, ἅτινα δυνάμεθα θαυμάσιως νὰ ἐφαρμόσωμεν ἐν τῇ περιβολῇ, καὶ μάλιστα ἐν τῇ ἱφαντουργίᾳ.

Ἡ ἑλληνικὴ ταπητουργία ἠδύνατο νὰ καταστή ἡ μᾶλλον περιζήτητος, καταπληκτικὰ δὲ κέρδη νὰ προσπορίζηται, ἐὰν ἐπὶ τῶν ταπήτων ἀντεγράφον ἀρχαία θαυμάσια σχέδια, ἰδίως δὲ τὰ παράμιλλα διασωθέντα μωσαϊκά. Φαντάζεσθε μὲ τίνα ζῆλον καὶ ἐνθουσιασμόν θὰ ἠγόραζον ἐκατοντάδας ἐξ αὐτῶν οἱ ἐν τῷ Κ. Μουσείῳ Μωσαϊκὸν τῆς Μεδοῦσης ἢ τὸ τῶν Πατρῶν, τῆς Ὀλυμπίας καὶ τοσούτων ἄλλων πόλεων ψηφιδωτά!

Τί δὲ νὰ εἰπώμεν περὶ τῶν ἐπίπλων;

Πῶς νὰ περιγράψωμεν τὴν ἐπίπλωσιν τῶν οἰκῶν μας; τὸ Λουῆρον καὶ τὰ ἱστορικὰ Μουσεία τοῦ Βερολίνου, τοῦ Μονάχου καὶ τῆς Βιέννης δὲν πιστεύω νὰ ὑπερβάλλωσι κατὰ τὴν ποικιλίαν τοὺς ἡμετέρους ἀριστοκρατικούς οἴκους...

Ἄλλ' οἷα καὶ ἐνταῦθα ἄνευ ἐθνικοῦ ῥυθμοῦ καὶ δυσαρμονικῇ πρὸς τὸ κλίμα καὶ τὰ ἔθιμα ἡμῶν ἐπίπλωσις!

Εἰσέρχεσθε εἰς τὸν οἶκον καὶ μόλις ἀναπνέετε ἐκ τῶν μυρίων ταπήτων, παραπετασμάτων καὶ ἐξαρτημάτων. Θεοσκότεινα δέ. Σκότος τὸ ἀπώτατον ὡσεὶ εἰσέρχεσθε εἰς τὸ ἄντρον τοῦ Τροφωνίου. Ἐκεῖ σὰς ἔρχεται νὰ ἐκφωνήσετε τοὺς θαυμαστοὺς ἐκείνους τοῦ τυφλωθέντος δυστυχοῦς Οἰδίποδος στίχους:

Ἰὼ σκότου
νέφος ἐμὸν ἀπότροπον, ἐπιπλόμενον ἄφατον,
ἀδάματόν τε καὶ δυσούριστον ὄν.

Καὶ ποῦ; ἐν Ἑλλάδι, ὅπου ἔχομεν τὸ λαμπρότατον αὐτὸ φῶς, ὅπερ ἐπετέλεσε τὰ θαύματα τῆς πλαστικῆς καὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, διότι ἀμφιβάλλω ἂν ποτε ἡ Τέχνη θὰ ἐξικνεῖτο εἰς τοιαύτην τελειότητα ἄνευ τοῦ λευκοῦ τούτου κάλλους τοῦ ἑλληνικοῦ ὁρίζοντος.

Ἡ ψυχὴ σας ἀντὶ χαρᾶς θλίβεται, ἡ δὲ καρδιά σας πιέζεται ἐντὸς τῶν καταφόρτων καὶ πνιγρῶν ἐκείνων μεγάρων, ὅπου ἡ τέχνη τόσον ὀλίγην θέσιν ἔχει.

Δὲν κηρύττομεν τὴν νηστείαν καὶ τὴν κατὰ λυσιν πάσης βιωτικῆς τέρψεως.

Πᾶν τούναντίον! Θέλομεν τὴν χαράν, τὴν εὐθυμίαν, τὸ αἰώνιον καὶ ἀνέσπερον ἐκεῖνο μείδιμα, ὅπερ ἐφαίδρυνε καὶ κατηύγαζεν ὁλόκληρον τὸν πάλαι ἑλληνικὸν κόσμον.

Ποῖον δὲ ἦτο τὸ μυστήριον τῆς ἀποπτώσεως ἐκείνης εὐτυχίας καὶ εὐζωίας; Ποῖον ἄλλο ἢ ἡ ἀπλότης τοῦ βίου καὶ τὸ ἐθνικὸν ἰδεῶδες.

Ἐὰν ἤμην ἱεροκήρυξ, θὰ σας ἀνεφώνουν μὲ στήθη Στέντορος: *Sursum Corda!* Ἀνάσχετε τὰς καρδίας! Ἀνυψώσατε τὰς ψυχὰς σας! Ἀποβλέψατε πρὸς τὴν οὐσίαν καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν κέλυφος. Ζητήσατε τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα, περιφρονήσατε δὲ τοὺς τύπους καὶ τὴν ἐπίδειξιν. Διανοίξατε ὁρίζοντας εὐρυτέρους, ἀφήσατε ἄπλετον τὸ φῶς νὰ εἰσρεύσῃ καὶ διαχυθῇ εἰς τοὺς οἴκους, εἰς τὰς αἰθούσας, εἰς τὰς κεφαλὰς, εἰς τὰς καρδίας σας. Χειραφετήθητε!

Ἀλλὰ ποῖαν χειραφέτησιν; Ὅχι τὴν ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν, οἷαν ζητεῖτε, διότι, μὰ τὴν Ἥραν καὶ πάσας τὰς θεὰς τοῦ Ὀλύμπου, ἄγνοῶ ἂν οἷς πρέπει νὰ χειραφετηθῇτε ἀπὸ ἡμᾶς ἢ ἡμεῖς ἀπὸ σᾶς...

Βεβαίως ὑποφέρετε ὑπὸ τὸν ζυγὸν μας, ἀλλὰ βεβαιώθητε ὅτι, ἐὰν ἀριθμηθῶσιν οἱ αἰχμάλωτοι ἐκατέρων, θὰ εὐρεθῶσι πολλῶν περισσότεροι οἱ ὑπὸ τὰ ῥιπίδια καὶ τὰ ἀλεξήλια ὥς δέσμιοι στενάζοντες δυστυχεῖς ὁμόφυλοί μου...

Χειραφετήθητε μᾶλλον ἀπὸ ὑμᾶς αὐτάς, ἀπὸ τὰς ὁμοφύλους σας καὶ μάλιστα τὰς Εὐρωπαίας!

Χειραφετήθητε ἀπὸ τὰς μοδίστρας, τὰς ῥαπτρίας, τὰς πιλοποιούς, τὰς κομμωτρίας καὶ τὸ λοιπὸν ἀπειροπληθὲς ἐπιτελεῖον τῶν τυράννων σας. Ἀπὸ αὐτὰς νὰ χειραφετηθῇτε καὶ ἔστε βέβαιαι ὅτι θὰ εἰσθε ἐλευθερώτεραι καὶ μᾶλλον ἀνεξάρτητοι καὶ τῶν ἀνδρῶν ἀκόμη, διότι θὰ χειραφετηθῇτε οἰκονομικῶς!

ΑΛΕΞ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

Ο ΑΙΩΝΙΟΣ ΠΑΤΗΡ ΥΠΟΒΑΣΤΑΖΩΝ
ΝΕΚΡΟΝ ΤΟΝ ΘΕΙΟΝ ΥΙΟΝ ΤΟΥ
ΕΛΛΙΟΓΡΑΦΙΑ Δ. ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΚΥΠΡΟΣ

ΕΠ' ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ

Κεντρική Ὁδὸς Λευκωσίας.

Ἡ Κύπρος, παρὰ τοὺς ἀπειροπληθεῖς κατακτητάς, οἵτινες ἐκράτησαν αὐτῆς, ἐμειδὲ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς φραγκοκρατίας αὐτὴ ἡ διοίκησις εἶχεν ἐξελληνισθῇ. Ἡ τουρκοδικὴ, ἀπαισία, ὥστε ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου, ἀριθμούσης κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους δύο ἑκατομμύρια κατοίκων καὶ ἐπὶ Φράγκων 500,000, κατῆλθε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐκπνεύσαντος αἰῶνος εἰς 100,000. Σχολεῖα δὲν ὑπῆρχον. Οὐδεμία ἀκτὶς φωτὸς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τόσου σκότους. Μόνον, ὅτι οἱ νησιῶται κατάρθωσαν νὰ

διατηρήσουν τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν θρησκείαν των. Ὅποιά ἀφύπνισις μετὰ τὸ 1821, ἀφοῦ ἐπλήρωσε καὶ ἡ Κύπρος εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἐλευθερίας τὸν φόρον τοῦ αἵματος!

Ἀλλὰ τὸ ἔργον τῆς ἀναγεννήσεως ἤρχισε μετὰ τὴν ἀγγλικὴν κατοχὴν. Πλήρης ἐλευθερία καὶ ἀσφάλεια ἐπικρατεῖ σήμερον ἐν τῇ νήσῳ, ἥτις, ἐὰν δὲν εὐημέρησεν ὑπὸ τὸ ἀγγλικὸν σκῆπτρον, ἀνέκυψεν ὁμως ἀπὸ τὴν φοβεράν δουλείαν. Ἡ ἐθνικὴ ἰδέα ἔκαμιν ἐντὸς τῆς τελευταίας εἰκοσιπενταετίας τόσας προόδους, ὥστε θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὁμιλήσῃ περὶ ἀληθινῆς νεκραναστάσεως.

Ἡ πρωτεύουσα Λευκωσία, ἥτις πρό τινων ἐτῶν ἦτο ἐλλεινὴ τουρκόπολις, ἤδη μετέβαλε κυριολεκτικῶς ὄψιν καὶ καθημερινῶς ἐξωραίζεται. Αἱ πύλαι τῶν τειχῶν τῆς κατερρίφθησαν καὶ ἡ πόλις ἀνέπνευσεν ἀπὸ διάφορα ρήγματα, τὰ ὅποια ἠνοίχθησαν ἐπὶ τῶν παλαιῶν ἐπάλξεων.

Περὶ τὴν πόλιν ἐφυτεύθησαν περὶ τὰς 25 χιλιάδας δένδρα, τὰ ὅποια ἐσχημάτισαν ἤδη σύσπαι δάση, μεταβαλόντα τὰς πρὶν ξηρὰς πεδιάδας εἰς χλοερὰ τοπία, ἐνθα ἐκτίσθησαν ὠραιόταται οἰκίαι. Ἀλλὰ καὶ ἐντὸς ἡ πόλις ἐβελτιώθη διὰ τῆς οἰκοδομῆς νέων οἰκιῶν καὶ τῆς καλλιτερέψεως τῶν ὁδῶν. Λέσχαι, εὐπρεπῆ καφενεῖα, ξενοδοχεῖα, σύλλογοι ἰδρύθησαν.

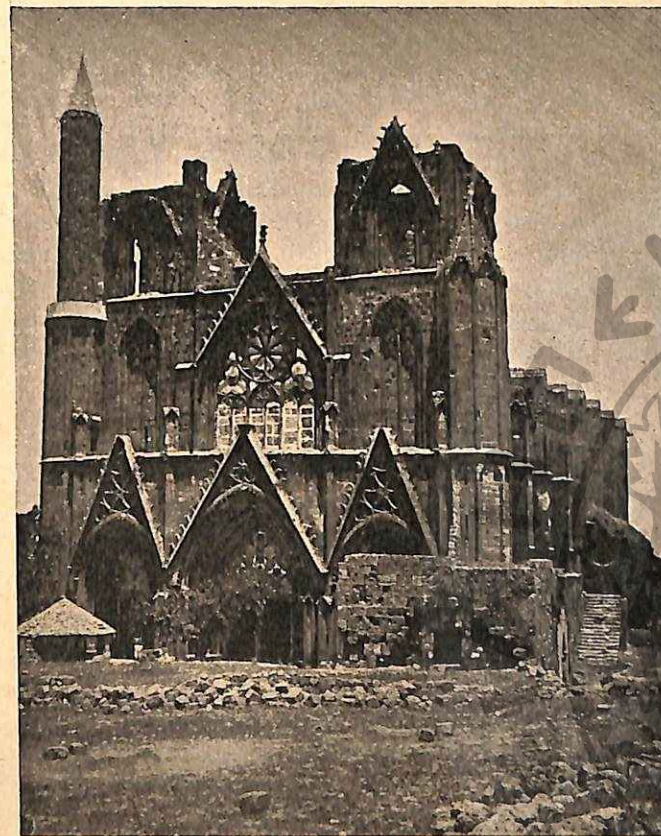
Ἀλλ' ὅ,τι διακρίνει τὴν Λευκωσίαν εἶναι οἱ ὠραῖοι τῆς κῆποι, οἱ ὅποιοι ὑπάρχουν εἰς κάθε σπίτι. Τὸ περιβόλι ἀποτελεῖ τὸ βάθος ἐκάστης αὐλῆς, εἰς κάθε δὲ αὐλὴν ὑπάρχει καὶ ἓν ὕφαν-τήριον, διότι αἱ γυναῖκες τῆς Λευκωσίας εἶναι ὅλαι ὕφάντριαι, ἔχουσαι διὰ τῆς ἐργασίας των ἴδιον ταμεῖον, δι' οὗ ἀνακουφίζουν πολλάκις τοὺς συζύγους των. Ὅλη ἡ Κύπρος καταναλίσκει τὰ ὠραία μεταξωτὰ τῆς χώρας, τὰ στερεὰ βαμβάκερὰ ὑφάσματα, τὰ δαμασκηνὰ παραπετάσματα, τὰ περίφημα τρίχαπτα (πιπίλαι) καὶ τὰ τόσα ἄλλα χειροτεχνήματα τῆς πρωτευούσης, τὰ ὅποια θὰ ἴδουν μετ' ὀλίγον οἱ ἐπισκέπται τῆς Κυπριακῆς Ἐκθέσεως.

Ἐχει δὲ πολὺ τὸ ἀνατολικὸν συγχρόνως καὶ μεσαιωνικὸν ἡ Λευκωσία μετ' ὃν λαμπρὸν ἐν τῷ

μέσῳ νῶν τῆς Ἀγίας Σοφίας, τὸν ἐξισλαμισμὸν τοῦ ὁποίου μαρτυροῦσι μακρόθεν δύο ὑψηλοὶ μιναρέδες, τὰς διαφόρους ἄλλας ὠραίας ἐκκλησίας, τζαμιά ἤδη, τὰ τείχη καὶ τὰ παλαιὰ παλάτια μετὰ τὰ κανόνια τῶν Τούρκων, τὰ ἀνατολικά παζάρια, τὰ λουτρά.

Ἀλλ' ἡ κυρίως μεσαιωνικὴ πόλις τῆς Κύπρου εἶναι ἡ Ἀμμόχωστος, ἥτις ἐπὶ τῶν Φράγκων ὑπῆρξεν ἡ πλουσιωτέρα καὶ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Ἀνατολῆς, τὸ κυριώτερον μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἐμπόριον. Εἶναι ἀμύθητα τὰ πλούτη τῶν τότε Γενουησίων ἐμπόρων καὶ Ἑνετῶν, καὶ ἡ ὀλβιότης τῆς πόλεως.

Σήμερον ὅλα εἶναι σωριασμένα εἰς μελαγχολικὰ ἐρείπια, ὃ δὲ λαμπρὸς τῆς Ἀμμοχώστου λόφος κατὰχλωστος. Σῶζονται ὁμως, πλὴν τῶν ἀκεραίων τειχῶν, ὃ θαυμάσιος ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἐνθα ἐστέφοντο οἱ Φράγκοι βασιλεῖς, καὶ διάφοροι ἄλλοι ναοί, σήμερον τζαμιά ἡ ἀποθῆκαι. Ἀλλὰ τὸ παλάτιον καὶ πλείστα ἄλλα μεσαιωνικὰ μνημεῖα ὑπάρχουν σήμερον μόνον εἰς ἄμορφα ἐρείπια, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων

Ἁγιος Νικόλαος Ἀμμοχώστου.

προβάλλουν μερικοὶ πενιχοὶ τουρκοὶ οἰκίσκοι.

Καὶ μόνον λατινικαὶ τινες ἐπιγραφαὶ ἐκεῖ καὶ ἐδῶ ἐνθυμίζουν τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἤρχον οἱ Λουζινιᾶνες, οἱ Γενουησῖοι καὶ οἱ Ἑνετοί, τῶν ὁποίων τὸ αἷμα ματαίως ἔρρευσε ἐν τῇ γενναίᾳ ἐκείνῃ καὶ ἱστορικῇ ὑπερασπίσει τῆς πόλεως κατὰ τῶν Τούρκων, οἵτινες μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐξέδωρον ζῶντα τὸν ἡρωικὸν ὑπερασπιστὴν τῆς Ἀμμοχώστου Βραγαδῖνον.

Οἱ Ἀγγλοὶ ἀπεφάσισαν νὰ κατασκευάσουν νέον λιμένα ἐν Ἀμμοχώστῳ καὶ νὰ συνδέσουν αὐτὴν σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς πρωτευούσης. Καὶ ὁ μὲν σιδηρόδρομος ἴσως ὠφελήσῃ τὰς γονίμους πεδιάδας, ἃς θὰ διασχίσῃ, καὶ ὁ λιμὴν ἴσως καταστήτῃ χρήσιμος εἰς τὸ ἐμπόριον τῆς νήσου καὶ εἰς τοὺς ναυτικούς σκοποὺς τῆς Μ. Βρεταννίας, ἀλλ' οὐδὲν θὰ δυνήθῃ ν' ἀναστήσῃ τὴν Ἀμμόχωστον, ἥτις κεῖται διὰ παντὸς νεκρά, προκαλοῦσα μετὰ τὰ μεγαλοπρεπῆ τῆς ἐρείπια τὴν θλίψιν τοῦ ἐπισκέπτου.

Ἡ Ἀμμόχωστος, ἡ περίφημος κατὰ τὸν μεσαιῶνα φραγκικὴ πόλις τῆς Κύπρου, ἐκτίσθη ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, καὶ πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου του ἐκλήθη Ἀρσινόη, ἐκ τῆς πολλῆς ὁμως πέριξ ἄμμου ἐπεκράτησε τὸ ὄνομα Ἀμμόχωστος. Οἱ Βυζαντινοὶ ἐκτίσαν ἐνταῦθα λαμπρὰς ἐκκλησίας, ὡς καὶ οἱ Γάλλοι Λουζινιᾶνες, οἵτινες ἀνήγειραν προσέτι ἐνταῦθα πύργους καὶ ὀχυρώματα, κατεσκευάσαν λιμένα καὶ κατέστησαν τὴν Ἀμμόχωστον μίαν τῶν λαμπροτέρων καὶ πλουσιωτέρων πόλεων τῆς Ἀνατολῆς.

Τριακόσια, ὡς ἀναφέρεται, ὀρθόδοξοὶ καὶ δυτικαὶ ἐκκλησίαι ὑπῆρχον ἐν τῇ πόλει, τῶν ὁποίων ἐδέσποζεν ὁ μέχρι σήμερον σωζόμενος καθεδρικὸς ναός, ἐνθα ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς καὶ ἐθάπτοντο οἱ εὐγενεῖς Φράγκοι, ὧν τὰ ὀστά καὶ τὴν κόριν διεσκόρπισεν εἰς τὴν θάλασσαν ὁ κατακτητὴς Μουσταφᾶς. Ἡ λαμπρὰ αὕτη μητρόπολις καλεῖται κοινῶς Ἀγία Σοφία, ἐκ τίνος ὁμως ἐπιγραφῆς φαίνεται, ὅτι ἐτιμάτο ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Ὡς δὲ καὶ ὁ γοτθικὸς αὐτῆς ρυθμὸς δεικνύει, ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Φράγκων βασιλέων, ἴσως ὁμως ἐπὶ ἀρχαιοτέρων βυζαντινῶν ναῶν.

Ἡ ἐν Ἀμμοχώστῳ Ἀγία Σοφία εἶναι μικροτέρα τῆς ἐν Λευκωσίᾳ, ἀλλ' ὑπερτερεῖ ταύτης κατὰ τὴν κομψότητα καὶ τὴν χάριν. Εἶναι ἀληθινὸν καλλιτέχνημα

καὶ εἰς τὸ σύνολον, καὶ εἰς τὰς γλαφυρὰς αὐτῆς λεπτομερείας. Τρεῖς μεγαλοπρεπεῖς θύραι καταλαμβάνουσιν ὁλόκληρον τὴν κυρίαν πρόσοψιν. ἄνωθι τῆς ὁποίας ὑψοῦνται δύο μεγάλα καὶ κομψὰ κωδωνοστάσια, προσδίδοντα τὴν ἀναλογίαν ὁσὴν καὶ χάριν εἰς τὸ ὅλον οἰκοδόμημα.

Ἄλλ' ὅποια μελαγχολία καταλαμβάνει τὸν ἐπισκέπτην ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ ἑλεεινοῦ τζαμίου, εἰς ὃ μετετρέπη ὁ λαμπρὸς οὗτος ναὸς, ἐνθα ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἱερουσα-

Κυρία χωρική.

λήμ, καὶ τόσος ὑπῆρχε πλοῦτος καὶ τόση τέχνη. Παρὰ τὸ δεξιὸν κωδωνοστάσιον ὑψοῦται ὑψηλὸς μιναρὲς καὶ ἐπὶ τῶν εὐρωτιῶντων τοίχων κρέμονται μελαναὶ τινες καὶ ἀραιαὶ κανδήλαι, τὸ δὲ ἔδαφος καλύπτουσι ρυπαρά τινα ψαθιά.

Ἡ Ἀμμόχωστος κατοικεῖται σήμερον ὑπὸ ἐλαχίστων μόνον Τούρκων, οἵτινες ἀδυνατοῦν νὰ συντηρήσουν τὸ Τζαμίον· καὶ ἡ Ἀγία Σοφία ἐμποιεῖ ἀληθινὴν φρίκην εἰς τὸν εἰσερχόμενον διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται.

Μεγαλειτέρα τῆς ἐν Ἀμμόχωστῳ εἶναι ἡ ἐν τῇ πρωτευούσῃ Λευκωσίᾳ Ἀγία Σοφία φραγκικῆς ἐπίσης ἐποχῆς καὶ τοῦ αὐτοῦ περίπου ρυθμοῦ.

Ἀλλὰ στερεῖται ὡς εἵπομεν τῆς κομψότητος τοῦ ἐν Ἀμμόχωστῳ ὁμωνύμου ναοῦ. Τοῦτο δὲ προέρχεται ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν νάρθηκος, ὅστις ἀποκρύπτει τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν μαρμαρίνων πυλῶν, ἐκ τῆς ἐλλείψεως δευτέρου κωδωνοστασίου ἢ ἐξ ἄλλων τινῶν ἀτελειῶν, ἐκ τῶν ὁποίων φαίνεται, ἢ ὅτι ὁ ναὸς εἶχε μείνει ἀτελής, ἢ μᾶλλον ὅτι εἶχε πάθει μερικὴν ἐκ σεισμοῦ καταστροφὴν. Ὁλόκληρον τὸ οἰκοδόμημα εἶναι κτισμένον μὲ λαξευτοὺς λίθους, μόναι δὲ αἱ πύλαι εἶναι μαρμαρίναι. Τὸ μήκος αὐτοῦ εἶναι 69 μέτρων, τὸ πλάτος 29, ὁ δὲ θόλος ὑποβαστάζεται ὑπὸ 16 στύλων. Ὁ ναὸς εἶναι τριώροφος, δύναται δὲ νὰ περιλάβῃ 7—8 χιλιάδας.

Ὁ φανατισμὸς τῶν Μουσουλμάνων συνεκέντρωθ' ἡμέρον εἰς τὸ «Ἀγία Σοφία τζαμί», ἐνθα ὑπάρχει ὁθωμανικὴ βιβλιοθήκη παλαιῶν χειρογράφων καὶ φυλάσσεται εὐλαβῶς ἐντὸς περιχύρου καὶ κομψῆς ἐξ ἐθένου θήκης τεμάχιον τοῦ γενεῖου τοῦ Μωάμεθ, ἱερὸν προσκύνημα τῶν πιστῶν καθ' ὥρισμένας ἡμέρας τοῦ Ραμαζανίου.

Πλὴν τῶν ἐκκλησιῶν, τὸ ἄριστον τῶν ἐν Κύπρῳ γοτθικοῦ ρυθμοῦ φραγκικῶν τοῦ μέσου αἰῶνος ἔργων εἶνε ἡ μονὴ τοῦ Πελλαπαΐσιου εἰς τὸ ὁμωνύμου χωρίον. Τὸ Πελλαπαΐσι, παρὰ τὴν πολίχνην Κυρηνεῖαν, ἐπὶ τῆς βορείου τῆς νήσου ἀκτῆς, τῆς ὁποίας εἶναι ἀπερίγραπτοι αἱ φυσικαὶ καλλοναί, κεῖται εἰς τὴν ὠραιότεραν τῆς νήσου τοποθεσίαν. Μὲ τὰ ρυάκια τῶν ψυχρῶν ὑδάτων, τὴν πλουσίαν πρασινάδα, τὰ δάση τῶν ἡμέρων καὶ ἀγρίων δένδρων, τὴν εὐωδίαν τῶν ἀνθέων καὶ τὸ κελάδημα τῶν πτηνῶν, μὲ τὴν ὑπερκειμένην σειρὰν τῶν γραφικῶν βουνῶν τῆς Κυρηνεῖας, τὴν θάλασσαν κάτω καὶ τὸ ὄρος τῆς Μ. Ἀσίας ἀπέναντι, τὸ Πελλαπαΐσι εἶναι ἀληθινὸς παράδεισος.

Τοῦ χωρίου δεσπόζουν τὰ μεγαλοπρεπῆ ἐρεῖπια τῆς ὑπὸ τοῦ Λαγινιανοῦ βασιλέως τῆς νήσου Οὐγγα τοῦ Γ' ἀνεγερθείσης τὸν 13^{ον} αἰῶνα γαλλικῆς μονῆς, ἥτις φαίνεται ὅτι ἐκαλεῖτο belle ab baye (ὠραία μονή), ἐξ οὗ καὶ τὸ σημερινὸν ὄνομα Πελλαπαΐσι. Ἰσως ὅμως τὸ μέρος ἐκαλεῖτο Bel Pays, κατὰ τὴν παλαιὰν γραφὴν.

Τῆς λαμπρᾶς ταύτης μονῆς σφάζεται ἀκέραιος μόνος ὁ ναὸς, ὀρθόδοξος σήμερον, χρησιμεύων ὡς ἐκκλησία τοῦ χωρίου, ἡ μεγάλῃ τραπεζαρία μὲ τὸν ἄμβωνα, καὶ τὸ ἥμισυ τῶν στοῶν τῆς αὐλῆς, τὰς ὁποίας ὑποβαστάζουν 18 ὠραιότατοι κορινθιακοῦ ρυθμοῦ κίονες.

Ἀπὸ φραγκικὰ ἐρεῖπια εἶναι γεμάτη ἡ Κύπρος· ἀλλ' ἡ φραγκοκρατία διῆλθε χωρὶς οὐδὲν ἄλλο νὰ καταλίπῃ ἔχνος τῆς διαδόσεώς της

Ἱερά Μονὴ Κύκκου.

πλὴν τῶν ὠραίων ἐρεπίων. Παρὰ τὰς πιέσεις τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας πρὸς ἐκφραγκισμόν τῶν κατοίκων οἱ Κύπριοι ἔμειναν Ἕλληνες καὶ Ὀρθόδοξοι, οἱ δὲ Φράγκοι ἐξηφανίσθησαν μετὰ τὴν τουρκικὴν κατάπτωσιν. Σήμερον ὅλα τὰ μοναστήρια καὶ ὅλαι αἱ ἐκκλησίαι, πλὴν νεωτέρων τινῶν εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ὅταν ἐξαφανισθῇ τελείως ὁ Μουσουλμάνος, εἰς τοὺς ὀρθοδόξους θὰ περιέλθουν καὶ αἱ ἐξισλαμισθεῖσαι μεγαλοπρεπεῖς τῶν Δυτικῶν ἐκκλησίαι.

Ἐκ τῶν μέχρι σήμερον σωζομένων παλαιῶν ὀρθοδόξων μοναστηρίων τὰ περισσότερα εἶναι σταυροπηγιακὰ, ἀνάγοντα δηλ. τὴν κτίσιν των εἰς τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους, ἰδρυθέντα τότε δι' αὐτοκρατορικῶν χρυσοβούλλων. Ἐκ τούτων πλουσιωτάτη εἶναι ἡ Ἱερά Μονὴ Κύκκου, ἡ ὠραιότατη ἴσως τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἐλληνικῶν μονῶν.

Εἶναι κτισμένη ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων τοῦ Κύκκου, τοῦ οὗτω καλουμένου ἀπὸ τὰ μεγάλα ἐκεῖ δένδρα κύκκους (σήμερον κυκκονιές), ἡ δὲ κτίσις της συνδέεται πρὸς ὁλόκληρον παράδοσιν θαυμάτων. Ὁ ἐδῶ δηλ. ἀσκητὴς Ἡσαΐας ἐζήτησεν ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὴν ἵασιν τῆς θυγα-

τρὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ τὴν εἰς Κύπρον ἀποστολὴν μιᾶς τῶν τριῶν ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ γραφειῶν εἰκόνων τῆς Θεομήτορος. Μετὰ πολλὰς στρεψοδικίας καὶ ἀφοῦ ἡ Θεοτόκος ἐφάνη κατ' ὄναρ εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἐπιτάττουσα τὴν ἀποστολὴν, ἡ ἱερὰ εἰκὼν ἐστάλη μετὰ πλουσίων δώρων εἰς Κύπρον. Τὸ φέρον ταύτην πλοῖον προσωρμίσθη εἰς τὰς βορείας τῆς νήσου ἀκτὰς καὶ πάντα τὰ περίξ δένδρα, ὑποδελχόμενα τὴν νέαν τῆς χώρας δέσποιναν, ἐκλίναν, ὡς τοῦ θαύματος! πρὸς τὴν γῆν καὶ σήμερον ὑπάρχει ἐκεῖ δάσος, τοῦ ὁποίου τὰ δένδρα εἶναι ἀκόμη γονατισμένα.

Οὕτως ἐπληρώθη καὶ ἡ προφητεία Ἡσαίου λέγοντος: «Ἡ δόξα Κυρίου ἐν ταῖς νήσοις ἔσται τῆς θαλάσσης, τὸ ὄνομα Κυρίου ἐνδοξὸν ἔσται.» Ὁ δὲ ἀσκητὴς παραλαβὼν τὴν ἱερὰν εἰκόνα, ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὰ ἄγρια κορησφύγετά του, ἐνθα ἔκτισε μονήν, ἥτις δι' ἀλληπαλλήλων χρυσοβούλλων ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος πάσης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς καὶ μέχρι σήμερον διατελεῖ τοιαύτη, διευθυνομένη ὑπὸ ἡγουμένου, ἀνωτέρου τῶν λοιπῶν ἐν τῇ νήσῳ, καὶ ἔχοντος δικαίωμα νὰ φέρῃ κατὰ τὰς ἱεροτελεστίας μανδύκων καὶ μίτρων, ὡς οἱ ἀρχιερεῖς.

Ἡ εἰκὼν τῆς Παναγίας τοῦ Κύκκου τυγχάνει ἀπείρου εὐλαθείας παρὰ τοῖς νησιώταις, καὶ ὁ ὅρκος «μὰ τὴν Παναγίαν τοῦ Κύκκου» εἶναι ὁ ἱερώτερος· εἰς τὴν χάριν τῆς δὲ τάσσονται οἱ ἀσθενεῖς καὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν ἐκπλήρωσιν διακαῶν πόθων. Ἡ εἰκὼν κρατεῖται ὑπὸ τῶν καλογήρων ἀθέατος καὶ καλυμμένη, διότι ὑπάρχει πρόληψις, ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ τὴν ἀπενίστη ἀποινεῖ. Κατὰ τὰς πανηγύρεις τῆς 15 Αὐγούστου καὶ 8 Σεπτεμβρίου χιλιάδες ἀνθρώπων συρρέουν ἐκεῖ μὲ πολὺ τιμὰ δῶρα, ἔλαιον καὶ κηρόν.

Οὐδὲν τῶν παλαιῶν κειμηλίων, χρυσοβούλλων, χειρογράφων κλπ. διεσώθη, διότι τετράκις κατεκαή η̄ μονή. Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἀνηγέρθη λιθίνη καὶ στερεωτάτη μὲ παχείς θόλους καὶ μεγάλας στοάς, πρὸ τίνος δὲ προσετέθησαν νέα δωμάτια διὰ τοὺς ξένους, οἵτινες ἔρχονται ἐδῶ κατὰ τὸ θέρος πρὸς προσκύνησιν ἢ ἐξοχὴν. Αἱ αἰθούσαι τοῦ ἡγουμενείου εἶνε πολυτελέσταται,

οἱ δὲ ξενῶνες, ἐνθα μετὰ πάσης εὐμαρείας δύνανται νὰ φιλοξενηθῶσι ταυτοχρόνως ἑκατὸν ἐπισκέπται ὡς εἰς τὸ καλλίτερον ξενοδοχεῖον, εἶναι καθαρῶτατοι καὶ ἀναπαυτικώτατοι.

Ἡ μονὴ εἶναι πλουσιωτάτη, ἔχουσα μεγάλα κτήματα καθ' ὅλην τὴν νήσον, ὡς καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, μετόχια, ποιμνία, καμήλους, κλπ. Οἱ ἱερωμένοι καλόγηροι ἀνέρχονται εἰς 35, πενήντην περὶ τοῦ εἶναι οἱ δόκιμοι μοναχοί, ὑπάρχει δὲ εἰς τὴν μονὴν ὡς καὶ εἰς τὰ διάφορα κτήματα καὶ μετόχια τῆς στρατὸς ὁλόκληρος ἀπὸ ἐπιστάτας, ὑπηρέτας, ἀγωγιάτας, καλλιεργητάς, τεχνίτας. Ἀπὸ τῆς ἀγγλικῆς κατοχῆς ἐπὶ τῶν ἱστών τῶν ἐλληνικῶν τῆς νήσου ἐκκλησιῶν ὑφιοῦται ἡ κυανόλευκος, ἀλλ' εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Κύκκου ἐφέτος διὰ πρώτην φορὰν θὰ κυματίσῃ ἡ ἐθνικὴ σημαία μέλλουσα ν' ἀνυψωθῇ ἐν πομπῇ κατὰ τὴν 15 προσεχοῦς Αὐγούστου, ὑψηλὸν ἐκεῖ ἐπάνω σύμβολον τῆς ἀναγεννήσεως καὶ τῆς προσηγγιζούσης ἐλευθερίας τῆς Κύπρου.

Γ. Σ. ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ

Ο ΜΕΓΑΣ ΗΘΟΠΟΙΟΣ ΓΚΑΡΡΙΚ

ΚΑΙ Η ΑΝΑΒΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΣΑΙΚΣΠΗΡ

Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1769 εἰς τὴν Στρατφόρδην, τὴν γενέθλιον τοῦ Σαίκσπηρ, ἐτελέσθη μεγάλη ἐορτὴ πρὸς τιμὴν τοῦ μεγάλου δραματοποιῦ.

Εἰς τῶν βιογράφων του διηγεῖται τὸ τυχαῖον γεγονός, τὸ ὅποιον ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐορτὴν ταύτην. Πλούσιος κληρικὸς εἶχεν ἀγοράσει πρὸ τινων ἐτῶν τὸ κτῆμα τὸ ἀνήκον εἰς τὸν Σαίκσπηρ, ἀπέκοψε δὲ μίαν συκομορέαν, ἡ ὁποία καθίστα τὴν κατοικίαν πνιγρὰν καὶ ὑγρὰν. Ὑπῆρχε παράδοσις ὅτι τὸ δένδρον τοῦτο ἐφύτευσεν ἰδιοχείρως ὁ μέγας ποιητής. Διὰ τοῦτο οἱ κάτοικοι τῆς Στρατφόρδης ἐθεώρησαν τὴν πράξιν ταύτην ὡς ἀνοσιουργίαν πρὸς τὴν ἱερὰν μνήμην τοῦ Σαίκσπηρ. Ὁρκίσθησαν νὰ θανατώσιν τὸν ἄνοχον καὶ ὁ κληρικὸς ἠναγκάσθη νὰ δραπετεύσῃ.

Εἰς ἔξυπνος ξυλουργὸς ἐννοῶν ποῖαν σημασίαν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τὸ δένδρον ἐκεῖνο ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Σαίκσπηρ, τὸ ἡγόρασε καὶ ἐτεχνούργησεν ἐκ τοῦ ξύλου του τεῖοθήκας καὶ ταμβακοθήκας, τὰς ὁποίας ἐπώλησε μὲ πολὺ κέρδος. Αἱ ἀρχαὶ τῆς Στρατφόρδης ἐν τοιοῦτο κυτίον ἔστειλαν εἰς τὸν διάσημον ἡθοποιὸν Γκάρρικ ὡς καὶ δίπλωμα ἐπιτίμου πολίτου, μὲ τὴν παράκλησιν νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν πόλιν ἀνδριάντα, προτομὴν ἢ εἰκόνα τοῦ Σαίκσπηρ, νὰ προσθέσῃ δὲ καὶ τὴν ἰδικὴν του εἰκόνα, ὅπως αἱ μορφαὶ τοῦ μεγάλου ποιητοῦ καὶ τοῦ μεγαλοφυοῦς αὐτοῦ ἐρμηνευτοῦ στολίσουν μαζὶ τὸ δημαρχεῖον τῆς Στρατφόρδης.

Τότε συνέλαβεν ὁ Γκάρρικ τὴν ιδέαν μεγάλης καὶ ἐπισήμου ἐορτῆς. Ἐθῆκεν εἰς κίνησιν ὅλους τοὺς ἐργάτας τῆς Στρατφόρδης. Εἰς τὴν ὁχθὴν

Ἡ οἰκία εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεννήθη ὁ Σαίκσπηρ.

τοῦ ποταμοῦ Ἄβον ἀνηγέρθη κυκλοτερὴς ἐξέδρα, ὅλαι αἱ οἰκίαι καὶ αἱ πλατεῖαι διεκοσμήθησαν ἐορτασίμως. Πλήθος πολὺ συνέρευσεν πανταχόθεν ὄχι μόνον ἐκ τῶν περιχώρων ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ Λονδίνου. Τὴν ὁρίσθεισαν ἡμέραν ἐτελέσθη ἐπίσημος λειτουργία· μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς πομπὴ μεγαλοπρεπὴς διηυθύνθη εἰς τὸν τάφον τοῦ Σαίκσπηρ, ὅστις κεῖται εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς ἐκκλησίας. Μετὰ μεσημβρίαν ἔγεινε συναυλία, εἰς τὴν ὁποίαν ἐψάλησαν τὰ ὑπὸ τοῦ Γκάρρικ ποιηθέντα ἄσματα, καὶ ἔπειτα ἀπαγγελία φῶδης τοῦ Γκάρρικ διὰ τὰποκαλυπτῆρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Σαίκσπηρ.

Τὴν ἐπαύριον ἔμελλε νὰ παρελάσῃ διὰ τῶν ὁδῶν μεγάλη πομπὴ παριστάνουσα τοὺς κυριώτερους ἥρωας τῆς σαικσπηρείου ποιήσεως· ἀλλ' ἡ κακοκαιρία δὲν τὸ ἐπέτρεψεν. Ὁ Γκάρρικ ἀνέλαβε τὸ μέρος τοῦτο τοῦ προγράμματος τῆς ἐορτῆς νὰ ἐκτελέσῃ ἐν Λονδίνῳ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ πρώτου θεάτρου τῆς ἀγγλικῆς πρωτεύουσας. Οἱ ἡθοποιοί, καθ' ὁμίλους, ἀρμοδίως ἐνδεδυμένοι καὶ χαρακτηριστικὰ προσωπεῖα φοροῦντες, ἀπήγγελλον τὰς ἐξοχωτέρας σκηνὰς τῶν σαικσπηρείων ἔργων. Ἐν τέλει ὁ Γκάρρικ ἀπήγγειλε τὴν πρὸς τὸν Σαίκσπηρ φῶδὴν του. Τόσσην δὲ καταπληκτικὴν ἐντύπωσιν ἐπροξένησε τὸ σύνολον, ὥστε ἡ παράστασις αὕτη τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐπανελήφθη πλέον ἢ ἑκατοντάκις.

Ἡ ἐορτὴ αὕτη ἔχει μεγάλην σημασίαν ὡς μαρτυροῦσα τὴν μεταβολήν, ἥτις ἐπῆλθεν ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ Σαίκσπηρ.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ μέγας ποιητὴς ἐθεωρεῖτο

πάντοτε ὡς τὸ καύχημα τῆς ἀγγλικῆς φιλολογίας. Ἀλλὰ μέχρι τῶν μέσων τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος ὁ πρὸς αὐτὸν θαυμασμὸς ἦτο σκοτεινὸς καὶ ἀσαφής. Οἱ ἡθοποιοὶ δὲν ἠδύναντο βεβαίως νὰ ἐγκαταλίπουν ὅλως διόλου τὰς δραματικωτάτας μορφάς, τὰς ὁποίας ἐδημιούργησεν ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Σαίκσπηρ, ἀλλὰ ὀρμώμενοι ἀπὸ τὴν αὐθάδη παραφροσύνην νὰ χωρίσουν δῆθεν τὸ μέταλλον ἀπὸ τὴν σκωρίαν, παρεπόουν τὰ ἔργα τοῦ Σαίκσπηρ, ὥστε καθίσταν αὐτὰ ἀγνώριστα. Ὁ «Ἐμπορὸς τῆς Βενετίας» ἐξεδόθη τῷ 1701 κατὰ διασκευὴν τοῦ Λόρδου Λανδστάουν, μὲ μουσικὴν καὶ ἄλλα στολίδια· ὁ Σάυλοκ παρίστατο τρώγων εἰς ἰδιαιτέραν τράπεζαν καὶ ἐπευφημῶν τὴν ἀγάπην του, τὸ χρῆμα· ὁ τόσον χαρακτηριστικὸς φιλάργυρος κατεβιβάζετο μέχρι σχοινοβάτου τοιοῦτον ἤθελε τὸν «Ἐμπορὸν τῆς Βενετίας» ἀπὸ τῆς σκηνῆς τὸ τότε κοινόν. Ὁμοίως διασκευὰς μὲ κωμειδιῶν καὶ προσθήκας ὑπέστησαν ὅλα σχεδὸν τὰ ἔργα τοῦ Σαίκσπηρ. Εἰς δούξ ἐτεμάχισε τὸν «Ἰούλιον Καίσαρα» εἰς δύο καὶ κατεσκεύασε δύο τραγωδίας μὲ χορὸν κατὰ τὸ ἀρχαῖον σχέδιον. Μόνον ὁ «Ἀμλετ» ἐφάνη ἀδάμαστος καὶ ἐσώθη ἀπὸ τοὺς ἀκρωτηριασμοὺς καὶ τὰς βεβηλώσεις.

Δικαίως λοιπὸν οἱ κάτοικοι τῆς Στρατφόρδης ἐστῆσαν τὴν εἰκόνα τοῦ Γκάρρικ πλησίον τῆς τοῦ Σαίκσπηρ· διότι εἰς τὸν Γκάρρικ ἀνήκει ἡ τιμὴ ὅτι ἐπανεφέρε τὸν Σαίκσπηρ ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς βαθυτέραν καὶ πλήρη κατανόησιν τοῦ Σαίκσπηρ ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ὁ Δαβὶδ Γκάρρικ ἐγεννήθη τὸν Φεβρουάριον

τοῦ 1716, τὸ δὲ θεατρικὸν τοῦ στάδιον ἤρχισε τῷ 1741 εἰς ἓν μικρὸν θέατρον τοῦ Λονδίνου ὡς Ριχάρδος Γ'. Οὐδεὶς ἐκ τῶν βιογράφων τοῦ ἀναφέρει ἂν τὸ παρασταθὲν ἔργον ἦτο γνήσιον τοῦ Σαίξπηρ ἢ διασκευὴ τοῦ Τσίμπερ. Ἀναμφισβήτητον ὅμως εἶνε ὅτι μετ' ὀλίγον παρεστάθησαν ὑπὸ τοῦ Γκάρρικ ὁ «Βασιλεὺς Λήρ» καὶ ὁ «Βασιλεὺς Ἰωάννης», κατὰ τὸ ἀρχικὸν σαιξπηρεῖον κείμενον, τῷ δὲ 1744 ἐπηκολούθησεν ὁ «Μάκβεθ». Ὁ βιογράφος τοῦ Γκάρρικ Δαίβις, ἀναφέρει ὅτι μετὰ τὴν πρώτην κατὰ τὸ γνήσιον κείμενον παράστασιν τοῦ Μάκβεθ ὁ μέγας ἠθοποιὸς Κουὴν ἠρώτησε κατὰπληκτος τὸν Γκάρρικ:

— «Ὅλα αὐτὰ τὰ θαυμαστὰ λόγια ποῦ τὰ εὗρηκες;

Τῷ 1748 ὁ Γκάρρικ παρέστησε τὸν «Ρωμαῖον καὶ τὴν Ἰουλιέτταν». Τὸ ἔργον τοῦτο ἀπὸ ὀγδοήκοντα ἐτῶν εἶχεν ἐξαφανισθῇ ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴν σκηνήν!

Τόσῃ ἐπίδρασιν ἤσκησεν αἱ προσπάθειαι τοῦ Γκάρρικ πρὸς ἀναβίωσιν τοῦ Σαίξπηρ, ὥστε ὁ πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας Φρειδερίκος ἀπεράσισε ν' ἀναβιβάσθω κατὰ μικρὸν, ὑπὸ τὴν προστασίαν του, ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Σαίξπηρ εἰς τὴν σκηνήν· ἀλλὰ τὸ σχέδιον δὲν κατωρθώθη ἄγνωστον διατὶ νὰ πραγματοποιηθῇ.

Δὲν ἦτο ὅμως δυνατόν νὰ μὴ πληρώσῃ τὸν φόρον τοῦ εἰς τὴν ἐποχὴν του καὶ ὁ Γκάρρικ. Μόνον ὁ ἀγνοῶν ἐντελὲς τὰ τοῦ σκηνοῦ διὰ κόσμου θὰ διισχυρίζετο ὅτι ὁ Σαίξπηρ ἦτο δυνατόν ν' ἀναβιβάσθῃ διὰ μιᾶς εἰς τὴν σκηνήν ἀμετάβλητος. Ἀφ' ἐνός ὁ ἐρμηνευτὴς του θὰ ἦτο ἠναγκασμένος νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ἀφελῆ σκηνοθεσίαν τῶν χρόνων τοῦ Σαίξπηρ, ἀφ' ἑτέρου δ' ἔπρεπε βαθυηδὸν νὰ συνηθίσῃ τὰ ἀμβλυθέντα βλέμματα τῶν συγχρόνων του εἰς τὸ ἐκλαμπρὸν κάλλος τοῦ μεγάλου ποιητοῦ· τὸ γιγαντιαῖον μεγαλεῖον τοῦ Σαίξπηρ θὰ κατετρόμαζε τὸ πλῆθος, ἂν ἐπεδεικνύετο διὰ μιᾶς. Διὰ τοῦτο δὲν εἶνε ἄξιος μομφῆς ὁ Γκάρρικ ἂν ἀναλαβὼν τὸ ἀρχικὸν κείμενον, ἠναγκάσθῃ νὰ διασκευάσῃ αὐτὸ εἰς τινὰ μέρη ἕνεκα σκηνοῦ ἢ καλαισθητικῶν ἀναγκῶν.

Ἄλλ' ἐτήρησεν ἀρά γε πάντοτε τὸ ἀπαιτούμενον μέτρον, δὲν ὑπερέβη τὰ ἐπιτρεπόμενα ὅρια καὶ δὲν ἠλλοίωσεν ἐνίοτε αὐτὴν τὴν ιδέαν τοῦ

ποιητοῦ; Εἰς τὸν «Ρωμαῖον καὶ τὴν Ἰουλιέτταν» ἐπὶ παραδείγματι, ἀπέκοψε τὸν ἔρωτα τοῦ Ρωμαίου πρὸς τὴν Ροζαλίνδαν, ὅπως δὲ αὐξήσῃ δῆθεν τὴν συγκίνησιν τῆς τραγικῆς καταστροφῆς, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ διήγημα τοῦ Βανδέλλου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐνεπνεύσθη ὁ Σαίξπηρ, καὶ παρέστησε τὸν Ρωμαῖον ἀποθνήσκοντα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἀφυπνισθείσης Ἰουλιέττας. Τὸν «Μάκβεθ» πάλιν παρέστησεν ἀπαγγέλλοντα πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ μακρὸν παθητικὸν λόγον.

Ἀλλὰ τὰ μικρὰ ταῦτα παραπτώματα δὲν δύνανται νὰ μειώσουν τὴν πρὸς ἀναβίωσιν τοῦ Σαίξπηρ ἀναμφισβήτητον ὑπηρεσίαν τοῦ Γκάρρικ. Μεγάλως καὶ ζωντανὰς ἠνώρθωσε τὰς μορφὰς Ριχάρδου τοῦ Γ', τοῦ Λήρ, τοῦ Ἀμλέτου, τοῦ Μάκβεθ, τοῦ Ὁθέλλου. Διὰ τῆς δυνάμεως τῆς θαυμασίας ὡς πρὸς τὴν φυσικότητα καὶ ἀλήθειαν ὑποκρίσεώς του ἠνάγκασε καὶ τοὺς ἀνυποτάκτους καὶ δυστροποῦντας εἰς ἀπόλυτον θαυμασμόν τοῦ πρὸ πολλοῦ παραγκωνισθέντος ποιητοῦ.

Διὰ τῆς συναρπαζούσης ἀριστοτεχνικῆς ὑποκρίσεώς του ἔπεισε τοὺς συγχρόνους του ὅτι ὅσα κατεδικάζοντο ὡς βάρβαρα εἰς τὸν Σαίξπηρ ἦσαν ἡ ὀρμητικὴ ἀνάφλεξις τοῦ πυρώδους πάθους, τὰ βαθέα αἰτία τὰ συνταράσσοντα τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν, ὁρατὰ μόνον εἰς τὸ ὄξυ βλέμμα τοῦ κατ' ἐξοχὴν καρδιογνώστου τῶν ποιητῶν. Οἱ δὲ κατὰπληκτοὶ θαυμασταὶ ἐνόησαν ὅτι φύσις καὶ τέχνη δὲν ἀντετάσσοντο ἐχθρικῶς πρὸς ἀλλήλας, ὡς ἐφρόνουν τότε, ἀλλὰ ὅτι εἶνε κατὰ τὴν ἐσωτάτην αὐτῶν οὐσίαν ἀχώριστοι, ἐν καὶ τὸ αὐτό.

Ἀπὸ τοῦ Γκάρρικ ἐθεωρήθη ἐν Ἀγγλίᾳ τιμὴ ἡ ὑπόκρισις σαιξπηρεῖων ἔργων. Ὁ δὲ μέγας ποιητὴς ἀνέκτισε τὸν θρόνον του εἰς τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ.

Ἡ τοιαύτη ριζικὴ μετατροπὴ τῶν πνευμάτων ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ Σαίξπηρ ἐν Ἀγγλίᾳ, συμπίπτει παραδόξως πρὸς τὴν ἀγάπην καὶ τὸν θαυμασμόν ὁ ὁποῖος ἐξηγέρθη διὰ τὸν μέγαν δραματικὸν ὅλως ἀσχέτως, ἀλλὰ σχεδὸν συγχρόνως, ἐν Γερμανίᾳ. Καὶ ἐν Γερμανίᾳ ὅπως καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ὅθι πρὸς τὸν Σαίξπηρ τὸ αὐτὸ ἐλαττήριον· ἡ ἀντιπάθεια κατὰ τῆς δυσκἀμπτου στενοφυχίας τῆς γαλλικῆς δραματικῆς τέχνης. Ἐκ τῆς πλουσίας σαιξπηρεῖου πηγῆς ἔπιεν ὅλη ἡ νεωτέρα ποίησις τὸ πόμα τῆς ἀναγεννήσεως.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΚ ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝ ΙΤΑΛΙΑΙ

Εν ᾧ ἐξήταζον χειρόγραφον τῆς 15^{ης} ἑκατονταετηρίδος τῶν Διονυσιακῶν τοῦ Νόννου τοῦ Πανοπολίτου καὶ ἀνέτρεχον εἰς τὴν φωτοβόλον ἐκείνην ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ Ἰταλία φιλοξενούσα τοὺς ἐπιφανεῖς τοῦ Βυζαντίου πρόσφυγας, ἦνθι ἅπανα ἐξ ἐλληνικῶν σπουδῶν, μου ἐπῆλθεν ἡ σκέψις νὰ ἀνακωινώσω τὰς ἐπιστολάς μου ταύτας εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῶν «Παναθηναίων», γνωρίζων εἰς αὐτοὺς τὴν κατὰστασιν τῶν παρ' ἡμῖν ἐλληνικῶν σπουδῶν.

Οὐδὲν ἄλλο πράγματι ἔθνος ἐνοῦται διὰ δεσμῶν συγγενείας καὶ ἀγάπης μετὰ τῆς Ἑλλάδος ὅσον ἡ Ἰταλία, ἡ Ἰταλία ἥτις κατὰ τὸν πρὸ ὀλίγου ἐκπνεύσαντα αἰῶνα ἔδωκε διὰ τὴν ἐλληνικὴν ἐλευθερίαν τὸ αἶμα τοῦ Σανταρόζα καὶ τοῦ Φράττη.

Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ πυρετώδης παρούσα ζωὴ, καθ' ἣν ἡ ἀπληστία τοῦ κέρδους ἀπασχολεῖ τοὺς ἀνθρώπους, ἀποσπῶσα αὐτοὺς ἀπὸ τῆς καλλιέργειας τῆς ἐσωτερικῆς ἐκείνης ζωῆς τοῦ πνεύματος, ἦν τοσοῦτον ἐξεθείαζεν ὁ Σολωμὸς σας, δὲν εἶναι πολὺ πρόσφορος πρὸς διατήρησιν καὶ αὐξήσιν τῆς κλασσικῆς παρ' ἡμῖν ἐκπαιδεύσεως, ἡ δὲ σπουδὴ τῆς Ἑλληνικῆς θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς περισσοτέρους ὡς περιττή· ἐφθασαν δὲ μέχρι τοῦ περισσοτέρους νὰ προτείνωσι τὴν κατάργησιν τῆς γλώσσης τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Πλάτωνος εἰς τὰς σχολὰς τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως. Πρὸς εὐτυχίαν σχολὰς τῆς Ἰταλίας ἡ πρότασις τοῦ εἰκονοκλάστου βουτου τοῦ μέχρι τοῦδε δὲν εἰσηκούσθη, ἐν τούτοις τοῦτο δὲν δηλοῖ τὴν μὴ πράγματι ἐν Ἰταλίᾳ χαλάρωσιν τῆς Ἑλληνικῆς, παρὰ τὰς προσπάθειας τῶν ὀλίγων γενναίων, οἱ ὁποῖοι ἀφιερώνουν εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν των καὶ θὰ ἐπεθύμουν νὰ δώσωσιν εἰς τὴν ἐνοποιηθεῖσαν καὶ ἐλευθερωθεῖσαν Ἰταλίαν τὴν ἀρχαίαν δόξαν τῆς πρώτης μαθητηρίας τοῦ Ὁμήρου.

Ἄλλ' ἔσως ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον διδάσκειται ἡ Ἑλληνικὴ ἐν Ἰταλίᾳ δὲν προσελκύει τὴν ἀγάπην τοῦ πλήθους τῶν νέων σπουδαστῶν. Ἡ διδασκαλία ἄρχεται μὲ τὴν γραμματικὴν εἰς τὸ τέταρτον ἔτος τοῦ γυμνασίου καὶ ἐξακολουθεῖ

Ἡ παρ' ἡμῖν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον.

μὲ τὸν Ξενοφῶντα καὶ τὸν Λουκιανὸν εἰς τὴν πέμπτην, καὶ τὸν Ἡρόδοτον, Ὀμηρον, Λυσίαν, Πλάτωνα καὶ Δημοσθένην εἰς τὸ λύκειον — πέντε ὁλόκληρα ἔτη — παραδεχομένη τὴν ἀνότητον καὶ ψευδῆ προφορὰν τοῦ Ἐράσμου, ἐξηγοῦσα ξηρῶς τοὺς ἀρχαίους καὶ παραμελοῦσα τοὺς συγγραφεῖς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔτι μᾶλλον ἤθελον χρησιμεύσει πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ ἀρχαίου κάλλους, τοὺς τραγικοὺς καὶ λυρικοὺς ποιητάς. Ἐκεῖνοι τέλος, οἱ ὁποῖοι ἀφιερῶνται εἰς τὰ γράμματα, συνεχίζουσι τὰς σπουδὰς ταύτας ἐπὶ τέσσαρα ἔτη ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἐξ οὗ ἐξέρχονται διδάκτορες τῆς φιλολογίας καὶ ἱκανοὶ νὰ διδάσκωσιν ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ λύκειοις ἥτοι εἰς τὰς σχολὰς τῆς μέσης κλασσικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἡ διδασκαλία αὕτη, ἡ μὲν μέσης ἡ δὲ ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως, ἔχει δύο ἐλλείψεις. Εἰς τὰς σχολὰς τῆς μέσης παιδεύσεως ἡ σπουδὴ τῆς Ἑλληνικῆς εἶναι πολὺ σχολαστικὴ, καθ' ὃν περιοριζομένη εἰς τὴν ἀπλὴν γνῶσιν τῶν γραμματικῶν κανόνων καὶ εἰς μόνην τὴν ἀνάγνωσιν κλασσικοῦ τινος συγγραφέως. Ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις εἶναι ὑπερχρηστική, ὅζουσα τοῦ ἑρμῆ Γερμανικοῦ τρόπου. Ἐνεκα τούτου τὸ πλεῖστον μέρος τῶν μαθητῶν τῶν λυκείων μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν δὲν ἔχουν οὐδεμίαν γνῶσιν τῆς Ἑλληνικῆς, οἱ δὲ ἐξέχοντες μαθηταὶ πολὺ ὀλίγον προσδεύουν ὅπως ἀντιμετωπίσωσι τὰς *variae lectiones* καὶ τοὺς μεγάλους διδασκάλους τῆς Γερμανίας.

Ἀληθῶς κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ἐν τοῖς ἡμετέροις Πανεπιστημίοις ἐσημειώθη μεγάλη ὥθησις ὡς πρὸς αὐτὸν τὸν κλάδον τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐξέρχονται κατ' ἔτος ἱκανοὶ νέοι αἰσθανόμενοι τὸν ἐνθουσιασμόν ἐκείνον, ὅστις ὠδήγησεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀκανθώδη ἀτραπὸν τῆς διδασκαλίας.

Ὡς πρὸς τοῦτο ὀφείλομεν νὰ ἀπονεύωμεν ἔπαινον εἰς τοὺς καθηγητὰς τῆς Ἑλληνικῆς γραμματολογίας, ἐξ ὧν μετ' εὐχαριστήσεως ἀναφέρονται τοὺς ἐπιφανεστέρους, τὸν Φρακαρόλην ἐν Τουρίνῳ, Ἰνάμαν ἐν Μιλάνῳ, τὸν Πουντόνην ἐν Βονωνίᾳ, τὸν Βιτέλλην καὶ Φέσταν ἐν Φλωρεντίᾳ. Ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι ἄξιος ὁ Ἰωάννης Κάννας ἐν Χαβίᾳ. Οὗτος θαυμασίως συνδυάζει

τὴν αἰσθητικὴν κριτικὴν μετὰ τῆς εὐρυμαθείας, ἐκ δὲ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Σοφοκλέους καὶ Δημοσθένους, τοῦ Βακχυλίδου καὶ Πλάτωνος, ἐξάγει τὴν αἰωνίαν ἐκείνην οὐσίαν τῆς ζωῆς, τὴν αἰωνίαν διδασκαλίαν, τὸ μύρον ἐκείνο τῆς φιλοανθρωπίας, τῆς ἀληθείας, τῆς δικαιοσύνης, δι' ὧν οἱ Ἕλληνες ἐμόρφωσαν τὴν τέχνην αὐτῶν, προ-παρὰσκεύασαντες τὸ ἔργον τοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ Ἰωάννης Κάννας ὅχι μόνον διδάσκει εἰς τοὺς μαθητὰς του τοὺς ἀρχαίους συγγραφείς, ἀλλ' ὡς σοφὸς καὶ βαθὺς γνώστης τῆς νεωτέρας ἐλληνικῆς γραμματολογίας, ὡς συγγραφεὺς τῆς ὥραι-στάτης μελέτης περὶ Σολωμοῦ, καὶ ὡς μεταφρα-στὴς πολλῶν λυρικῶν ποιήσεων τοῦ Παράσχου, Μαργζώκη καὶ τοῦ «Ὁρκου» τοῦ Μαρκοῦ, ὁμιλεῖ εἰς αὐτοὺς περὶ τῆς γλώσσης, περὶ τῶν ποιητῶν καὶ περὶ τῆς δόξης τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος.

Ἄλλ' ἡ ψυχὴ τῶν ἐλληνικῶν σπουδῶν ἀπὸ ἐτῶν ἤδη εἶναι Ἕλλην ἐκ Λεβαδείας, ποιητής, λόγιος καὶ καθηγητὴς ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ τῶν Ἀνατολικῶν Γλωσσῶν τῆς Νεαπόλεως. Συγγρα-φεὺς καὶ μεταφραστὴς πολλῶν ἀποσπασμάτων ἐλληνικῶν ἔργων μελετῶν τινῶν λίαν περισπου-τῶν καλλιτέρων βιβλίων περὶ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ γραμματολογίας, ὡς τῆς γραμμα-τικῆς τοῦ Agostino Garlato, τῶν μεταφρά-σεων τῶν ἐλληνικῶν ᾠσμάτων ὑπὸ Adolfo Jemma καὶ τῆς μεταφράσεως περὶ τῶν συγ-Λαμπέρ ὑπὸ Alberto Boccardi, ὁ ἱππότης ἀγάπης καὶ ζήσεως τὴν διδασκαλίαν του, ἥτις δὲν εἶναι ξηρὰ ἐκθεσις γραμματικῶν κανόνων, τὰ καλλίτερα ἔργα τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς Γραμματολογίας. Ἡ σχολὴ αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰνστι-τῶν πρώτῃν, σχολὴν τῆς γραμματικῆς, ἀναγινώ-σκονται τὰ ἀφελῆ καὶ τρυφερά διηγήματα τοῦ

Γεροστάθη, κατὰ τὸ δεύτερον, ἐξηγεῖται καὶ σχολιάζεται ἡ «Συζύγου Ἐκλογή» τοῦ Παπαρ-ρηγοπούλου, κατὰ δὲ τὸ τρίτον ἡ «Μερόπη» τοῦ Βερναρδάκη.

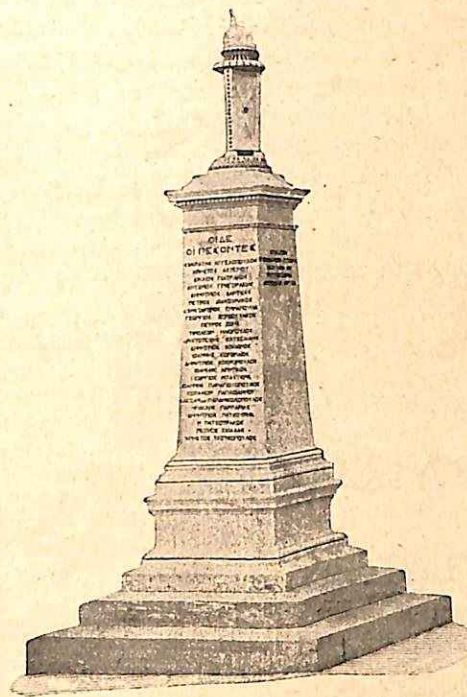
Ἄλλ' ὁποῖα εὐρυμάθεια, ὁποῖα ζωηρότης ἐν τῇ σχολῇ τοῦ σεβαστοῦ διδασκάλου, πόσον ἡ συναναστροφή αὐτοῦ ἐκτὸς τοῦ σχολείου, ἐν τῇ οἰκειότητι τῆς φιλίας εἶναι πλήρης στοργῆς καὶ ποιήσεως! Ἀρκούντως αἰσθάνονται τὴν εὐτυχίαν τοῦ νὰ ἔχωσι διδασκαλὸν ἕνα τοιοῦτον Ἕλληνα οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, οἵτινες προσέρχονται νὰ τὸν ἀκροασθῶσι μετὰ ζωηροῦ πάθους καὶ στοργῆς, οἱ μαθηταὶ οἵτινες δὲν εἶναι μαθητάρια, ἀλλὰ καθηγηταὶ τῶν δημοσίων σχολείων, ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ, ἱερεῖς, ἰατροὶ καὶ δικηγόροι.

Κατὰ τὴν ἐσπέραν τέλος ἡμεῖς οἱ δύο ἐπιστρέ-φοντες ἐκ τοῦ Ἰνστιτούτου διὰ τῶν θορυβωδῶν καὶ ποικιλοχρόνων ὁδῶν τῆς πόλεως, συνηθίζομεν βραδυποροῦντες νὰ ἀναπολῶμεν τὰς ἀρχαίας ἀναμνήσεις τῶν δύο πατρίδων, νὰ ἀπαγγέλλω-μεν τὰ ἔργα ἡμῶν, νὰ ὁμιλῶμεν περὶ φιλοσοφίας, γραμματολογίας καὶ περὶ πολιτικῆς εἰσέτι. Ὅποια γλυκύτης εἰς τοὺς ἐσπερινούς τούτους περιπάτους μετὰ τὴν κόπωσιν τῆς ἡμέρας! . . Ἀκούων τοὺς λόγους τοῦ διασήμε διδασκάλου, αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν ἀναγεννώμενον. Νομίζω ὅτι εἶμαι ἐκ τῶν νέων ἐκείνων τῆς 15^{ης} ἐκατονταε-τηρίδος, οἵτινες συνέρρεον διψαλέοι νὰ ἀκροα-σθῶσι τοὺς ἐξορίστους Ἕλληνας, τοὺς ὁποίους ἡ Ἰταλία ὑπεδέχετο μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Βυζαντίου. Ἡ δὲ καλλονὴ τοῦ μέρους δὲν ἠδύνατο νὰ εἶναι καταλληλοτέρα εἰς τὴν πνευματικὴν μου ταύτην ἀπόλαυσιν. Πρὸς ἀριστερὰν ὁ καπνίζων Βεζούβιος, ἀπέναντι ἡ θάλασσα πυριφλεγῆς ὑπὸ τὸν δύοντα ἥλιον, πρὸς δεξιὰν ἡ κορυφὴ τοῦ Παυσιλύπου, πέριξ δὲ ἡ φαιδρὰ καὶ ἄφροντις ζωὴ τῆς Νεαπόλεως. Ὅπως καλύψωσι διὰ τινος εὐσεβοῦς μελαγχολίας τοὺς λόγους μας καὶ τὴν φαιδρότητα τοῦ θεά-ματος, ἐπανέρχονται αἱ γλυκαῖαι ἡμῶν ἀναμνή-σεις: εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων χιλιόμετρων τῆς Νεαπόλεως ὑπὸ στρῶμα λάβας, κοιμῶνται τὸ Ἡράκλειον καὶ ἡ Πομπηία.

GULIELMO FELICE DAMIANI

ΤΑ ΤΙΜΗΜΕΝΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Μάρμαρον, ποῦ με τόσῃν ἀγάπῃν σ' ἐσκέ-παζεν ἡ γαλανόλευκη, ποῦ ἔδωκες τόσον ἱερὰν ἀνατριχίαν εἰς χιλιάδας ψυχάς, ὅταν εἰς ἑν συμμάζευμα τῆς σημαίας ἐπρόβαλες ἑξαφνα, ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐπέτειον, πάλλευκον καὶ κατὰ τὴν μεγάλῃ ἔμπνευσιν ἀθάνατον στήμα, καμμία μεγάλη ἔμπνευσις ἀθάνατον στήμα, ἔχεις μέσα σου τὸ Συναίσθημα τὸ δίδον παλμούς ζωῆς εἰς τὴν πέτραν, καὶ τὴν Ἰδέαν ποῦ κρατεῖ δέσμιον μετὰ χρυσᾷ δεσμῷ τῆς Τέχνης ὅ,τι ἤρπασεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ὁ νοῦς;

— Δὲν μοῦ ἔδωκε μεγάλη ἔμπνευσις ἀθάνα-τον στήμα, οὐδὲ μ' ἠλέκτρισεν ὁ θεὸς σπινθήρ τῆς Τέχνης; ἀλλὰ ἐγκλείω μέσα μου τὸ Συναί-σθημα καὶ τὴν Ἰδέαν ποῦ κάμνει τὰς χροῶδας τῆς λύρας νὰ σπαρταροῦν λαχταριστὰ καὶ τὰ μάρμαρα νὰ φρίσσουν. Πενιχρὸν παρεκκλῆσι, ἐγκλείω μέσα μου μεγάλον Θεόν, ἔχω μέσα μου τὴν Πατρίδα.

— Καὶ τὰ χρυσογραμμένα αὐτὰ ὀνόματα, διατί τὰ ἐχάραξαν νὰ λάμπουν τόσον ὥραϊα εἰς τὸν ἥλιον; Τί ἔδωκαν εἰς τὴν Πατρίδα οἱ τι-μημένοι;

— Ἐδωκαν τὸ αἷμά των. Ἐκαμαν τὴν μεγάλην θυσίαν.

— Εἰπέ μου ἀκόμη, καλότυχον μάρμαρον, διατί σ' ἔστησαν ἐδῶ, ἀνάμεσα εἰς αὐτὰς τὰς κιγκλίδας ποῦ στολίζει ἡ γλαυκὴ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ εἰς αὐτὰς τὰς στοὰς τὰς μαρμαρίνας;

— Ἐδῶ, ξένε, μένει ἡ ἐνθύμησις των. ἤλθαν ἐδῶ προσκυνηταὶ τοῦ ναοῦ τῆς ἐπιστήμης· καὶ ἐδῶ μέσα ἐκινήθησαν αἱ νεανικαὶ μορφαὶ των· ἐδῶ ἀντήχησεν ὁ φαιδρὸς φοιτητικὸς γέλως των· ἐδῶ ἐκλιναν μελετηρὸν τὸ μέτωπόν των, καὶ ἐδῶ ἐνοιῶσαν τὴν λάμψιν ποῦ ἀφίνει εἰς τὸν νοῦν ἡ ἀλήθεια· ἐδῶ μέσα περιφέρεται ἀκόμη ἡ ὑπαρ-ξίς των.

Ὅταν γοργὸν καὶ ἐνθουσιῶδες ἤχησε τὸ πολε-μιστήριον σάλπισμα, ἦσαν ἐκεῖ κάτω, εἰς τὴν θέσιν τῆς τιμῆς, ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ, τινὲς ἀξιωματικοί, ἄλλοι ὑπαξιωματικοί, ἄλλοι στρα-τιῶται, ὅλοι γενναῖοι· αὐτοὶ — οἱ περισσότερον εὐτυχισμένοι — ἐκτυπήθησαν εἰς τὸ στήθος, ὀρμώντες ἔμπρός, εἰς τὴν ἀντάραν ἡρωικῆς ἐφό-δου, τὰς πρώτας ἡμέρας, καὶ ἐξέπνευσαν μετὰ τὸ γλυκὺ ὄνειρον τῆς νίκης· ἐκείνων τὰ βλέμματα πρὶν τὰ θάνατον ὁ θάνατος τὰ ἐθόλωσεν ἡ πικρία τῆς ἥττης· ἄλλοι, μετὰ τὸ θανάσιμον σφίξιμον τῆς καρδίας διὰ τὴν αἰφνιδίαν ἐγκατάλειψιν δόδων γεμάτων ἀπὸ ἐχθρικά πτώματα καὶ τὸ λυσιπώδες δῆγμα τῶν δακτύλων καὶ τὴν κατάραν διὰ τὴν ἀπροσδόκητον συμφορὰν, ὤρμησαν εἰς τὸν θάνατον ὡς εἰς ἐξίλασμον· τούτου ἡ καρδιά, τὴν ὁποῖαν ἐμύρωνε καὶ μία ἄλλη ἀγάπη, ἐτρυ-πήθη ἀπὸ βόλι ἐχθροῦ· ἐκείνου ὁ ἐγκέφαλος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐπέρασαν τόσον εὐγενεῖς ἰδέαι, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ μνήμη εἶχεν ἀπεικονίσει μετὰ τὴν μυστη-ριώδη φωτογραφίαν τῆς τόσας ἀγαπητὰς μορ-φάς, ἐσκορπίσθη ἐπάνω εἰς βράχους ἀπὸ σφαίραν τηλεβόλου.

Καὶ ποῖος ἤξεύρει πόσοι ἀπ' αὐτοὺς ἐρρίφθη-σαν εἰς ἕνα κοινὸν λάκκον χωρὶς κερί καὶ χωρὶς ψαλμωδίαν καὶ πόσοι βουτηγμένοι εἰς τὸ αἷμά των ἐξέπνευσαν μόνοι εἰς κανένα λόγγον, ἀκούον-τες ἀμυδρῶς μέσα εἰς τὴν ἀγωνίαν των τὰ βήματα τοῦ πλησιάζοντος ἐχθροῦ, καὶ ἐμειναν ἐξυλισμένοι μετὰ ὀφθαλμούς ἀνοικτούς!

Τὰ μάτια εἶν' ἀνοικμένα,
δὲν τὰ κλείσε κανεὶς
θολὰ καὶ παγωμένα

σωζομένων στίχων και απέδειξε ότι η επιγραφή κανονίζει τα κατά την εξέλεξιν της οικονομικής διαχείρισεως των προσόδων δήμου τινός της Ἀττικῆς, ἴσως τῶν Αἰωνέων. Ὁ κ. Ὁμὶλ ἐπαγγελματεύθη διεξοδικῶς περὶ τῶν ἀγαλμάτων τῶν αἰτωμάτων τοῦ ἐν Δελφοῖς ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐπιδεικνύων καὶ γύφινά ἀποτυπώματα τῶν εὐρεθέντων λειψάνων αὐτῶν. Ἐξετάζων τὰς περὶ τούτων μαρτυρίας τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Εὐριπίδου (ἐν τῷ Ἰωνί), τοῦ Πausανίου καὶ τῶν εὐρεθεισῶν ἐπιγραφῶν συνεπέρανεν ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ Πausανίου μνημονεύμενα δὲν εἶνε ἄλλα ἐμὴ τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸν κατὰ τὸν Δ' π. Χ. αἰῶνα ἀνακρινισθέντα ναόν, εἰς δὲ ἀναφέρονται καὶ αἱ ἐπιγραφαί. Ἐκ τῶν ἀγαλμάτων τούτων δὲν εὐρέθη οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἴχνος, ἐξ οὗ ἐπεται ὅτι δὲν ἐφθάρησαν ἐν Δελφοῖς, ἀλλὰ μετακομίσθησαν ἀκέραια ἀλλαχοῦ, πιθανῶς εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Τὰ εὐρεθέντα τεμάχια ἀνήκουσιν εἰς τὸν παλαιότερον ναὸν τὸν ἀνοικοδομηθέντα δι' ἐπιστάσις τῆς ἀθηναϊκῆς ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας τῶν Ἀλκμεωνιδῶν, ἐξωρισμένης οὗσης ἐξ Ἀθηνῶν ἕνεκα τῆς τυραννίδος τοῦ Πεισιστράτου. Οὗτοι θέλοντες νὰ καταστήσῃ δημοτικοὶ καὶ νὰ κερδήσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ Θεοῦ ἀνέλαβον τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ ἐργολαβικῶς, πλούσιοι δὲ ὄντες κατεσκεύασαν αὐτὸν μεγαλοπρεπέστερον ἢ ὅπως εἶχε συμφωνηθῇ, ὅθεν καὶ τὸ πρὸς ἀνατολὰς μέρος αὐτοῦ κατεσκεύασαν μαρμαρίνον ἀντὶ πωρίνου, ὡς ἦτο ἡ συμφωνία. Ἐκ τῶν εὐρεθέντων ἀγαλμάτων λοιπὸν ἄλλα μὲν εἶνε πώρινα καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸ δυτικὸν αἶτωμα, ἄλλα δὲ μαρμαρίνα ἀνήκοντα εἰς τὸ ἀνατολικόν. Ἡ τέχνη ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὰ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως εὐρεθέντα πώρινα ἀγάλματα αἰτωμάτων τῶν χρόνων τοῦ Πεισιστράτου, ὁ κ. Ὁμὶλ ὅμως συνεπέρανεν ὅτι τὰ δελφικὰ δὲν κατεσκευάσθησαν ὑπὸ Ἀθηναίων γλυπτῶν, ἀλλ' ὑπὸ νησιωτῶν Ἰόνων.

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΩΔΕΙΟΥ ἐκείναι διδόμεναι συναυλίας, δείγματα μᾶλλον τῆς ἐπιμελείας καὶ προόδου τῶν μαθητῶν, δημόσιαι προπονήσεις καλλιτεχνῶν προετοιμαζομένων διὰ σοβαρώτερους ἀγωνάς, διὰ τὸ τοῦ προγράμματος τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν ἀψογὸν αὐτοῦ ἐκτελέσιν ἡμποροῦν νὰ θεωρηθῶν ὡς ἀληθεῖς καλλιτεχνικαὶ ἀπολαύσεις, συντελοῦν δὲ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἀπολέπτυσιν παρ' ἡμῖν τοῦ μουσικοῦ αἰσθητήματος.

Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην πρό τινας δοθεῖσαν ἔσχον εὐκαιρίαν νὰ ἐκτιμήσω τί ἡμπορεῖ νὰ κατορθώσῃ ἡμπερος καὶ πεφωτισμένη διδασκαλία καὶ ἐπιμέλεια σύντονος καὶ ἐνδελεχῆς.

Ὅλοι οἱ σολίστοι μαθηταὶ ἐξετέλεσαν πολὺ καλὰ τὰ τεμάχια τῶν. Αἱ δεσποινίδες Ζαφειροπούλου καὶ Παπανικολάου ἔπαιξαν μὲ εὐχέρειαν ἀληθινὴν τὰ δύσκολα κομμάτια τοῦ Βέρμπερ καὶ Λίστ. ὁ δὲ μικρὸς Ἰωαννίδης μὲ τὸ βιολοντσέλλο τοῦ ἀπεκαλύφθη κατέχων τάλαντον πολλὰ ὑποσχόμενον διὰ τὸ μέλλον.

Ὁ χορὸς τῶν μαθητῶν μετὰ τῆς ὀρχήστρας ἐξετέλεσεν ἀπταιστώως καὶ μετὰ τελείας ὀρθοφωνίας τὸν Καλιγούλαν τοῦ Φωρῆ, σύνθεσιν ἥτις μοῦ. ἐφάνη πρὸς τὸ θέμα· ἡ δὲ ὀρχήστρα μόνη εἰσαγωγὴν ἐπὶ βουλγαρικῶν θεμάτων τοῦ κ. Πάχ, καθηγητοῦ

ἐν τῷ Ὁδείο, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ τοῦ ιδίου. Ἡ σύνθεσις αὕτη ἡμποροῦσε νὰ τιτλοφορηθῇ ἄλλως πως ἢ εἰσαγωγὴ, τῆς ὁποίας δὲν ἔχει οὔτε τὴν μορφήν οὔτε τὴν κατάστρωσιν.

Ο ΓΝΩΣΤΟΣ φημισμένος βιολιστὴς Σαίργκ μὲ τὰς δύο συναυλίας, τὰς ὁποίας ἔδωκε, μὲ ἔκαμε νὰ ἐνθυμηθῶ παλαιούς καλοὺς καιροὺς καλλιτεχνικῶν ἀπολαύσεων. Ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐξόχου τέχνης τοῦ Τόμσον καὶ τοῦ Σαραζάτε, οὓς ἄλλοτε εὐτύχησα νὰ ἀκούσω, διότι μὲ αὐτοὺς παραβάλλω τὸν Σαίργκ, δὲν μ' ἐμπόδισε νὰ ἐκτιμήσω τὴν δεινότητὴν ἐμπειρίαν, μεθ' ἧς χειρίζεται τὸ βιολί του ὁ Βαυαρὸς καλλιτέχνης. Ἡ δύναμις καὶ γλυκύτης ἐν ταύτῃ τοῦ τόξου του, ἡ τελεία ὀρθοφωνία, τὸ τεχνικώτατον doigté του, αἰσθημα δὲ βαθὺ εἰς τὴν διερχομένην τῶν διαφόρων συνθέσεων τὸν ἀπεκάλυψαν μέγαν βιολιστὴν, ἀπαράμιλλον καλλιτέχνην.

Τὴν Fantasia appassionata τοῦ Βιετὰν ἀπέδωκε μὲ τέχνην ἐξαισίαν, εἰς δὲ τὴν δυσκολοτάτην φωνὴν τοῦ Μπάχ ἀνεδείχθη ὑπέροχος, ἀφοῦ διὰ τεσσάρων μόνων χορδῶν ἔκαμε ν' ἀκουσθῇ εὐκρινῶς ἡ πολυφωνία τοῦ κλασσικοῦ συνθέματος.

Δυστυχῶς ὀλίγοι εὐτύχησαν νὰ τὸν ἀπολαύσουν, διότι καὶ κατὰ τὰς δύο συναυλίας ἡ αἴθουσα ἦτο σχεδὸν κενή.

ΚΑΤ' ΑΡΧΗΝ εἶμαι κατὰ τῆς παρεμβολῆς μελοποιίας εἰς τὰ πρωτότυπα τῶν ἀρχαίων δραμάτων, διότι δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω τί ἡμπορεῖ νὰ προσθέσῃ εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος ἡ σοβαρὰ μουσικὴ τοῦ Μένδελσον, τὰ ἁρμονικὰ γυμνάσματα τοῦ κ. Ζαχαριάδου ἢ αἱ ὀρχήσεις καὶ ὑπορχήσεις τοῦ κ. Σακελλαρίδου. Δὲν πρόκειται ὅμως περὶ τοῦ τί φρονῶ ἐν γένει, ἀλλὰ εἰδικῶς περὶ τῆς μουσικῆς τῶν χορικῶν τῶν προχρῆς παρασταθέντος Οἰδίποδος. Ὡνόμαστα ἀνωτέρω ἁρμονικὰ γυμνάσματα τὴν σύνθεσιν τοῦ κ. Ζαχαριάδου καὶ πράγματι αὐτὴν τὴν ἐντύπωσιν μοῦ ἔκαμεν, ἀφοῦ οὐδεμία φράσις ἐμπνευσμένη διακρίπτει τὴν ἀτελεύτητον καὶ ἀνευ λόγου διαδοχὴν κοινοτάτων συγχορδιῶν, ἡ δὲ μονοτονία τοῦ συλλαβικοῦ ῥυθμοῦ τυραννεῖ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ποῦ καὶ ποῦ προσθέσεις ἀγαθαὶ ἐξάρσεως ὑπὲρ τὸ μέτριον προβάλλουσι δειλὰ δειλὰ, ἀλλὰ σχεδὸν ἀμέσως ὁ ὕψος ὁ βαρὺς ἀπείρου μονοτονίας τὰς πνίγει ἐν τῇ γεννήσει τῶν καὶ ὁ αἰώνιος ἐλάσσων τρόπος βασιλεύει πάλιν ἀνενόγητος. Δὲν πιστεύω ἡ σκιά τοῦ Σοφοκλέους νὰ ἔμεινε πολὺ εὐχαριστημένη.

Ὁ χορὸς ἐξετέλεσε σχεδὸν καλὰ τὰ μέρη του, ἡ δὲ ὀρχήστρα, τῆς ὁποίας γνωστὸς μουσικογρὸς ἐποίησε τὴν ἐνοργάνωσιν, συνώδευσε ἀπταιστώως

FA. DIESIS

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

ΕΙΣ ΠΡΟΣΕΧΕΣ φύλλον τῶν «Παναθηναίων» θὰ δημοσιεύσωμεν ἄρθρον περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς τέχνης τοῦ ὀνομαστοῦ Ἑλλήνος ζωγράφου Δ. Θεοτοκοπούλου, ὅστις ἤκμασε κατὰ τὴν 17^{ην} ἑκατονταετηρίδα ἐν Ἰσπανίᾳ, ὅπου εὕρισκονται καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων του, εἰς δὲ τὴν Ἱστορίαν τῆς Τέχνης εἶνε γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα el Greco (ὁ Ἑλλήν). Σήμερον δημοσιεύομεν μίαν τῶν χαρακτηριστικωτέρων εἰκόνων του, «τὸν αἰώνιον πατέρα ὑποβαστὰ-

ζοντα νεκρὸν τὸν θεῖον υἱὸν του» ἀνακειμένην ἐν τῇ Μητροπόλει τῆς Σεβίλλης, ἥτις δύναται νὰ παράσῃ ιδεάν τῆς ἰσχυρᾶς ζωγραφικῆς ιδιοφυίας τοῦ Ἑλλήνου καλλιτέχνου.

ΠΡΟΣΕΧΩΣ θὰ δημοσιεύσωμεν ἄρθρον τοῦ συνεργάτου ἡμῶν τεχνοκρίτου κ. Ἐρνστ Χάρτ περὶ τῆς τέχνης τοῦ ἐσχάτως ἀποθανόντος μεγίστου ζωγράφου τῆς Γερμανίας Ἀρνόλδου Μπέκλιν. Τὸ ἄρθρον θὰ συνοδεύσῃ εἰκόνες τῶν καλλίστων ἔργων τοῦ καλλιτέχνου, ἐκτελεσθεῖσαι ἐν Μονάχῳ, ὡς καὶ αὐτοπροσωπογραφία του, ἐμποιοῦσα μεγίστην αἰσθησιν διὰ τὴν πρωτοτυπίαν τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τὴν βαθεῖαν μελαγχολίαν, τὴν ὁποίαν ἐνέχει. Ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὅμου του ἐξωγράφησε σκελετόν, ἐκτελοῦντα, ἐπάνω εἰς μονόχορδον βιολί, τῆς ζωῆς τὸ θλιβερόν τραγούδι. Πιστὴ ἀναπαράστασις τοῦ μεστοῦ δοκιμασιῶν βίου τοῦ καλλιτέχνου, τοῦ ὁποίου ἡ τέχνη τόσον ἀργὰ ἀνεγνώρισθη.

Ἀθηναϊκά.

ΤΗΝ 25 Μαρτίου ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου ἐνώπιον τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, τοῦ Διαδόχου, τοῦ πρίγκιπος Νικολάου, τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, τοῦ Πρυτάνεως, τῆς Συγκλήτου καὶ πλήθους ἐκλεκτῶν προσκεκλημένων ἀπήγγειλε τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Σπ. Λάμπρος, βαθέως συγκινήσας διὰ τῆς καλλιπεῦς καὶ ἐνθουσιώδους αὐτοῦ εὐγλωττίας. Ἐπειτα ἡγουμένου τοῦ Βασιλέως κατήλθον πάντες εἰς τὴν ἀνατολικὴν αὐλὴν τοῦ Πανεπιστημίου, ὅπου εἶχε στηθῇ ἡ ἀναθηματικὴ στήλη τῶν πεσόντων κατὰ τὸν πόλεμον φοιτητῶν, κεκαλυμμένη ὑπὸ ἐλληνικῆς σημαίας. Ἐν μέσῳ δὲ βαθείας σιωπῆς ὁ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου κ. Κ. Μητσόπουλος εἶπε:

«Μεγαλειότατε! τὸ Ἑθνικὸν Πανεπιστήμιον, εὐγνωμοσύνης φόρον τελοῦν πρὸς τοὺς νεαροὺς τροφίμους, οἵτινες κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον ἔχυσαν τὸ αἷμά των ὑπὲρ Πίστεως, Πατρίδος καὶ Θερόνου, τῶν τριῶν τούτων ἱερῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ κειμηλίων, ἀνήγειρε τὴν καλλιμάρμαρον ταύτην ἀναθηματικὴν στήλην, ἐφ' ἧς χρυσοῖς γράμμασιν ἐγράφει τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Βίσι δὲ οὗτοι οἱ ἐξῆς:»

Ἀποκαλυφθείσης τῆς στήλης ὁ Πρύτανης ἀπήγγειλε τὰ ἐξῆς ὀνόματα:

Σωκράτης Ἀγγελόπουλος Χρήστος Ἀστερίου
Δικαῖος Γιατράκος Ἀντώνιος Γρηγοράκης Δημ.
Δάμσας Πέτρος Διακουμάκος Κωνσ. Ἐμμανουήλ
Γεώργιος Ζερβουλάνος Πέτρος Ζῶης Τιμοθέων
Ἡλίοπουλος Ἀριστοτέλης Κατσελίδης Δημήτριος
Κόκκινος Ἰωάννης Κορωναῖος Δημ. Κοσμοπούλος
Ἰωάννης Κρητικὸς Γεώργιος Μιταυτοῆς Ἰωάννης
Παναγιωτόπουλος Σεραφεῖμ Παπαϊωάννου Ἀλέξ.
Παναγιολόπουλος Ἡρακλῆς Παρπαρίας Δημήτρ.
Πατσούρης Πέτρος Σκιαδᾶς Χρ. Τσουτσόπουλος.

«Αἰωνία ἡ μνήμη τῶν γενναίων τούτων τῆς Πατρίδος προμάχων».

Πρὸς δὲ τοὺς γύρω φοιτητὰς ἀποτεινόμενος:

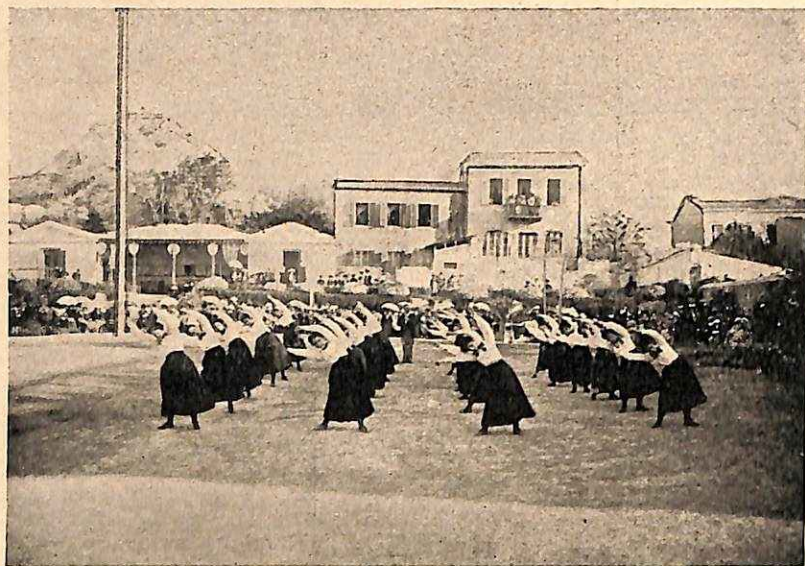
«Καὶ σύ, ἀκαδημαϊκὴ νεότης, στεφάνωσον τὸ κενοτάφιον τῶν συναδέλφων σου διὰ τοῦ στεφάνου τῆς δόξης μιμουμένη αὐτοὺς. Ἡ ὑπὲρ τοῦ βωμοῦ τῆς Πατρίδος θυσία τῶν νεαρῶν τούτων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς Πατρίδος στρατιωτῶν εἶνε ὑπόδειγμα ἀρετῆς, ἀρετῆς κατ' ἐξοχὴν Ἑλληνικῆς, φερούσης τὸ μέγα ἑλληνικὸν ἔμβλημα τῶν αἰώνων».

ΤΗΝ ΠΑΡΕΛΘΟΥΣΑΝ Πέμπτην, 23 Μαρτίου, ἐτελέσθη ἐν τῷ Παρνασσῷ ἑσπερίς πρὸς τιμὴν τῆς μνήμης τοῦ Γύζη ἐνώπιον πολλοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου. Καὶ πρῶτον μὲν ὁ κ. Ἰ. Πολέμης ἀπήγγειλε τὸ «Παραμῦθι τῆς Γιαγιάς» τὸ ἐκ τῆς εἰκόνος τοῦ Γύζη ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς ὀρασιτέρας καὶ χαρακτηριστικώτερας ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν. Ὁ ποιητὴς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λόγον διημερίβετο ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἔκστασις, ἐφ' ὅσον διηγέτο ἐντυπώσεις ποιήματα, τὸ ὁποῖον ἐμπνευσθὲν τρυφερόν διηγηματικὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύη εἰς τὰ «Παναθηναία» μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστῆρος» κ. Δ. Κακλαμᾶνος ὁμιλήσας περὶ τοῦ Γύζη καὶ τοῦ ἔργου του, ἐπιδείξας εἰς φωτεινὰς προβολὰς τὰς

ἡ ἱστορία αὐτῆς παραλαύνει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας, ἔκτακτον ἐνδιαφέρον προσλαμβάνει τὸ περὶ Κύ-
πρου ὡραῖον ἄρθρον, τὸ ὁποῖον ἔγραψε διὰ τὰ «Πανα-
θήναια» ὁ πρόεδρος τοῦ «Πατριωτικοῦ Συνδέσμου
τῶν Κυπρίων» κ. Γ. Φραγκοῦδης, ὁ ἀκαταπόνητος
πρωτεργάτης τῆς Κυπριακῆς Ἐκθέσεως.

Ο ΒΛΕΠΩΝ πρὸ τινων ἡμερῶν τὰ μικρὰ χαρι-
τωμένα κοράσια καὶ τὰς ἀνθηρὰς ἐφήβους
νὰ διαγωνίζονται ἐν τῷ Γυμναστηρίῳ τοῦ Ἐθνικοῦ
Γυμναστικοῦ Συλλόγου εἰς τὸν δρόμον καὶ τὸ πῆ-
δημα, ἐν ᾧ ἀνεμίζοντο αἱ λυταὶ κόμαι των, ἐνθυ-
μεῖτο, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, τὸ διὰ τὰς Σπαρτιάτιδας
νεάνιδας χορικὸν ἄσμα τοῦ Ἀριστοφάνους «ὡς ἵπποι
νεαροὶ τρέχουν αἱ κόραι παρὰ τὸν Εὐρώταν, αἱ δὲ
κόμαι των σείονται ὡς αἱ τῶν Βακχῶν ὅταν πηδοῦν

κρατοῦσαι θύρσον». Βεβαίως οἱ ὡραῖοι ἐκείνοι χρόνοι
δὲν εἶνε ἴσως δυνατὸν νὰ ἐπιστρέψουν καὶ ἴσως θὰ
μείνουν ὡς ὡραῖον ὄνειρον τοῦ παρελθόντος· ἀλλ' εἶνε
ἀναντίρρητον ὅτι ἡ Γυμναστική, ἥτις ἔλαβε τόσην
ζωὴν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παρ' ἡμῖν, καλλιεργεῖται
ἐναμιλλῶς πρὸς τοὺς ἄρρενας καὶ ὑπὸ τοῦ θήλεος
φύλου καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ἀν' ὅχι μεγαλειτέρας ἐπι-
τυχίας. Αἱ μαθήτριά τῆς Σχολῆς τῆς «Ἐνώσεως τῶν
Ἑλληνίδων», νεάνιδες διδασκόμεναι τὴν νηπιαγωγί-
κην μέθοδον ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν ἐποπτείαν τῆς κυρίας
Λασκαρίδου, αἵτινες ἐξητάσθησαν εἰς τακτικὰς ἀσκή-
σεις, μετὰ τὰ κοράσια τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Σοῦτερ ἐπίσης
διδαχθέντα, ἐθαυμάσθησαν διὰ τὰς ὡραίας, σεμνὰς,
ἐρρυθμούς κινήσεις των. Μίαν τῶν ἀσκήσεων τούτων
παριστάνει ἡ δημοσιευομένη εἰκὼν μας, ληφθεῖσα ἀπὸ
φωτογραφίαν φιλοφρόνως δοθείσαν εἰς ἡμᾶς.

Ἀσκήσεις μαθητρίων τῆς «Ἐνώσεως τῶν Ἑλληνίδων».

Φωτογραφία Κυρίας Μ. Μ. Νερχεπόντη.

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΤΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ * ΑΘΗΝΑΙ * ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1900-
ΜΑΡΤΙΟΣ 1901 * ΤΟΜΟΣ Α'.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ ΤΟΥ Α' ΤΟΜΟΥ

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ :

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ, Διευθυντής.
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ, Ἀρχισυντάκτης.

Δ. Ἀναστασόπουλος ὁ Ἀθηναῖος, Γ. Π. Βυζαντινός, Ν. Γεννηματᾶς, Ρεμὺ δὲ Γκουρμόν,
Χρ. Θ. Δαραλέξης, Βίκτωρ Δούσμανης, Ι. Ε. Δρύσκος, Νικ. Ἐπισκοπόπουλος, Ἰω. Ζερβός,
Κ. Γ. Ζησίου, Δέσπω Θαλασσινού, Ἄγις Θέρως, Δ. Κακλαμάνος, Δ. Γρ. Καμπούρογλους,
Α. Καρκαβίτσας, Ι. Κονδυλάκης, Κ. Κουρουνιώτης, Ἀγ. Κωνσταντινίδης, Σπ. Π. Λάμπρος,
Ν. Ι. Λάσκαρης, Δ. Λαυράγκας, Σ. Λοβέρδος, Ἐμμ. Λυκούδης, Γ. Μαρκοῦ, Στ. Μαρτζώκης,
Γ. Ε. Μαυρογιάννης, Α. Μωραϊτίδης, Παῦλος Νιρβάνας, Γρ. Ξενόπουλος, Α. Παπαδιαμάντης,
Ἀλεξάνδρα Παπαδοπούλου, Ζ. Α. Παπαντωνίου, Ν. Α. Πάππος, Παροδίτης, Ἰω. Πολέμης,
Λάμπρος Πορφύρας, Ἀριστομένης Προβελέγγιος, Ἐμμ. Ροῖδης, Ἀγγελος Σημηριώτης,
Γ. Σουρῆς, Γ. Στρατήγης, Στ. Στεφάνου, Γ. Σωτηριάδης, Γ. Β. Τσοκόπουλος, Φαίαξ,
Ἀλέξανδρος Φιλαδελφεύς, Ἀγγελος Φιλανθρωπινός, Γ. Σ. Φραγκοῦδης, Ἔρνστ Χάρτ,
Γ. Ν. Χατζηδάκης, Χ. Χρηστοβασίλης.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ :

Θ. Ἄννινος, Φ. Ἀριστεύς, Bates, Ι. Βισάρης, Γ. Βροῦτος, Δ. Γαλάνης, Δ. Γερασιώτης,
Ν. Γύζης, Δ. Θεοτοκόπουλος, Σοφία Λασκαρίδου, Π. Λεμπέσης, Ἰωάννης Μούσης,
Β. Μποκατσιάμης, Ν. Ὁθωναῖος, Πανταζής, Κ. Παρθένης, Θ. Ράλλης, Γ. Ν. Ροῖλος,
Μαρία Σκούφου, Α. Σῶχος, Θάλεια Φλωρᾶ, Ζ. Φρυδάς.

ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΙ :

Κ^α Μ. Μ. Νεγρεπόντη, Σ. Κοκόλης, Δαν. Κούν.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΣ : Μάϊονερ καὶ Καργαδούρης, Ἀθήναι.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΙ : Κ. Δημητρίου, Κ. Μπεριγγέρ, Ρ. Ρόρερ, Ἀθήναι.

ΦΩΤΟΤΥΠΟΣ : Β. Παπαγιαννόπουλος, Ἀθήναι.

ΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΟΙ : Ἐλ. Καζάνης Ἀθήναι, Meisenbach, Riffarth et C^ο, Μόναχον.

Ἐν Ἀθήναις Τυπογραφεῖον «Ἑστία» Κ. Μάϊονερ καὶ Ν. Καργαδούρη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ἑλληνικά :

- Κίμωνος Μιχαηλίδου :** Αἰώνια Ἱστορία, σ. 209.
Αλ. Μωραϊτίδου : Ἡ Χρυσὴ Καδὲνα, σ. 46, 90, 140, 172, 236.
Γρ. Ξενοπούλου : Ἐρως ἐσταυρωμένος, σ. 283, 334, 376.
Α. Παπαδιαμάντη : Ὀνειρο ἔς τὸ κύμα, σ. 9.—Ἡ Φαρμακολύτριά, σ. 214.
Ἀλεξάνδρας Παπαδοπούλου : Ἐκτίμησις καὶ Ἐρως, σ. 253.

Μεταφράσεις :

- Γιαροσλάβ Βιεχλίκη :** (μετάφρ. Α. Π. Κ.) Ἡ κατάρα τῶν ἐπιγόνων, σ. 111.—Ἡ γραῖα, σ. 344.
Ἀντωνίου Τσέχωφ : (μετάφρ. Ἀγ. Κωνσταντινίδου) Ἐργον τέχνης, σ. 64.—Ἡ θλίψις, σ. 178.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

- Ν. Γεννηματᾶ :** Γερμανικὰ Τραγούδια (τὸ καλλίτερο τραγούδι, Σερενάδα), σ. 383.—(τὸ παιδάκι πένθανε) σ. 468.
Ἰω. Ζερβού : Ἀπὸ ἀνάγλυφον τῶν Παναθηναίων, σ. 167.
Ἀγίδος Θέρου : Ὡδὴ εἰς Ἑλληνικὸν Ἀμφορέα τοῦ John Keats, σ. 212.
Γ. Μαρκοῦ : Ὁ Χάρος στὴν ἐρημίαν, σ. 8.—τὸ Μητρικὸ Γάλα, σ. 202.—Ἀνὸ Ταξείδια, σ. 282.
Σ. Μαρτζώκη : Ἡ Δύσις, σ. 58.—Ἀπὸ τὸ Παγκόσμιον τραγούδι (Ἐπιστήμη, Μὴ μὲ γνωρίσης), σ. 256.
Ἰω. Πολέμη : Ἀπὸ τὰ Ἀλβάστρα (τὸ Ἀγαλμα, Μακαριότης, τὸ Ἐρημοκλήσι, Ἡ Λεύκα), σ. 87.—Ἡ Κοῦκλα, σ. 230.—τὸ Παραμῦθι τῆς γαριῆς, σ. 420.
Λάμπρον Πορφύρα : τὰ Καράβια, σ. 139.—Ἐνα λιμάνι, σ. 362.
Ἀρ. Προβελεγγίου : Σαββατόβραδο, σ. 45.—Ἀδελφοί, σ. 222.
Α. Σημηριώτου : Φθινοπωρινόν, σ. 168.—Ἀγάπη, σ. 321.—Ἰούδας, σ. 445.
Γ. Σουρῆ : 1901, σ. 201.
Σ. Στεφάνου : Ἡ Γολέττα, σ. 221.
Γ. Στρατήγη : Τραγούδια τοῦ σπιτιοῦ (Χριστούγεννα, τὸ κλεισμένο σπίνι), σ. 206.—Ὁ Γυρισμός, σ. 406.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΠΕΖΟΝ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

- Ν. Ἐπισκοποπούλου :** Χρυσάνθεμα, σ. 98.
Δέσπωσ Θαλασσινοῦ : Ὁ Σαίονγκ καὶ τὸ βιολί του, σ. 397.
Ἀγίδος Θέρου : Νεκρὰ πόλις, σ. 96.
Ἀνδρέα Καρκαβίτσα : τὰ Πιστοφόρια, σ. 137.
Ἀριστοτέλους Π. Κουρτίδου : Ἡ ὀπτασία τοῦ μαρμάρου, σ. 219.—τὸ Πνεῦμα τοῦ Πόνου, σ. 418.
Κίμωνος Μιχαηλίδου : Ἡ Μνηστὴ τοῦ Λάμπρου, σ. 34.
Παῦλον Νεβράνα : Ἐνα δέντρο, σ. 210.—Ἰα, σ. 384.

- Ζ. Α. Παπαντωνίου :** Ἡ γέννησις τοῦ δάσους, σ. 155.—Ὅταν ἔσβυνεν ὁ παππούς, σ. 228.
Ἐρνστ Χάρτ : Ποίημα εἰς πεζόν, σ. 408.

ΘΕΑΤΡΟΝ

- Ι. Πολέμη :** τὸ Εἰκόνισμα (δράμα εἰς μίαν πράξιν), σ. 122.
Χ. Χρηστοβασιλῆ : Γὰ τὴν Πατρίδα (δράμα, ἀπόσπασμα), σ. 100.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

- Κ. Γ. Ζησίου :** Αἱ «Νεφέλαι» καὶ ὁ Ἀριστοφάνης, σ. 68.
Δ. Κακλαμάνου : Ἡ Αὐτοκράτειρα Ἐλισάβετ, σ. 241.
Α. Π. Κουρτίδου : Δύο ἰδιαιτά, σ. 20.—Ἔργα καὶ ἰδέαι, σ. 389.
Σ. Λοβέρδου : Ὁ πατὴρ Ὑάκινθος Λοαζόν, σ. 315.
Ἐμμ. Δ. Ροῖδου : Ρίχτερ ὁ Μοναδικός, σ. 2.
Ἀγγέλου Φιλανθρωπινού : Ἀμαρτία καὶ μετάνοια ἐπὶ σκηνῆς, σ. 186.
Γ. Ν. Χατζηδάκη : Οὐλερτὶχος Βιλάμοβιτς, σ. 184.
***** :** τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Ἰγνεν, σ. 153.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

- Ἀγίδος Θέρου :** Ὁ Γύζης ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς Ἕλληρ, σ. 429.
Ν. Ι. Δάσκαρη : τὸ Βασιλικὸν Θέατρον, σ. 52.
Δ. Λαυράγκα : Ἰωσήφ Βέροδης, σ. 308.
Γ. Μαυρογιάννη : Ὁ ἐν Κερκύρα ναὸς τῶν Ἀγίων Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάρου, σ. 273.
Κίμωνος Μιχαηλίδου : Νικόλαος Γύζης, σ. 403.
Ι. Πολέμη : Ἡ ἐν Ἀθήναις Παναγοθήκη, σ. 364.
Ἀγγέλου Φιλανθρωπινού : Ἡ ἀρχαία Μουσική, σ. 41, 84.—Ἡ τέχνη τῆς προσωπογραφίας, σ. 136.—Ὁ Γύζης καὶ τὸ ἔργον του, σ. 424.
Μ. Χάλμ : Ὁ Γύζης ὡς διακοσμητικὸς ζωγράφος, σ. 411.
Ἐρνστ Χάρτ : Δύο καλλιτεχνικαὶ ἐκθέσεις, σ. 310.
***** :** Ἀγνὴ Σόρμα, σ. 81.

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Κ. Γ. Ζησίου :** Ἐθνικαὶ σελίδες : Ὁ Δικέφαλος ἀετός, Ἡ πρώτη ἐν Πελοποννήσῳ τουφεκία, Ἡ σημαία τῆς Λαύρας, σ. 449.
Δ. Γρ. Καμπουρογλου : τὸ Φανάρι (ἀπομνημονεύματα τῶν Ἀθηναίων ἐρευνῶν), σ. 26.
Σπ. Π. Λάμπρου : Ἐθνικαὶ ἐλπίδες καὶ ὄνειρα, σ. 257.—Εἰκοστὴ πέμπτῃ Μαρτίου, σ. 442.
Ἐμμ. Σ. Λυκούδη : Νέαι πηγὰς τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἀγώνος, σ. 103, 146.—Ἀντιόχωνες καὶ ἑτερόχθονες, σ. 302, 325.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

- Γ. Π. Βυζαντινοῦ :** Εἰς τὸν βυθὸν τῶν Ἀντικυθήρων, σ. 224.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ξ'

- Κ. Κουρουγιώτου :** Ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἐρετρίας, σ. 330.
Γ. Σωτηριάδου : Ἡ Νίκη τῆς Σαμοθράκης, σ. 15.
Ἀγγέλου Φιλανθρωπινού : Ἀναβίωσις Ρωμαϊκοῦ παραλόγου, σ. 294.

ΔΙΑΦΟΡΑ

- Θ. Ἀμπέ - Γκρασέ :** Αἱ Ἀθῆναι πρὸ 66 ἐτῶν, σ. 263, 349.
Δ. Ἀναστασοπούλου τοῦ Ἀθηναίου : Ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις καὶ τὰ δάση, σ. 368.
Α. Βεγκίν : Ἡ Μείζων Βρετανία (μετάφρ. Χρ. Θ. Δαλαξέη), σ. 113.
Β. Δούσανη : Φρυκτωρία - πυροὶ - φανοί, σ. 31, 60.
Γ. Ε. Δρύσκου : Ἐπίσκεψις εἰς τὸ ἐν Βοστώνῃ Ἰνστιτούτον τῶν τυφλῶν, σ. 291.
Κ. Γ. Ζησίου : Ἀγγελιαφόροι περιστρεφάται κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, σ. 289.
Δέσπωσ Θαλασσινοῦ : Δάση καὶ γάστρες, σ. 59.
Ἐμμ. Σ. Λυκούδη : τὰ ἀγάλματα τῶν Ἀντικυθήρων, σ. 386.
Μαξ Μύλλερ : Προσωπογραφία Βασιλέων, (μετάφρ. Γ. Σ.), σ. 169.
Παῦλον Νεβράνα : Μία ἀναδρομικὴ ἐκθεσις, σ. 23.
Παροδίτου : τὰ τιμημένα δνόματα, σ. 467.
Γ. Στρατήγη : τὸ μαγικὸν παλάτι, σ. 1.
Γ. Σωτηριάδου : Εἰκόνες ἐξ Αἰτωλίας, σ. 161.
Γ. Β. Τσοκοπούλου : τὸ πρῶτον Πανεπιστήμιον, σ. 372.
Φαίλακος : Μελαγχολία, σ. 232.
Ἀλ. Θ. Φιλαδελφέως : τὸ γυναικεῖον ἔνδυμα, σ. 455.

- Ἀγγέλου Φιλανθρωπινού :** Ἡ ἐξέλιξις τῆς νεωτέρας γυναικός, σ. 267. Ὁ πρόλογος τοῦ γάμου ἐν Ἀμερικῇ, σ. 345. Ὁ μέγας ἡθοποιὸς Γκάριμ καὶ ἡ ἀναβίωσις τοῦ Σαίξπηρ, σ. 462.
Γ. Σ. Φραγκοῦδη : Κωνσταντινούπολις : τὸ Φανάρι, σ. 181. Ἡ Κύπρος, σ. 459.

Ἐπιστολαί :

- Gulielmo Felice Damiani :** Ἐπιστολὴ ἐκ Νεαπόλεως, σ. 465.
Remy de Gourmont : Ἐπιστολαὶ ἐκ Παρισίων, σ. 189, 352.
Ν. Δ. Πάππου : Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου, σ. 191, 391.

τὸ Δεκαπενθήμερον :

- Ν. Ἐπισκοποπούλου :** σ. 35, 117, 196.
Παῦλον Νεβράνα : σ. 73, 157.
Ι. Κονδυλάκη : σ. 313.
Ζ. Α. Παπαντωνίου : σ. 274, 395.
Παροδίτου : σ. 354.

Γράμματα, Τέχνη, Ἐπιστήμη :

- Σελ. 36, 74, 118, 158, 197, 277, 316, 357, 469.**
Πινακίδες :
Σελ. 39, 78, 120, 160, 200, 279, 319, 359, 399, 471.

ΜΟΥΣΙΚΗ

- Δ. Λαυράγκα :** Μονωδία τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν «Δύο Ἀδελφῶν», σ. 193.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

- Φρ. Ἀριστέως :** Ἰούδας, σ. 444.
Γ. Βρούτου : Νίκη, σ. 105.
Δ. Γερανιώτου : Κρῖνοι, σ. 145.
Ν. Γύζη : Νίκη (σκαρφήμα), σ. 404. Ὁ μικρὸς Σοφός, σ. 405. Ἡ ἀποθέωσις τῆς Βαναρίας, σ. 407. Νέος Αἰὼν, σ. 408. Κεφαλὴ (σπουδή), σ. 409. Ἡ Δάξια τῶν Ψαρῶν, σ. 410. Τέχνη καὶ ἐπιστήμη, σ. 411. Θεωρία καὶ πράξις, σ. 413. Μικρὸς Πάν, σ. 414. Ἀρμονία, σ. 415. Κρυφὸ σχολεῖο, σ. 417. τὸ Πνεῦμα τοῦ Πόνου, σ. 418. τὸ παραμῦθι τῆς γαριῆς, σ. 420. Ἐαρινὴ συμφωνία, σ. 423. τὸ γαλῖν, σ. 425. Ἡ ψυχράννα, σ. 426. Χασοτάμμα, σ. 427. Κεφαλὴ (σκαρφήμα), σ. 428. τὸ μάντις, σ. 427. Κεφαλὴ ἀγώνων, σ. 437. δίπλωμα τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, σ. 266.
Σοφίας Λασκαρίδου : Πρὸ τῆς καταγίδος, σ. 266.
Π. Δεμπέση : Ὀρνιθοπώλις, σ. 176.
Ι. Μοῦση καὶ Ι. Βιτσάκη : Ἑστία, σ. 65.
Β. Μποκατοιάμνη : Ἐλαιὼν, σ. 232.
Κ. Παρθένη : Κεφαλὴ, σ. 208. Κακαὶ εἰδήσεις, σ. 262. Χριστιανὴ Ἑστία, σ. 343.

- Γ. Ν. Ροῖδου :** Προσωπογραφία, σ. 145. Σκοπευτής, σ. 252.
Δ. Σώχου : Ἡ Κυρία Ἀδάμ, σ. 354.
Θαλείας Φλωρεῶ : Προσωπογραφία, σ. 176.
Δ. Θεοδοκοπούλου : Ὁ Αἰώνιος Πατὴρ ὑποβαστάζων νεκρὸν τὸν θεῖον Υἱόν του, σ. 457.
Πανταζή : Δάσος, σ. 216.
Παναγοθήκη Ἀθηνῶν : Χορεύοντα Χερουβεὶμ, σ. 364. Ἡ Θεοτόκος τοῦ Πιατσέτα, σ. 366.

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΙ

- Ἰωάννης Παῦλος Ρίχτερ** σ. 4
Ἀγνὴ Σόρμα σ. 81, 82, 83
Ποίικηρ Μετερνίχος σ. 108
Ἰωάννης Καποδίστριας σ. 109
Ἰωσήφ Τσάμπερλαιν σ. 114
Κάρολος Αἰλκε σ. 115
Ἰωσήφ Κάνιγγ σ. 148
Φαβιέρους σ. 150
Ἀντώνιος Τσέχωφ σ. 178
Οὐλερτὶχος Βιλάμοβιτς σ. 184

Ἰωάννης Πανταζίδης σ. 197
Ἡ Αὐτοκράτειρα Ἐλισάβετ σ. 225
Ἡ Βασίλισσα Βικτωρία σ. 276
Ἰωσήφ Βέρδης σ. 307
Ὁ πατὴρ Ὑάκινθος Λοαζὼν σ. 315
Φραγκίσκος Σαίργκ σ. 397
Νικόλαος Γύζης σ. 402
Ὁ Γύζης νέος σ. 431.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑΙ

Ἡ Νίκη τῆς Σαμοθράκης, σ. 15, 17.
Ὁ Ναὸς τοῦ Θεομίμου Ἀπόλλωνος, σ. 163.
Κρηπίδωμα τῆς μεγάλης στοᾶς τῆς Θέρμου, σ. 164.
Κεφαλὴ ἐκ τῶν εὐρημάτων τῆς Θέρμου, σ. 166.
Νεανίας (ἐκ τῶν παρὰ τὰ Ἀντικύθηρα ἀνεκνυθεισῶν ἀρχαιοτήτων), σ. 225.
Ποὺς (ἐκ τῶν αὐτῶν ἀρχαιοτήτων), σ. 226.
Ὁ ἐν Κερκύρᾳ Βυζαντινὸς ναὸς τῶν ἁγίων Ἰάκωβος καὶ Σωσιπάτριον, σ. 273.
Κεφαλὴ (ἐκ τῶν παρὰ τὰ Ἀντικύθηρα ἀνεκνυθεισῶν ἀρχαιοτήτων), σ. 278.
Ἐκ τῶν εὐρημάτων τοῦ Σαλβοῦργου, σ. 295, 296, 297, 299, 301.
Ἐφηβος (ἐκ τῶν ἀρχαιοτήτων τῶν Ἀντικυθήρων), σ. 317.
Ἀγαλμάτιον νεαρίου (ἐκ τῶν αὐτῶν ἀρχαιοτήτων), σ. 318.
Ἐκ τῶν εὐρημάτων τῆς Ἐρετρίας, σ. 330, 331, 332, 333, 334.
Χαλκοὶν ἀγαλμάτιον (ἐκ τῶν ἀρχαιοτήτων τῶν Ἀντικυθήρων), σ. 358.
Εἰδώλιον ἐξ ἀνασκαφῶν ἐν Πομπηίᾳ, σ. 359.
Κεφαλὴ (ἐκ τῶν ἀρχαιοτήτων τῶν Ἀντικυθήρων), σ. 377.

ΠΟΙΚΙΛΑΙ

Τρεῖς ἀπὸψεις τοῦ μνημείου τοῦ Ἀναικράτους σ. 27, 28, 29.
Τὸ Βασιλικὸν Θέατρον σ. 53, 55, 56, 57.
Σταθμοὶ ὀπτικοῦ τηλεγράφου κατὰ Πολύβιον, ὑπὸ Γ. Ν. Ροῦλοῦ, σ. 62.
Τὰ πρόσωπα τῶν «Νεφελῶν», σ. 70, 71, 72.
Ἡ ἀγορὰ τοῦ Ζαπλείου, σ. 120.
Τὸ «Εἰκόνισμα», σύνθεσις ὑπὸ Γ. Ἰακωβίδου, σ. 121.
Τρεῖς εἰκόνες ἐκ τοῦ «Εἰκονίσματος», σ. 125, 127, 130.
Δύο εἰκόνες ἐκ τῆς Λαοικῆς ἐφορτῆς, σ. 155, 156.
Ἡ βορειοανατολικὴ ἀκτὴ τῆς Τριχωνίδος, σ. 161.

Ἡ μεγάλη γέφυρα τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ Κεράτιος κόλπος, σ. 182.
Τὰ μαρμάρια ἀνάκτορα τοῦ Δολμᾶ-Μπαξέ, σ. 183.
Ἀμφορεῖς, δύο σύνθεσις ὑπὸ Φρ. Ἀριστέως, σ. 212, 213.
Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας, σ. 259.
Βυζαντινὸν διακοπότηρον, σ. 261.
Χιονισμένη ὁδὸς ἐν Κηφισίᾳ, φωτογραφία Σ. Κοκόλη, σ. 272.
Ἰανουάριος, σύνθεσις ὑπὸ Φρ. Ἀριστέως, σ. 274.
Φεβρουάριος, σύνθεσις ὑπὸ Φρ. Ἀριστέως, σ. 281.
Δωμάτιον παραδόσεως τοῦ ἐν Βοστώνῃ Ἰνστιτούτου τῶν τυφλῶν, σ. 292.
Μετὰ τὴν Δύσιν, φωτογραφία Σ. Κοκόλη, σ. 348.
Ἡ Ἀπόκρυφος ἐν Ἀθήναις: Τὸ ἄρμα τοῦ Διονύσου, σ. 356.
Μάρτιος, σύνθεσις ὑπὸ Φρ. Ἀριστέως, σ. 361.
Τὸ πρῶτον Πανεπιστήμιον, σ. 374.
Αἱ ἀρχαιοτέρες τῶν Ἀντικυθήρων: Δύο εἰκόνες ἐκ τοῦ τύπου τῆς ἀνεκνυσεως, σ. 388.
Ὁ Γύζης διδάσκων ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, σ. 430.
Ὁ Γύζης ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του, σ. 435.
Τὸ ἐν Μονάχῳ ἐργαστήριον τοῦ Γύζη, σ. 438.
Τὸ πρῶτον ἐν Ἀθήναις ἐργαστήριον τοῦ Γύζη, ὑπὸ Φρ. Ἀριστέως, σ. 439.
Ἡ σφραγὶς τῶν «Παναθηναίων», αὐτόγραφον Γύζη, σ. 440.
Ἀπρίλιος, σύνθεσις ὑπὸ Φρ. Ἀριστέως, σ. 441.
Ὁ Δικέφαλος αἰετὸς, σ. 449.
Πόρταις τοῦ Βασιλῆ, σ. 450.
Ἡ Σημαία τῆς Λαύρας, σ. 451.
Κεντρικὴ ὁδὸς Λευκωσίας, σ. 458.
Ἅγιος Νικόλαος Ἀμμοχώστου, σ. 459.
Κυρία χωρική, σ. 460.
Ἰερὰ Μονὴ Κύκκου, σ. 461.
Ἡ οἰκία εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεννήθη ὁ Σαΐκπηρ, σ. 463.
Ἀναθηματικὴ στήλη εἰς τοὺς πεσόντας φοιτητὰς τῷ 1897, σ. 467.
Ἀσκήσεις γυμναστικαὶ τῶν μαθητῶν τῆς «Ἐνώσεως τῶν Ἑλλήνων», σ. 472.
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΙ
Θ. Ἀννίνου: Ἡ ἐξέλιξις τοῦ ἐνδύματος, σ. 40, 80, 280.
ΕΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΙ
Γ. Ἰακωβίδου: Ἡ Βασιλόπητα (φωτοτυπία), σ. 216.

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ἀφιερωμένον εἰς τὴν Α. Υ. τὸν βασιλόπαιδα Νικόλαον

ΑΘΗΝΑΙ, 18, ΟΔΟΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΤΙΜΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' ἐν ἔτος δρ. 25. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' ἐν ἔτος φρ. 25.
> δι' ἐξ μῆνας > 13. > δι' ἐξ μῆνας > 13.

— Πᾶσα αἰτήσις πρὸς ἐγγράφην συνοδεύεται ἀπαραιτήτως ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου εἰς τραπεζ. ἢ ταχ. ἐπιταγὴν, ἢ τραπεζ. γραμματίαν, ἐντὸς συστημένης ἐπιστολῆς διευθυνομένης: πρὸς τὸν κ.

ΚΙΜΩΝΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΝ

Διευθυντὴν τῶν «Παναθηναίων», ὁδὸς Φιλελλήνων 18, Ἀθήνας,

ἢ πρὸς τὴν

ΤΡΑΠΕΖΑΝ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

Ὁδὸς Ἀριστείδου 11^Α-11^Β, Ἀθήνας.

— Τὰ χειρόγραφα δημοσιεύμενα ἢ μὴ δὲν ἐπιστρέφονται.
— Ἐκάστος τόμος τῶν «Παναθηναίων» ἀποτελεῖται ἐκ 12 τευχῶν.
— Αἱ ἐγγράφαι λογίζονται ἀρχόμεναι ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου ἢ 15 Ἀπριλίου.
— Ἐν τευχὸς ἀποστέλλεται δωρεάν πρὸς πάντα αἰτοῦντα τοῦτο παρὰ τῆς Διευθύνσεως.
— Ἀγγέλλεται πᾶν νέον βιβλίον, τοῦ ὁποίου ἀποστέλλονται εἰς τὸ γραφεῖον δύο ἀντίτυπα.
— Τὰ «Παναθηναία» δημοσιεύουν εἰδοποιήσεις εἰς τὸ ἐξώφυλλον καὶ εἰς πρόσθετα χρωματιστὰ φύλλα.

Ἐξεδότησαν:

ΙΩ. ΠΟΔΕΜΗ

ΑΛΑΒΑΣΤΡΑ

Συλλογὴ ποιημάτων ἐκ 242 σελίδων, ἐπὶ καλοῦ χαρτου.

Πωλεῖται εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα Ἑστίας, Βίλμπεργ καὶ Μπέκ, ἀντὶ 3. δρ.

Εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ», τοὺς ἀποστέλλοντες πρὸς τὴν Διεύθυνσιν:

Δρ. 2 ἐκ τοῦ Ἑσωτερικοῦ

Φρ. 2 ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ

ἀποστέλλεται τὸ βιβλίον ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΝ

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ. Ἐκδόσις ἐπιταγῶν ἐπὶ τοῦ Ἑσωτερικοῦ. Ἀγοραπωλησίαι συναλλαγματικῶν, ἐπιταγῶν, χρυσῶν, ξένων τραπεζικῶν γραμματίων καὶ τίτλων. Εἰσπράξεις συναλλαγματικῶν, τίτλων καὶ τοκομεριδίων ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ. ΔΑΝΕΙΑ. Προκαταβολαὶ ἐπὶ τίτλων. Λογαριασμοὶ τρεχοῦμενοι.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ:

3 1/2 ἐτησίως, ἀπόδοσις εἰς πρώτην ἀναζήτησιν.
4 » » » μετὰ ἓνα μῆνα.
4 1/2 » » » τοεὶς μῆνας.
5 » » » ἐξ μῆνας.
5 1/2 » » » ἐν ἔτος καὶ πλέον.

ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΩΣ

Πόλεις πάσης λαμβανόμεναι ὁμολογίας εἰς μηνιαίας δόσεις, μετὰ τὴν τύχην ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀπὸ τῆς καταβολῆς τῆς πρώτης δόσεως.

ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

Ἀγοραπωλησίαι τίτλων ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ ἐπὶ ἀπλῇ μεσίτεϊ.

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ. Προμήθεια παντὸς εἶδους ἐμπορευμάτων, μηχανῶν κλπ. ὑπὸ συμφέροντος ὁραῖς, μετρητοῖς καὶ ἐπὶ προθεσμίᾳ.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΟΙΚΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Λ Ε Ξ Ι Κ Α

ΑΠΑΝΤΑ ΕΠΙ ΑΡΙΣΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ ΤΥΠΩΜΕΝΑ

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΗΣ ὑπὸ Α. Α. Σακελλαρίου Τόμοι 3	σελ.	4400	δρ.	48
ΛΑΤΙΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ε. Α. Τσακαλώτου	»	780	»	10
ΕΛΛΗΝΟΛΑΤΙΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ε. Α. Τσακαλώτου	»	872	»	12
ΟΜΗΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Α. Ι. Ὀλυμπίου	»	360	»	9
ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου	»	1087	»	10
ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου	»	1100	»	10
ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ι. Πεοβάνογλου	»	1087	»	11
ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ι. Πεοβάνογλου	»	1000	»	11
ΓΕΡΜΑΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Α. Ν. Γιάνναρη	»	1146	»	11
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Γ. Ρουσοπούλου	»	1080	»	12

Ευρίσκονται ἐν τοῖς κυριωτέροις βιβλιοπωλείοις καὶ ἐν τῇ βιβλιοπωλείᾳ
Π. Δ. Σακελλαρίου, ὁδὸς Λυκούργου 8.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ “ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ,,

Ἐξεδόθησαν:

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΗ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ

Συλλογὴ ποιημάτων ἐξ 112 σελίδων ἐπὶ
χειροποιήτου ὀλλανδικοῦ χαρτου.

Πωλεῖται εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα Ἑστίας, Βίλ-
μπεργ καὶ Μπέκ. ἀντὶ 3 δρ.

Εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῶν “ΠΑΝΑ-
ΘΗΝΑΙΩΝ,, τοὺς ἀποστέλλοντας πρὸς
τὴν Διεύθυνσιν:

Δρ. 2 ἐκ τοῦ Ἑσωτερικοῦ

Φρ. 2 ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ

ἀποστέλλεται τὸ βιβλίον ἐλεύθερον τα-
χυδρομικῶν τελῶν.

ΖΩΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΟΣ

ΤΗΣ Α. Μ. ΤΗΣ ΒΑΣΙΣΣΗΣ

ΤΙΜΗΘΕΙΣ ΔΙ' ΟΚΤΩ ΒΡΑΒΕΙΩΝ

60—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—60

ΑΘΗΝΑΙ

ΜΕΓΑ ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΕΙΟΝ

Ι. Δ. ΤΣΑΜΗ

ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΟΥ ΑΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΑΥΛΩΝ

Τετυμημένον διὰ τῶν πρώτων βραβείων ἐν τῇ Παγκοσμίᾳ Ἐκθέσει τῶν Παρισίων
καὶ τῆς Κρήτης.

Πλουτιζόμενον καθ' ἑκάστην μὲ τὰς νεωτέρας Παρισίνας φόρμας. Μὲ μεγάλην
παρακαταθήκην τῶν καλλιτέρων δερμάτων ὅλου τοῦ κόσμου.

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 45—ΟΔΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ 1